

Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони
ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007 - 2013
ОС 4 „ЛИДЕР” - МЯРКА 4.1.

Местна инициативна група Чирпан
Стратегия за местно развитие
2011 - 2015

Документът е създаден в рамките на Проект „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за МИГ Чирпан”, Проект # 431-2-03-56/ 18.09.2008

Местна инициативна група Чирпан
Стратегия за местно развитие
2011 – 2015

Август 2010 г.

Съдържание

1. Описание на МИГ	5
1.1. Общини/територии, които попадат в територията на МИГ	5
1.2. Карта на територията.....	5
1.3. Организационна структура на МИГ	6
1.4. Управление на Местната инициативна група	7
1.5. Механизъм за взимане на решения	7
2. Описание на процеса на разработване на стратегията – методология и подход (около 2 стр.)	10
2.1. Описание на процеса – подход и стъпки.....	10
2.2. Списък на партньорите и тяхната роля в разработването на стратегията	12
2.3. Консултанти и фасилитатори – вътрешни и външни, участвали в разработването на стратегията	12
3. Описание на ситуацията (около 5 стр.)	13
3.1. Събрани и оценени данни за територията (социални, икономически, природни и материални ресурси и т.н.)	13
3.1.1. Физико-географска характеристика.....	13
3.1.2. Демографски и социални характеристики.....	14
3.1.3. Икономически характеристики.....	16
3.2. Анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите и анализ на проблемите	25
4. Цели на стратегията	30
4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие.....	30
4.2. Обвързаност с цели в други планови и стратегически документи – местни, регионални и национални.....	31
4.3. Специфични цели	31
4.4. Цялостна стратегическа рамка.....	32
5. Описание на интервенции	34
5.1. Общи изисквания по мерките от СМР.....	34
5.2. Мерки и дейности:	38
5.2.1. Код на мярката: 111.....	38
5.2.2. Код на мярката: 121.....	44
5.2.3. Код на мярката: 123.....	50
5.2.4. Код на мярката: 311.....	57
5.2.5. Код на мярката: 312.....	61
5.2.6. Код на мярката: 321.....	65

5.2.7.	Код на мярката: 322.....	69
5.2.8.	Код на мярката: 323.....	72
5.2.9.	Код на мярката: 431-1	80
5.3.	Процедури за изпълнение на стратегията (роли и отговорности на отделните органи на МИГ и техните партньори, процедури и др.)	83
5.4.	Осигуряване на балансирано прилагане на стратегията	92
6.	Подробен финансов план	94
6.1.	Индикативно разпределение на средствата по оси, по мерки и по години.....	94
6.2.	Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по оси, по мерки и по години	96
7.	Мониторинг и оценка	98
7.1.	Рамката за мониторинг и оценка, в т. ч. въпроси, на които да отговаря оценката, индикатори за мониторинг и оценка, основни показатели, нива които се преследват.....	98
7.2.	Оценка от външни експерти, по желание, външен счетоводен одит, ако е необходимо	105
7.3.	Процедури за Годишните доклади за напредъка.....	105
7.4.	Процедура за обновяване на стратегията.....	105
8.	Съобразеност с хоризонталните политики на ЕС за:.....	107
8.1.	Равенство между половете и липса на дискриминация	107
8.2.	Устойчиво развитие (защита на околната среда).....	107
8.3.	Насърчаване на заетостта и конкурентноспособността	108
8.4.	Съответствие с програмите на Структурните фондове	109
Приложения		110
Приложение 1		111
Приложение 2		113
Приложение 3		117

1. Описание на МИГ

1.1. Общини/територии, които попадат в територията на МИГ

Територията на МИГ Чирпан е част от Горно-тракийската низина. В територията на МИГ Чирпан е включена само една община (Община Чирпан), с всички населени места от нейната административно-териториалната структура без изключение (общо 21 населени места, от които един град и 20 села).

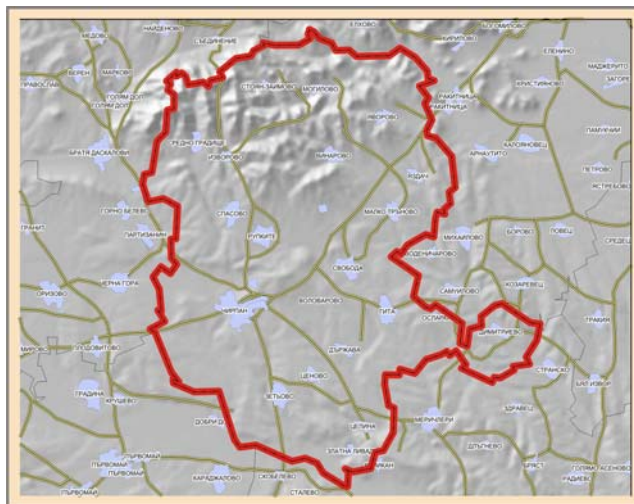
По данни на Националния статистически институт (НСИ), територията на община Чирпан, респективно на МИГ Чирпан, е общо **522,870 кв.км**, което представлява 10,18% от територията на област Стара Загора и 0,47% от територията на Република България. В края на 2009г., населението на територията общо е **23 470 жители**, от тях мъжете са **11 366бр.** (48,4% от населението на МИГ), а жените са **12 104бр.**(51,6%). В град Чирпан живеят 16 355бр. (69,7% от от населението на МИГ), от тях мъже - 7974бр. И жени - 8381бр.

Броят на жителите в населените места и гъстотата на населението, посочени в приложението **(Приложение 1)** са актуални към 31.12.2009г. Информацията е получена от НСИ и е идентична с информацията от електронната страница на ПРСР 2007-2013г. (<http://www.prsr.government.bg>) и с тази, публикувана на сайта на НСИ <http://www.nsi.bg>).

1.2. Карта на територията

Територията на община Чирпан обхваща югозападната част на Старозагорска област. На север граничи с Чирпанските възвишения, а на юг достига поречието на р.Марица. Общината е с хълмисто-равнинен релеф и средна надморска височина от около 240 м.

Общината граничи: на изток с Община Стара Загора; на северозапад с Община Братя Даскалови; на югозапад с Община Първомай; на юг (по поречието на р. Марица) - с Хасковска област.

Карта на МИГ Чирпан

1.3. Организационна структура на МИГ

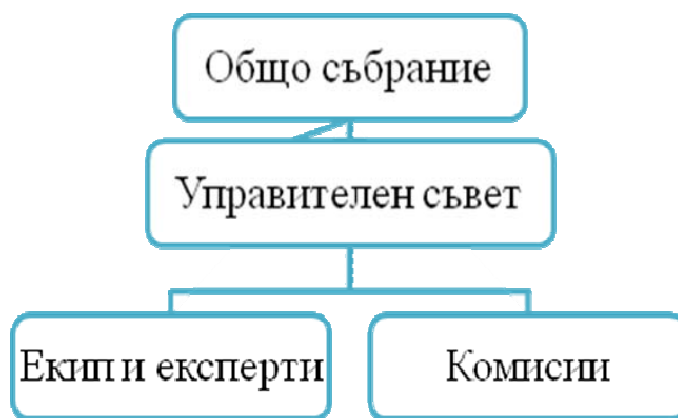
Органи и състав

Сдружение „Местна Инициативна Група Чирпан” е юридическо лице с нестопанска цел за извършване на общественополезна дейност, регистрирано съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел, с територия на действие община Чирпан. Членове на сдружението са физически лица с постоянен адрес и юридически лица със седалище на територията на действие на Сдружението, които споделят неговите цели. Нов член на Сдружението се приема с решение на Общото събрание.

Организацията има върховен колективен орган – „Общо събрание”, което се състои от всички членове на сдружението. В учредителното общо събрание са участвали 14 лица, които са представлявали гражданския сектор (29%), бизнеса (50%) и публичната власт (21%). Списък на членовете на ОС – Приложение 2; Функции и отговорности на ОС – Приложение 2

Сдружение „Местна Инициативна Група Чирпан” има колективен управителен орган - „Управителен съвет”. Управителният съвет (УС) се избира от Общото събрание. Управителният съвет се избира с мандат 5 години. Първият управителен съвет е в състав Председател и 6 (шест) члена и включва представители на публичната местна власт (28,6%), неправителствения, граждански сектор (28,6%) и представители на бизнеса (42,8%). Правомощия на УС и Правомощия във връзка с прилагането на СМР – Приложение 2 и Приложение към заявлението 1.

Прилагането на СМР се извършва посредством работата на Комисия за избор и оценка на проекти. Тя се сформира за всеки отделен случай при публикуване на обява от сдружението за набиране на проекти за изпълнение на мерките по Стратегията за местно развитие. Съставът на комисията се определя по решение на УС, съобразно нормативните изисквания за прилагане на ПРСР и за предотвратяване конфликт на интереси. Комисията за избор на проекти осъществява дейността си при спазване на одобрената СМР, ПРСР и нормативните изисквания за нейното прилагане и правилата за нейната работа, които ще бъдат приети от УС след одобряване на СМР.

Органиграма

1.4. Управление на Местната инициативна група

Органите на управление на МИГ - Общо събрание и Управителен съвет и техните правомощия са описани в т. 1.3.

Управителен орган на Сдружение „Местна Инициативна Група Чирпан ” е Управителният съвет. Управителният съвет се ръководи от Председател, който представлява сдружението пред трети лица. Правомощията на УС и на Председателя на УС са представени в **Приложение 2 и Приложение към заявлението 1**

Персоналът на Сдружение „Местна Инициативна Група Чирпан”, ангажиран с прилагането на СМР е следния:

1. Изпълнителен директор (ИД)
2. Експерт по прилагане на дейностите по СМР – администриране на проектите
3. Експерт по прилагане на дейностите по СМР – устойчиво развитие
4. Асистент
5. Счетоводител

Изпълнителният директор се избира по решение на УС. Договорът с ИД се подписва от Председателя на УС. За своята работа ИД се отчита пред УС. Функциите на ИД са описани в **Приложение 2.**

Управителният съвет взе решение да покани и избере двама експерти по прилагане на дейностите по СМР, поради очакването за високо натоварване и необходимостта да се подготвя документацията по всички мерки едновременно, както и да се изпълняват едновременно много дейности по консултирането и администрирането на проектите.

Общият сбор на възнагражденията на членовете на екипа е в рамките на допустимия максимален размер съгласно изискванията.

За посочените позиции са съставени длъжностни характеристики, в които подробно са описани изискванията за заемане на длъжността, правата, задълженията, подчиненост и взаимодействие за всяка длъжност. Съобразно изискванията за заемане на длъжността в длъжностните характеристики са проведени конкурси и е избран персонал, с който са сключени предварителни споразумения за наемане. Съгласно изискванията на чл. 15, т. 21 от Наредба № 23, длъжностните характеристики са приложени към заявлението за кандидатстване – **Приложение към заявлението 21**

1.5. Механизъм за взимане на решения

Общо събрание:

Общото събрание се свиква на редовно заседание най-малко веднъж годишно до края на м. април от Управителния съвет по негова инициатива или по искане на една трета от членовете на сдружението. Ако в последния случай управителният съвет в месечен срок не отправи писмено покана за свикване на общото събрание, то се свиква от съда по седалището на сдружението по писмено искане на заинтересуваните членове или

натоварено от тях лице. Поканата трябва да съдържа дневния ред, датата, часа и мястото за провеждането на общото събрание и по чия инициатива то се свиква. Поканата се изпраща с писмо до членовете на сдружението, публикува се на страницата на сдружението и се поставя на мястото за обявления в сградата, в която се намира управлението на сдружението, най-малко един месец преди насрочения ден.

Общото събрание е законно, ако присъстват повече от половината от всички членове. При липса на кворум събранието се отлага с един час по-късно на същото място и при същия дневен ред и може да се проведе, колкото и членове да се явят.

Всеки член на общото събрание има право на един глас. Член на общото събрание няма право на глас при решаването на въпроси, отнасящи се до:

- него, неговия съпруг(а) или роднини по права линия - без ограничения, по съребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до втора степен включително;
- юридически лица, в които той е управител или може да наложи или възпрепятства вземането на решения.

Един член може да представлява най-много още един член на общото събрание въз основа на писмено пълномощно. Преупълномощаване не се допуска.

Гласуването на общото събрание е явно, освен ако не се реши гласуването да е тайно.

Решенията на общото събрание се вземат с мнозинство от присъстващите. По въпроси, които не са включени в обявления в поканата дневен ред, не може да се вземат решения. Решенията за изменение и допълнение на Устава и за прекратяване или преобразуване на Сдружението се вземат с мнозинство 2/3 от присъстващите.

С мнозинство 2/3 от всички членове на Сдружението се вземат решенията за безвъзмездно разходване имуществото на Сдружението, когато е в полза на:

- лица от състава на другите му органи и техните съпрузи, роднините им по права линия - без ограничение, по съребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до втора степен включително;
- лица, били в състава на управителните му органи до 2 години преди датата на вземане на решението;
- юридически лица, финансирали Сдружението до 3 години преди датата на вземане на решение;
- юридически лица, в които посочените лица в т. 1 и 2 са управители или могат да наложат или възпрепятстват вземането на решения;

Управителен съвет:

Заседанията на управителния съвет се провеждат най-малко веднъж на три месеца и се свикват от председателя, който не по-късно от 7 дни преди датата на заседанието изпраща писмена покана до всички негови членове, в която се посочват датата, часът, мястото и дневният ред на заседанието. Председателят е длъжен да свика заседание на управителния съвет при писмено искане на една трета от членовете му. Ако председателят

не свика заседание на управителния съвет в седмичен срок, то може да се свика от всеки един от заинтересуваните членове на управителния съвет. При отсъствие на председателя заседанието се ръководи от определен от управителния съвет негов член.

Заседанията на Управителния съвет се ръководят от Председателя, а в негово отсъствие - от друг член на УС, определен съобразно устава на Сдружението.

Изпълнителният директор участва в заседанията на Управителния съвет с право на съвещателен глас.

Управителният съвет може да взема решение, ако на заседанието му присъстват повече от половината от неговите членове. Присъстващо е и лице, с което има двустранна телефонна или друга връзка, гарантираща установяването на самоличността му и позволяваща участието му в обсъждането и вземането на решения. Гласуването на този член се удостоверява в протокола от председателстващия заседанието.

Управителният съвет може да вземе решение и без да бъде провеждано заседание, ако протоколът за взетото решение бъде подписан без забележки и възражения за това от всички членове на управителния съвет.

Решенията на Управителния съвет се приемат с явно гласуване, освен когато съвета не реши друго. Решенията се вземат с мнозинство от присъстващите, с изключение на решенията относно 1) предоставяне на имущество на Сдружението след неговото прекратяване и провеждане на процедура по ликвидация; 2) разпореждане се с имуществото на сдружението и 3) определяне реда и организиране извършването на дейността на Сдружението.

Изпълнителен директор

Изпълнителният директор осъществява оперативното управление на Сдружението. Неговите правомощия са описани в т. 1.4.

Участниците в изпълнение на процедурите по прилагането на СМР, техните правомощия и задължения са описани в т.5.2.

2. Описание на процеса на разработване на стратегията – методология и подход (около 2 стр.)

2.1.Описание на процеса – подход и стъпки:

Стратегията за местно развитие е разработена в рамките на проект „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на Община Чирпан по подмярка 431-2 от Програмата за развитие на селските райони 2007 – 2013.

При разработването на Стратегия за местно развитие на територията на МИГ Чирпан са приложени следните принципи:

- Въвличане на заинтересованите страни в процеса – проведени са 16 групови срещи в различен формат - обучения, обсъждания и др. (в големи или в малки групи) и не по-малко от 15 индивидуални срещи с представители на всички заинтересовани групи;
- Публичност – създадена е комуникационната стратегия на проекта, издадени и разпространени информационни материали – 4 вида дигитални. Във всички населени места са разлепени на публичните места плакати с информация за проекта и контакти с неговия екип. Местните и регионални печатни и електронни медии редовно са информирани за събитията;
- Целият процес се основава на местните специфики и наличния опит – въввлечени са всички заинтересовани лица, изпълнявали или изпълняващи партньорски проекти;
- Спазени са всички изисквания, регламентирани в разпоредбите на Наредба №14 от 03.04.2008 г. на МЗХ, Наредба № 23 от 18.12.2009 г. на МЗХ.

Основни предварителни стъпки в процеса на разработване на Стратегията:

- В процеса на подготовка на Заявлението за кандидатстване по под-мярка 431-2 - проведени са публично оповестени (вестник „Новината” *(Приложение към заявлението 20)*), работни срещи на стопанския и неправителствения сектори от територията на общината и са излъчени представители; на сесия на общинския съвет на общината е взето решение за участие в партньорството и е излъчен представител; проведена е обща работна среща, на която е определен водещият партньор по проекта.
- Подписан е договор РД50-223/03.06.2009г. между Община Чирпан, МЗХ и ДФ „Земеделие” за предоставяне на безвъзмездна помощ за изпълнение на проекта.

Следващите стъпки са в процеса на изпълнение Проекта:

Набиране на информация и проучвания - с участието на експертния екип и въвличането на професионален изпълнител е събран и обработен голям масив от информация - проведени са проучвания и анализи на социално-икономическата ситуация и потенциала за развитие на бизнес.

1. Обучения:

- Проведени са поредица от индивидуални срещи за предварителна ориентация за потребностите от обучения и нивото на познаване на ПРСР от експерт 4.

- Проведени са едно обучение за работа в екип и две обучения от експерт 2 за основния екип на проекта и партньорите по проекта за принципите на стратегическото планиране и запознаване със структурата на СМР, по време на които са направени първите стъпки на структуриране на Стратегията.
- На базата на проучванията на експерт 4 е формулирано задание и е привлечен изпълнител за провеждане на две обучителни сесии върху подхода Лидер и дейностите и принципите на Програмата за развитие на селските райони за широк кръг от заинтересовани групи. По време на обучителните сесии експерт 2 проведе и първите сесии за създаване на работна група по СМР. *(Приложение към заявлението 20)*

2. Работни срещи и обсъждания

Принципният подход за провеждане на срещите и обсъжданията е конструктивен баланс между приноса и участието на „собствениците” на Стратегията – местните общности, които са заинтересовани и ще я реализират и приноса на експертния екип на проекта. Провеждат се структурирани работни срещи, по време, на които се генерират решенията на заинтересованите партньори, а ролята на експертния екип е да оформя документа на Стратегията на базата на познанията и опита си в съответните сфери и за ПРСР и Регламентите на ЕС, както и на съответните законови и нормативни документи.

Проведени са седем индивидуални работни срещи в началния етап на процеса за първоначално обсъждане на процеса за съставяне на СМР

На базата на обученията се създаде работна група за работа по стратегията, която по-късно стана инициатор на създаването на МИГ.

Проведени са две работни срещи на разширената работна група – едната при стартирането на процеса след обученията и втората – след общественото обсъждане, и шест работни срещи по групи, проведени в общината.

След съставяне на предпоследния вариант на Стратегията е проведено **обществено обсъждане**, предварително оповестено в медиите и чрез кметствата, с широко участие на заинтересованите лица и групи - 30 души. *(Приложение към заявлението 20)*

3. Публичност и информиране

- Проведени са индивидуални предварителни срещи за уточняване на механизмите за информиране.
- На базата на събраната информация за общината и на доклада от проучванията е съставена Комуникационна стратегия на Проекта.
- Изпълнени са две медийни кампании – едната при началото на обученията и срещите по Проекта и втората - за общественото обсъждане на Стратегията. Материалите са в приложение.
- Публикувани и широко са разпространени четири вида информационни дипляни и един плакат. *(Приложение към заявлението 20)*

4. Създаване на МИГ.

Процесът на създаването на МИГ следва процеса на разработване на стратегията. Въпросът за състава и принципите на работа на МИГ присъства във всички обучения и работни срещи. Освен това са проведени три допълнителни работни срещи преди учредителното събрание. (*Приложение към заявлението 20*). Официалното институционализиране на МИГ е извършено чрез съдебна регистрация и всички предхождащи и последващи процедури.

2.2.Списък на партньорите и тяхната роля в разработването на стратегията:

Проектът се изпълнява от партньорство, включващо община Чирпан, СНЦ”УН на ТСС “Найден Стоянов” и Земеделска кооперация “Съгласие”, село Зетъво.

Още от самото начало на процеса тримата партньора поеха своите функции като в резултат на първите обучения по стратегическо планиране се включиха всички най-вече при оповестяване и мотивиране за участие на най-широк кръг от заинтересовани участници. Всеки от партньорите работеше в съответния сектор – общинската администрация – чрез кметствата, НПО – с училищата, читалищата и другите НПО, а бизнес партньора – със земеделските производители и бизнеса и техните кооперации.

В процеса на създаване на стратегията участват около 30 души представители на местната власт, около 20 – на НПО, културни и образователни институции и около 40 – на бизнеса. (*Приложение към заявлението 20*)

Община Чирпан осигури офиса на Проекта безвъзмездно, както и цялостното координиране на всички стъпки и процедури чрез своята администрация, а другите двама партньори участваха активно за привличането на участниците в процеса на доброволни начала чрез индивидуални срещи и други начини на комуникация.

2.3. Консултанти и фасилитатори – вътрешни и външни, участвали в разработването на стратегията:

При изработването на Стратегията най-активна е ролята на трима експерти-методисти за Групи 1, 2, 3 и 4, както и още пет специализирани експерта – за паметници на архитектурата и културата, опазване на биоразнообразието, работа в екип, по местни стратегии и планове, както и по някои от мерките на Стратегията.

3. Описание на ситуацията (около 5 стр.)

3.1. Събрани и оценени данни за територията (социални, икономически, природни и материални ресурси и т.н.)

Процесите и тенденциите в развитието на територията на МИГ Чирпан са проследени и изведени на база статистическа информация и данни, получени от НСИ. В процеса на изготвяне на СМР са използвани и официални данни, предоставени от други източници - различни институции на национално и регионално ниво, както и от проведените специално за целите на съставяне на Стратегията проучвания и социологическо изследване.

3.1.1. Физико-географска характеристика

Територията на община Чирпан обхваща югозападната част на Старозагорска област. На север граничи с Чирпанските възвишения, а на юг достига поречието на р. Марица. Общината е с хълмисто-равнинен релеф и средна надморска височина от около 240 м.

Климат

Климатът в територията е умерено континентален. Климатичните условия са повлияни от планинските вериги на Стара планина (на север) и на Родопите (на юг), които спират ветровете. Средната годишна температура е около 12° С. Зимата е по-студена в сравнение с другите райони на Старозагорска област и с по-устойчива снежна покривка. Почвите на голяма част от земеделските площи са черноземни смолници, благоприятни за развитие на селското стопанство. Релефът е предимно хълмист, включва части от Средна гора (Чирпанските възвишения) на север и част от долината на река Марица на юг. Средната надморска височина е около 240 м.

Почви

Територията разполага с качествени земеделски земи, които са основна предпоставка за развитие на аграрния сектор.

Видове почви	Относителен дял %
Чернозем - смолници пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед и памук	53,0%
Канелено-горски почви - лозя, лавандула, бадеми, маслодайни, лекарствени, зърнено-хлебни и зърнено-фуражни растения	30, %
Хумусно-карбонатни- подходящи са за лозя, орехи, бадеми и някои зърнени култури	11,2%
Алувиално-делувиални почви - зеленчуци, кореноплодни, фуражни, овощни видове и вкоренилища	5,5%

Данни от общинска администрация Чирпан

Води

С изключение на водите на река Марица, естествените водоизточници в общината са ограничени.

На територията на Община Чирпан преминават реките Текирска, Омуровска, Стара Река и Мерицлерска. В общината има изградени 28 броя микроязовири. На територията на общината се намират и няколко минерални извора.

Микроязовирите са с вариращо по години завиряване и са с обща площ около 2 000 декара. Намаленият капацитет на производствените мощности е една от основните причини за липсата на промишлени замърсявания на водите в района на община Чирпан.

Намаленото използване на торове и пестициди също е един от факторите, допринасящи за доброто качество на повърхностните води на територията на общината.

Балнеологичният курорт Мерицлери се намира на 17 км. източно от Чирпан. Водата е подходяща за лекуване на стомашно-чревни заболявания.

Биоразнообразие

На територията на Община Чирпан има една защитена територия, обявена по реда на Закона за защитените територии (ЗЗТ). Тази територия попада в категория „защитени местности” и носи името „Чирпанска кория”. В нея се опазва 58 хектара вековна дъбова гора, която се намира в землището на едноименния град.

На територията на община Чирпан се разполагат части от 3 защитени зони, обявени по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Две от зоните са защитени по Директива 92/43 на Съвета на ЕИО от 21.05.1992 за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна:

„Мерицлерска река”, с код BG0000287;

„Река Мартинка”, с код BG0000442.

Третата зона „Марица-Първомай”, с код BG 0002081 е защитена по Директива 79/409 на Съвета на ЕИО от 02.04.1979 г. за опазване на дивите птици.

В село Гранит, на 20 км. на североизток от Чирпан се намира най-старото дърво (1600г.) в България – Гранитският дъб. Природният феномен „Каменната сватба” се намира на 25 км. североизточно от Чирпан. Ловният парк „Чгач” (5км. на запад) е подходящо място за почивка, спорт и лов сред дивата природа.

3.1.2. Демографски и социални характеристики

Населението от територията на МИГ Чирпан (към 31.12.2009г.) е 23 470 души, което представлява 0,3 % от населението на страната и 6,7% от населението на област Стара Загора. Гъстотата на населението в територията (44,9 души/ кв. км) е значително по-ниска от средната за страната (68, 14) и за областта(68,12). **Приложение 1**

Отрицателния прираст (както за механичното, така и за естествено движение на населението) е трайна тенденция в последните години. В периода от 2000 - 2009г,

населението от територията намалява с над 9% (от общо 25 828 жители през 2001г., в края на 2009г. общият брой на населението е 23 470бр.). Този темп е много по-неблагоприятен от ситуацията в областта (населението на област Стара Загора за същия период е намаляло с 4.8%) и от тази в страната (намаление на населението с 4,6% за периода 2001-2009г). **Приложение 3**

В края на 2009 г. децата до 18 г. в община Чирпан са 17, 45% от населението, лицата на възраст между 18 и 61 г. са 51,94%, а хората над 61 години са 30,61 % от всички жители.

Селското население в територията на МИГ Чирпан е 30,3% от общото население на МИГ, т.е в територията преобладава градското население (69,7%). Останалото в селата население е много застаряващо (56% от населението в селата във възрастовия диапазон 18-85 г. са над 61 г. и само 12% са на възраст 18-30 г.). В селата относителният дял на населението от мъжки пол е малко по-нисък от този за територията като цяло (47,8% мъже в селата при 48,4% мъже за територията на МИГ).

Пазар на труда

По данни от Бюрото по труда, през 2009 г. средният коефициент на безработица за района е 14,3% - значително по-висок от средния за страната, който за същия период е 6,8%. Подобно е съотношението в данните за 2007 и 2008 г., което показва, че безработицата е един от най-големите проблеми в района. В резултат на реструктурирането на икономиката в района и закриването на големи предприятия, все повече хора търсят работа извън общината. Средният коефициент на заетост в територията на МИГ е по-нисък от средния за страната. В структурата на заетостта доминират заетите в преработвателната промишленост, търговията и услугите и селското, ловно и горско стопанство

Образование, културни, здравни и социални услуги за населението

Обобщени данни за образователната, здравната, социалната, културна и др. инфраструктура са дадени в таблицата по-долу. Данните са актуални към края на 2009 г. и са предоставени от общинска администрация Чирпан.

Предназначение	Брой
Учебни заведения - училища	8
Детски градини	4
Здравни заведения	17
Читалищни сгради	13
Културни заведения	6
Спортни имоти	2
Сгради на кметства	18
Други обекти	15
Водоснабдителни обекти	1

Микроязовири	28
Гробищни паркове	28

Културно-исторически паметници и традиции

На територията на общината има общо 73 деклариращи и/или регистрирани в НИПК паметници на наследството – художествени, архитектурни, археологически или исторически.

Интерес представлява къщата-музей на именития български поет Пейо Яворов. Други културни паметници в района: историческият музей, къщата на Г. Данчов, Тянквата къща, в която се помещава общинската художествена галерия и художествената галерия “Никола Манев”, които се отличават с изключителна архитектура – образец на Възражданското изкуство. Най – интересната и запазена сграда от началото на 20 век е тази, в която сега се помещава “Булбанк”. Църквата “Св. Богородица” е първият голям християнски храм в гр.Чирпан. Интерес представляват и другите църкви: “Св. Архангел Михаил”, “Св. Св. Кирил и Методий” и “Св. Спас”.

Всяка година през януари в Чирпан се провеждат “Яворовски януарски дни” – фестивал на литературата и изкуството, а всяка нечетна година градът е домакин на Националния конкурс за фолклорна музика – Атанаска Тодорова. града. На 6 км. североизточно от града се намира археологическия обект Карасура. Етнографският музей в село Спасово и изключително интересен.

Общината е с богат и активен културен живот. На нейна територия се провеждат няколко важни културни събития, включително Яворови януарски дни, голям фолклорен събор „Гласове и ритми от Тракия” с участието на професионални и любителски състави от района и страната, лятна музикална среща с международно участие, и фестивал „Всички заедно сме по-силни!”.

Българският фолклор се съхранява основно от самодейните групи към читалищата и клубовете в общината. Читалищата са 19 на брой и във всяко от тях има фолклорна група. Най-активни са читалищните състави от Чирпан, Зетово, Рупките, Ценово. В с. Държава има група за автентичен фолклор, а в междуучилищния център в Чирпан функционира кръжок по дърворезба, целящ да популяризира сред младежите този вид занаят.

На територията на общината са активни 9 сдружения с нестопански цели в сферите на местното развитие, образованието, младежките и културни дейности.

3.1.3. Икономически характеристики

В края на 2000 г. земеделските и горски територии на Община Чирпан (съответно на МИГ Чирпан) са заемали общо 92,7% от цялата площ на територията. Най-голям е дялът на земеделските територии (76,58% от цялата територия), следван от горските площи (16,12%) и от урбанизираните територии (4. 59%).

Баланс на територията на община Чирпан (в дка) към 31.12.2000г.

Предназначение на територията	Площ (дка)	Отн. Дял (%)
Земеделски територии (общо)	400 421	76,58
- В т.ч обработваема площ	338 717	64,78
- От тях поливна площ	20 070	3,8
Горски площи	84 292	16,12
Населени места и други урбаниз. територии	24 017	4,59
Водни течения и водни площи	6 562	1,25
Територии за добив на полезни изкопаеми	3 367	0,64
Територии за транспорт и инфраструктура	4 211	0,82
Общо територия на Община Чирпан	522 870	100

Източник: НСИ

Ясно се откроява значително високият относителен дял на земеделските територии в района (76,58%) спрямо стойностите на същия показател за страната (57, 45%) и за областта (56,44%), което предопределя и водещият характер на отрасъл селско стопанство за територията на МИГ Чирпан. Откроява се също значителната разлика по отношение стойността на относителния дял на горските площи в територията спрямо данните за страната и областта - докато за Община Чирпан горските територии заемат едва 16,12% от общата територия, в страната и в област Стара Загора техният относителен дял е около 33% (33,47% за страната и 32,32% за областта).

По последни данни (за 2009 г.) площта на земеделските земи в рамките на територията на община Чирпан са 397640,56 дка (информацията е предоставена от Общинска служба земеделие, гр.Чирпан), а горските площи са общо 96937 дка (по данни на Държавно горско стопанство Чирпан). Съпоставянето на тези данни, с данните за 2000 г. показва,че през последните 10 години на територията на МИГ Чирпан са настъпили минимални негативни промени по отношение селскостопанския фонд и са увеличени площите, формиращи горските територии. Намаляването на земеделските земи е в резултат основно от протеклите в цялата страна процеси по възстановяването на собствеността на земята и последващото ѝ реструктуриране. В частност, за района на Чирпан, факторът оказващ най-силно влияние по отношение селскостопанския фонд е значителното намаляване на поливните площи и почти напълно разрушената напоителна инфраструктура.

Данните за броя на наетите лица по отрасли, както и за общите икономически показатели и за произведената продукция ясно очертават първенстващата роля на отраслите селско стопанство, преработваща промишленост и търговия. Приложение 3

Що се отнася до структурата на предприемачеството на територията на община Чирпан, данните показват, че доминират микро и малките предприятия.

Брой предприятия, разпределени по групи за размер според броя на заетите в тях лица.

Община Чирпан	Общо	Микро (до 9)	Малки (10-49)	Средни (50-249)	Големи (250+)
2006 г.	437	389	36	12	..
2007 г.	440	388	44	8	..
2008 г.	494	435	48	11	-

Източник : НСИ

(-) няма данни

(..) конфиденциални данни

Колкото до отрасъл туризъм, липсват официални данни за броя и вида на средствата за подслон и местата за настаняване на територията. Данните, предоставени от НСИ са за реализираните нощувки в тях, през 2007, 2008 и 2009 година. От направеното проучване на територията, е установено че в края на 2009 г, на територията функционират само два хотела, намиращи се в гр.Чирпан.

Описателен анализ на социално-икономическата ситуация (тенденции за последните 10 години):

Социални тенденции

Демографското и социално развитие на територията не са благоприятни. Официалните данни на Националния статистически институт за последните 10 години показват следното:

- Прирастът на населението (естественият и механичен прираст) поддържа отрицателна стойност за всяка една от последните години (от 2001 до 2009), което предопределя дългосрочна тенденция към намаляване на населението в територията на МИГ.
- Процесът на депопулация протича с темпове, които са над средните за страната и за областта – община Чирпан е засегната в много по-голяма степен от тази отрицателна тенденция. Населението в общината намалява с осезаемо – през 2006, 2007, 2008г и 2009г, населението намалява с над 1% за всяка година. В голяма степен това се дължи на напускането на района от по-младите хора, които се насочват към други (по-големи) градове и райони с по-развита икономика, както и емиграцията – хората търсят препитание извън пределите на страната.
- Населението на територията като цяло е застаряващо – през 2009г. от общо 23 470 жители на територията, едва 3 580 жители (15% от населението) са под трудоспособна възраст, а жителите над трудоспособна възраст са 7034, което представлява около 30% от общия дял на населението живеещо на територията на МИГ.
- Общинският център остава най- привлекателното място за живеене – 69,68% от населението на МИГ (16 355 жители) е концентрирано в град Чирпан.

- На фона на значимия процент безработица и ниските доходи, субективната самооценка на материалното положение е относително висока. Заявилите, че са безработни респонденти са близо 1/5 от анкетираните, което дава реалистична представа за мащаба на безработицата с оглед на факта, че официалните данни отразяват броя само на регистрираните в бюрата по труда безработни (за сравнение, обявеният от Агенция по заетостта процент на безработица за страната за 2009 г. е 7,6%). В допълнение, само 1/5 от работещите са сигурни за работното си място, докато 45% смятат, че има риск да останат без работа. Доходите на домакинствата са ниски - средният заявен месечен доход на домакинство без данъци и осигуровки е 385 лв., при средна работна заплата за страната за четвъртото тримесечие на 2009 г. от 606 лв.; диапазонът между най-ниските и най-високите доходи варира в умерени граници. Един позитивен елемент е, че повече от половината от домакинствата разчитат на повече от един източник на доход (наеми/аренди и доходи от роднини и близки в България и в чужбина). На този фон няма как да не направи впечатление, че 19% от анкетираните заявяват, че материалното им положение е по-добро от това на останалите хора в община Чирпан, а дяловете на тези, които смятат, че то е подобно, и на оценяващите го като по-лошо са близки – по около 1/3.

В основните социално-икономически характеристики и в нагласите на населението на община Чирпан могат да се проследят две основни доминантни линии – преобладаващата градска идентичност и силната свързаност с културно-историческото наследство на територията. (*Източник – Резултати от представително социологическо изследване, 2010*) **Приложение 3**

Близо 2/3 от анкетираните (59,2%) посочват промишлеността като отрасъла, чието развитие би било най-перспективно за община Чирпан.

Израз на своеобразната интелигентска нагласа на местните хора е поставянето на науката, културата и образованието на трето място сред най-перспективните за общината отрасли и разглеждането на елементите на културно-историческото наследство като значим ресурс, с които се свързва нейният потенциал за развитие. Тази нагласа прозира и в част от спонтанните отговори на респондентите на въпросите за това кои са най-съществените проблеми на общината („превърнахме се в село”) и какво трябва да се направи, за да се подобри животът на хората – наред с очаквани и неизненадващи отговори като увеличаване на работните места, привличане на инвестиции и развитие на производството, се посочват „обучение и образование”, „да се опазят културните ценности”, „да се издават вестници”, „култура и духовен живот”, „да има паметници”.

Очакванията на населението до голяма степен са свързани с разбирането за това кои проблеми се определят като най-сериозни и това какво трябва да се направи, за да се подобри животът на хората в населените места от територията. Закономерно с оглед описаното по-горе състояние, свързано с доходите и безработицата, като най-сериозен проблем в община Чирпан местната общественост определя безработицата и бедността (59,3%). Този дял е няколко пъти по-висок от дяловете на следващите по значимост посочени проблеми (на този въпрос анкетираните са имали възможността да дадат повече от един спонтанен отговор), което разкрива степента, в която проблемът доминира в съзнанието на местните хора. И докато 23,7% не могат да дадат отговор на въпроса какво трябва да се направи, за да се подобри животът в селищата от общината, мнозинството

посочват на първо място, че е необходимо разкриването на работни места, привличането на инвестиции и развитието на производството.

По отношение на готовността за предприемане на начинания – сред близо $\frac{1}{4}$ от населението на общината са започнали да се формират нагласи за започване на нова или допълнителна дейност, като палитрата от идеи за дейности е изключително широка (вж. таблицата по-долу). Може да се обобщи, че най-често става дума за дейности в областта на търговията и услугите (40% от склонните да започнат нещо ново), земеделието (25%), и преработката на земеделска продукция (10%). При започването на нова или допълнителна дейност като най-значими потребности респондентите определят потребността от финансиране, за да бъде започната дейността (86,4%), както и нуждата от обучение за технологията и организацията на дейността (56,1%). Средната сума, която анкетираните са посочили като възможна да си осигурят лично (собствени средства, заем и др.) е около 22 000 лв., което дава представа за възможностите за съфинансиране, респективно за мащаба на по-голямата част от потенциалните проекти по стратегията.

Икономически тенденции

Нивото на безработица в района е по-високо от средното за страната. Безработицата е един от най-сериозните проблеми в общината, особено в последната година. От 2005 до 2008г. се отчита краткосрочна тенденция към намаляване нивото на безработица в района, но след 2008г. има отново покачване нивото на безработица. Предвид сезонния характер на работата в селското стопанство и в преработвателната промишленост (в предприятията за преработка на земеделски продукти) в зимния период традиционно нивото на безработица се покачва.

Ниво на безработицата в община Чирпан (в %) към 31.12

Година	2005	2006	2007	2008	2009
ниво на безработица	18,22	15,58	15,46	10,89	12,95

Данни от Бюрото по труда в гр.Чирпан

Общият брой на регистрираните безработни на територията на община Чирпан (към 31.12.2009 г) е 1245. Най-голям е броят на регистрираните безработни лица в с. Свобода (196) следвано тези от с.Гита и в с. Зетьово (данни- БТ Чирпан).

Икономиката на община Чирпан се развива в рамките на следните основни отрасли:

- селско стопанство (зеленчукопроизводство, зърнено-житни култури и др.)
- преработваща промишленост (консервиране/замразяване на зеленчуци и плодове)
- лека промишленост (шивашка, хранително-вкусова)
- търговия, услуги

Значително по-малък дял (в сравнение с гореизброените) имат строителството, транспорт и складиране, хотелиерството и ресторантьорството.

Анализът на показателите и данните, характеризиращи икономическото развитие на територията в периода 2000-2009г очертава няколко основни извода:

Селското стопанство е традиционен, водещ отрасъл за територията на МИГ Чирпан и е определящо звено в структурата на нейната икономиката. Наличието на изключително подходящи почвено-климатични условия за неговото развитие, големия поземлен ресурс за развитието на селско стопанство и добрата транспортна осигуреност на района са допринесли за развитието и на производства, добавящи стойност към земеделските продукти (израждане на големи преработващи предприятия за консервиране/замразяване на продукцията).

Отличителна характеристика на територията е значително по-високия относителен дял на земеделските земи (76,58% от общата територия на района) спрямо стойностите на същия показател за страната (57, 45%) и за областта (56,44%). Разпределението на земеделските земи по начин на трайно ползване и по вид на собствеността е представено в долната таблица:¹

Разпределение на земеделските земи на територията на МИГ Чирпан

Показатели	Размер (ха)	
	Според КВС- 2009	Обработваеми / стопанисвани 2009
1. Ниви	29753.88	264298.7
2. Трайни насаждения	2584.54	1856.11
3. Естествени ливади пасища	4920.53	1240.58
4. Всичко земеделски територии	39764.056	29532.46

В района на Чирпан се произвеждат предимно пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, рапица, лозя и зеленчуци. През последните години все по-широко навлизат етерично-маслените култури: лавандула, рози и др. От трайните насаждения се отглеждат череша, праскови, орехи, ябълки и сливи. Въпреки че в Чирпан дълги години се е отглеждал памук и в района е разположен единственият институт за памука, вече почти никой не отглежда тази култура. Причината е в нерентабилното производство. В последните години силно са намалели и площите със зеленчуци- отглеждат се предимно бамя, градински грах, зелен фасул, чесън.

Регистрирани земеделски производители.

2009г.	Общо	в т.ч. физически лица	в т.ч. юридически лица или ЕТ
Зем. производители, регистрирани по реда на Наредба 3	459	398	61
Земеделски стопани,	336	285	51

¹ Данни от Общинска служба земеделие за 2009 г.

регистрирани по СИЗП			
----------------------	--	--	--

Данните са предоставени от ОбСЗ гр.Чирпан

Според регистрациите в СИЗП за 2009 г.,² най-голям е броят на производителите на зърнените култури, следват производителите на технически и фуражни култури.

- Регистрирани производители на етерично – маслени култури: 23 бр.
- Регистрирани производители на зърнени култури: 175 бр.
- Регистрирани производители на технически култури: 111 бр.
- Регистрирани производители на фуражни култури: 110 бр.
- Регистрирани производители на зеленчуци: 24 бр.
- Регистрирани производители на лозя, овощни насаждения, ягоди: 90 бр.

Забележка: Броят на регистрираните производители по различен вид култури е по-голям от броя на Земеделски стопани, регистрирани по СИЗП тъй някои от земеделските стопани отглеждат повече от един вид култури.

Общината разполага с общински земеделски и горски фонд, рапределен както следва:

Собственост	Ниви, ха	Трайни насаждения, ха	Пасища и мери, ха
Държавна собственост	141.551	6.896	17.821
Общинска собственост	420.695	120.345	4060.449
Частна собственост	29191.634	2457.299	419.95
Общо	29753.88	2584.54	4498.22

Проблем за интензивно развитие на земеделието представляват ограничените естествени водоизточници, с изключение на водите на р. Марица, което свежда поливните площи на общината чувствително под средните за страната. При максималното използване и на язовирите, максимума на поливните площи преди години е достигал 58 хиляди декара - 18% от обработваемата земя на общината (при 30% за страната), сега напоителната система е разрушена и изобщо не функционира. Това обстоятелство ограничава развитието на зеленчукопроизводството в районите по поречието на река Марица, макар че има създадени условия за изкупуване на произведената продукция (плодове и зеленчуци), тъй като в района работят две големи преработвателни предприятия, които осигуряват пазар на произведената продукция. Аналогично е състоянието и при поливните овощни видове, главно ябълките. Има необходимост от възстановяване на напоителната инфраструктура, тъй като района е с голям потенциал, който не се използва пълноценно. В с. Зетъово, местната кооперация има проект за създаване на поливна градина (ще се изгражда с капково напояване). Предвидено е и изграждането на розоварна, тъй като в района няма наблизо такава.

² Данни от Общинска служба земеделие, Чирпан

В тази територия има потенциал и за отглеждане на екологично чиста (биологична) продукция, но нагласите на хората все още не са настроени положително в тази насока, тъй като биологичното производство е по-трудоемко. В България все още липсва пазар (търсене) на такива продукти, на първо място второ-изкупната цена за биологините продукти тук е много ниска и ако няма осигурен външен пазар производството е на загуба.

В област Стара Загора община Чирпан е на второ място по показателя използваема земеделска площ и на първо място по размер на арендованата земя (арендованата земя е 29395,3 ха, което е 74% от целия фонд земеделска земя на територията на общината). Като се има предвид, че обработваемите земеделски земи в общината са около 30 000 ха (29 532,46 за 2009 г.), земите, които са обработват, са почти изцяло под аренда (във формата на кооперации или сключени арендни договори). Това обяснява защо, въпреки че селското стопанство е един от водещите отрасли в община Чирпан, заетите в сектора на земеделието са значително по-малко от заетите в други отрасли (като промишленост, търговия).

Действащите земеделски кооперации на територията на община Чирпан са 11, от тях активни на пазара са 7 кооперации.

В недалечното минало, **Животновъдството** в община Чирпан е било добре развито - сега се забелязва трайна тенденция към спад в производството и намаляване броя на отглежданите животни. Причини: трудоемка, нископлатена работа, необходимост от а вложения (инвестиции) във връзка със новите задължителни стандарти, които стопаните трябва да спазват при отглеждане на животни и добрите земеделски практики. През 2008 г. в общината са отглеждани общо 4148 говеда, в т.ч. 2765 крави, 1220 овце, 195 кози, 246 биволици, 8185 кокошки. Общият брой на свинете през 2008 е 852, отглеждани са и зайци – 1590 бр. (данни от Общинска служба земеделия, Чирпан)

Промисленост

В отрасловата структура на общинската икономика промишлеността заема сериозен дял, предимно заради преработващата промишленост, развита в района. Общината е разположена между два големи индустриални центъра - Пловдив и Стара Загора, които привличат добрия човешки ресурс като кадри и потенциал. Това се отразява отрицателно на темповете на развитие в големите предприятия. Не е за подценяване броят на безработните в Чирпан, които са нискоквалифицирани и трудно намират работа при условия на криза.

Въпреки тези фактори, в последните години се констатира краткосрочна тенденция към увеличаване на произведената продукция от предприятията. По данни от НСИ броят на предприятията от нефинансовия сектор намалява значително в периода 2001-2005 г (от 555 бр. на 387 бр.) след което се констатира обратна тенденция към увеличаване с близо 30% (от 387 бр. на 484 бр. през 2009г.). По-голямата част от регистрираните в община Чирпан фирми са микро и малки предприятия. Фирмите в преработващата промишленост са доминиращи и определят нивото на икономическа активност в общината. Висок дял в икономиката заемат фирмите, занимаващи се с търговска дейност.

Промислеността на територията на МИГ Чирпан е представена от предприятия в машиностроителната, леката, преработвателната и хранително-вкусовата промишленост.

Тенденциите в развитието на промишлаността в последните години са към свиване и изчезване на традиционно представени сектори в района (лека промишленост, машиностроене). Едно от най-големите предприятия в района *Бъдещност АД* (за производство на хидравлични изделия от типа на хидравлични разпределители, цилиндри, клапани и др.) вече почти не работи. Шивашката промишленост също е силно засегната от негативните икономическа ситуация в последните години – много от предприятията, които са в този бизнес са намалили производството си или вече не съществуват.

Големите преработвателни предприятия в районо са няколко - Булмалц ООД (завод за производство на малц и складове за съхранение на ечемик); Анкъл Статис ЕООД – предприятие за преработка на зеленчуци (замразени храни) и КОНЕКС - ТИВА ООД- за консервиране на плодове и зеленчуци. Територията има голям потенциал за доразвиване на този сектор.

Хранително-вкусовата промишленост е намалила влиянието си в района - много от предприятията, които са действали в тази област, сега са затворени или работят на минимални обороти (фурни, млекопреработване и др).

Транспортна инфраструктура, благоустрояване

През територията на община Чирпан преминават важни пътни, железопътни и съобщително-комуникационни трасета, елементи на националната транспортно-съобщителна инфраструктура. Град Чирпан е разположен на главната пътна и железопътна транспортна артерия София - Пловдив – Бургас. В община Чирпан се намира пресечната точка на еврокоридори № 8 (част от който е автомагистрала "Тракия") и № 9 (част от който е пътят Русе - Кърджали - Маказа) – фактор, който все повече ще оказва влияние върху района. През територията на общината преминава и автомагистрала "Марица"- част от европейски коридор № 4, свързващ Западна Европа, София - Пловдив - Свиленград и Истанбул.

Пътната мрежа в общината от IV-ти клас е почти 90 километра. Пътищата общинска собственост (четвъртокласна мрежа и местни пътища) не са в добро състояние, правят се само изкърпвания на настилките. Тези пътища имат най-голям относителен дял от пътната инфраструктура и са основният проблем в общината.

Уличната мрежа е почти напълно изградена (85,3 км в гр.Чирпан и 93,3 км в селата), но само тази в гр.Чирпан е с постоянна настилка от асфалт (в другите населени места – има частично асфалтирани участъци, които са в изключително лошо състояние). В административния център състоянието на улиците също не е добро - почти всички вече са за основен ремонт. В последните години се правят почти изцяло само поддържащи мероприятия- ремонти и реконструкции не се правят поради недостиг на средства (има променена настилката на една улица от паваж с асфалт – дължина около 600м при 6м. Ширина на платното).

Площадите на територията на общината са 20. Общината има изготвени проекти за изграждане на нови улици (в ромския квартал), както и много проекти за благоустрояване на селата и на гр.Чирпан.

Водоснабдяване и канализация

Всички населени места на общината са с изградена водопроводна мрежа за питейно-битово водоснабдяване. Основен водоизточник е подстанция Марица, от където

се осигурява вода с дебит 150 л/сек, както и подстанция Бяла вода. Голяма част от водопроводите се нуждаят от подмяна. Само в град Чирпан обаче е изградена канализационната мрежа. Тръбите на водопроводната мрежа са стари (етернитови и поцинковани тръби) и се нуждаят от подмяна.

В Чирпан и населените места от общината няма изградени пречиствателни станции за отпадъчните води от градската канализация, което създава проблеми. Резултати от изпитванията, които се правят периодично от РИОСВ-Стара Загора показват системно превишение на ПДК по показатели: неразтворени вещества, ХПК, БПК₅, амониев азот, фосфати, общ азот, нефтопродукти, др. Общината е сред 15-те приоритетни общини на МОСВ за изграждане на ПСОВ. Общината е кандидатствала за техническа помощ – изготвяне на идеен проект за ПСОВ на територията на Чирпан, през август 2010г. предстои да бъде обявена процедура на избор на изпълнител на работно проектиране

Пощи, покритие на мобилни оператори, интернет

По отношение на телекомуникациите община Чирпан разполага с добре изградени мрежи. На територията на общината имат покритие и трите опериращи в страната мобилни оператори и интернет връзка, предоставяна от няколко местни интернет доставчика. В града действат няколко доставчика на интернет услуги. В гр. Чирпан е изградена кабелна телевизия. Населението на общината е сравнително добре телефонизирано

Друга инфраструктура

До края на 2009г е изпълнен първия етап на проект за газифициране на Чирпан обхващащ двете индустриални зони на града и всички обществени сгради – училища, детски градини, болница, съд, полиция и др. Следващият етап, включващ газифицирането на всички битови абонати ще задържи през лятото на 2011г. Газификацията ще даде допълнителни възможности на бизнеса за по-успешно развитие на предприятията и значително намаляване на разходите им във време на криза.

3.2. Анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите и анализ на проблемите

Анализ на проблемите

Според вижданията на местните жители, трите най-съществени проблема на територията са **миграцията** към градовете и чужбина на младите хора и населението в трудоспособна възраст, и **безработицата** - община Чирпан е сравнително силно засегната от безработицата и тя е хроничен, задълбочаващ се проблем за местния пазар на труда.

Но ако се анализират тези проблеми, става ясно, че те са взаимно свързани и в голяма степен връзката е причинно-следствена. Анализът ни позволява да потърсим **корените на това явление** (безработицата, идентифицирана като централен проблем). Причините и предпоставките за него се виждат в **намаляващото темпо на инвестиции** в основните отрасли на района, спиране на производства или отказ от управление на земеделски земи. Причините пък за намалелите инвестиции са в неадекватното оползотворяване на реалните и потенциалните ресурси на района, липсата на директен достъп до пазари и недостатъчния капацитет на икономическите субекти (търговски

дружества и земеделски производители) да приведат своите бизнеси в съответствие с реалната ситуация. Като обща предпоставка за тази ситуация се добавя и цялостното състояние на средата в района на МИГ – инфраструктура, социални услуги, благоустрояване на населените места и др.

Именно този анализ на проблемите подсказва и води до иновативните решения на МИГ Чирпан в сърцевината на своята стратегия да поставят създаването на капацитет за устойчиво усвояване на неизползвани до сега ресурси за икономически растеж на територията и подобряване качеството на живот.

В рамките на подобряване на капацитета на местната общност се включват решения и стратегии, свързани не само с директните интервенции на нивото на икономическите инициативи (за земеделски производители и търговски дружества), но и подобряване на цялостния облик и условия на живот в населените места на територията, което ще допринесе за привлекателността на територията за хората, които имат желание и намерение да живеят на това място. Важно е да се има предвид силната културно-просветна градска идентичност на хората от общината, силанат им превързаност към историческото и културното наследство, което дава насока на интервенциите по посока на поддържане и засилване на тази гордост и идентичност. Така анализ на проблемите и търсенето на ответни решения за преодоляване на причините и корените на проблемите насочва и към стратегическите решения и мерки, които са в основата на петгодишната стратегия за местно развитие на МИГ Чирпан.

Дърво на проблемите

Силни и слаби страни, възможности и заплахи

<p>СИЛНИ СТРАНИ</p> <p><i>Вътрешни фактори</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегическо местоположение на общината - директна връзка с автомагистрала Тракия и близка връзка с автомагистрала Марица • Отличните условия за развитие на земеделието са значим ресурс, който оказва и ще оказва и в бъдеще влияние върху развитието на общината • културно-историческото наследство-културните и исторически обекти, природни забележителности в общината и нагласата на местното население за тяхното поддържане и представяне дават добри предпоставки за развитие на културно-исторически и селски туризъм. 	<p>СЛАБИ СТРАНИ</p> <p><i>Вътрешни фактори</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - В растениевъдството производството се свежда до пет основни култури (пшеница, слънчоглед, ечемик, царевица и рапица (88%от обработваемата земя в общината). - Основно се изнасят земеделски продукти (пшеница, слънчоглед), без да се търси възможност за добавяне на стойност към тях с цел оживяване на икономиката и увеличаване на производството - в аграрния сектор най-голям срив има в зеленчукопроизводството. България, в частност района на Чирпан от производител и износител на зеленчуци се е превърнал в консуматор на външни прозукти. За да се увеличи производството на основните зеленчукови култури в общината трябва да се възстановят поливни площи - главният проблем на животновъдството е в маломерността на фермите (с ниска производителност на труда, недобра хигиена както при отглеждането на животните, така и в млекосъбирателните пунктове) - лошо състояние на инфраструктурата (пътища, улици, ВиК) - Разрушените напоителни системи и съоръжения
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ</p> <p><i>Външни фактори</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - инвестиции за добавяне на стойност към произвежданите от земеделските производители и стопаните продукти (във вид на преработени продукти с много по-висока стойност- например да се произвеждат и предлагат олио вместо да се продава само 	<p>ЗАПЛАХИ</p> <p><i>Външни фактори</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Липсата на свободни средства за първоначална инвестиция - Липсата на капацитет за участие при реализацията на СМР чрез проекти

<p>реколтата от слънчоглед, да се направят различни предприятия за производство на макарони, брашно, тестени изделия, да се произвеждат вина вкл. да се възстанови производството на шампанизирани вина и т.н.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - създаване на нови предприятия и подкрепа на активните МСП - развитието на туризъм (културно-исторически, селски, туризъм свързан с природата и природните забележителности) - инвестиции в производството на енергия от биогорива - подобряване качеството и достъпа до услуги на услугите в т.ч подобряване на социалната сфера (образование – създаване на възможност за части инвестиции в детски занимални, клубове и т.н) , здравеопазване и др. обществени услуги, услуги базирани на използването на ИКТ технологии и др. 	<p>- Ефектите на икономическата криза върху инвестиционните процеси</p>
---	---

Нагласи на населението, във връзка с възможностите за развитие на местната икономиката :

- развитие и усъвършенстване на земеделието (модернизиране на конвенционалното земеделие, развитие на лозаро-винарството, възстановяване традициите в зеленчукопроизводството)
- задържане на младите хора и създаване на условия за завръщането и привличането на млади специалисти в района
- привличане на външни инвестиции, увеличаване на работните места,
- подобряване на условията за създаване и развитие на малък и среден бизнес
- съживяване и обновяване на леката промишленост
- развитие на туризма,
- развитие и разнообразяване сектора на услугите
- инвестиции в благоустрояването на района (паркове, улици, места за отдых и спорт)

Обвързването на наличните ресурси на територията на МИГ – човешки, природни, културни, инфраструктурни – в обща стратегия и координирането на усилията на цялата територия чрез сформирания Местна инициативна група е един от стратегическите

подходи за постигане на реални ползи от възможностите. **Местната инициативна група е основният фактор** за следващите пет години на изпълнение на Стратегията, което е насочено към ползотворяване на наличните положителни страни (ресурси) по посока на преодоляване на идентифицираните проблеми.

Ето защо **Стратегията обвързва целите и задачите за територията с тези за развитието и функционирането на Местната инициативна група**. Този подход възлага на МИГ да анализира и координира усилията за оползотворяване на потенциалните възможности. Ще се насочат усилията към създаване на капацитет у хората и организациите на територията на МИГ за изпълнение на мерките на СМР, както и за привличане на допълнителни ресурси по други оперативни програми и самата ПРСР. Населените места на територията на МИГ не са обезлюдени, възрастовият състав на населението е подходящ за интервенции, насочени към създаване на капацитет за активна Наред с това ще се полагат усилия за създаване на капацитет за участие при реализацията на основните мерки на СМР, които ще доведат до преодоляване на проблемите, до оползотворяване на ресурсите на територията и усвояване на всички позитивни външни фактори.

Резултатите от динамичния процес на създаване на СМР идентифицираха няколко възможности за структуриране на усилията в рамките на СМР така, че да се използват силните страни като начин за постигане на реални ползи от възможностите и за минимизиране на заплахите и така, че да не се позволи слабите страни да попречат на използването на възможностите, както и да не се допусне или поне да се ограничи въздействието на заплахите.

Ето тези общи насоки за фокуса на Стратегията за местно развитие на МИГ Чирпан:

- Отрасъл селското стопанство е и ще продължава да бъде един от най-важните фактори в развитието на територията. Допълнителни възможности могат да се създадат с отглеждане/производство на земеделски и животински продукти, които са традиционни за района – плодове и зеленчуци, мед, млечни произведения, както и такива извън сега разпространените (напр. билки и гъби). На този етап, един от основните проблеми на малкото производители на такава продукция (основно в зеленчукопроизводството и трайни насаждения) е разрушената напоителна инфраструктура и потребността осигуряването на пазар за продукцията
- Добавянето на стойност към произведената земеделска и горска продукция – създаването на малки винарски изби, цехове за преработка на плодовете и зеленчуците, произвеждани в района, складове за съхранение и търговия на едро със земеделска продукция, отглеждане на оранжерийни продукти;
- Преструктуриране на преработващата промишленост и инвестиции в предприятия от леката промишленост (хранително-вкусова промишленост, шивашки и др. производства от леката промишленост, чрез които да се създават нови работни места); подкрепата на микро и малки предприятия в тази посока е една възможна стъпка, която би имала бързи и осезаеми резултати за територията. В тази насока са и възможностите за подкрепа на малкия туристически бизнес по посока на усъвършенстване, разнообразяване и повишаване на качеството на предлаганите услуги.

4. Цели на стратегията

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие

Целите на настоящата Стратегия и приоритетите за развитие са съобразени с целите на Националния стратегически план за развитие на селските райони (НСПРСР), отразени в ПРСР 2007 – 2013:

- 1. Развитие на конкурентно земеделие и горско стопанство и основан на иновации хранително-преработвателен сектор;*
- 2. Опазване на природните ресурси и защита на околната среда в селските райони;*
- 3. Насърчаване на възможностите за заетост и подобряване качеството на живот в селските райони.*

Първата цел на Стратегията е свързана с икономическия растеж на територията на МИГ Чирпан и отразява цел 1 на НСПРСР и цел 3 в частта ѝ за насърчаване на възможностите за заетост. Втората цел на СМР е свързана с подобряване на средата за живот и отразява цел 3 на НСПРСР в частта ѝ за подобряване качеството на живот в селските райони.

Целите и приоритетите на Стратегията за местно развитие за територията на МИГ Чирпан са следните:

Цел 1: Насърчаване на икономическия растеж и конкурентноспособността на икономиката

Цел 2: Подобряване на средата за живот

Цел 1 е насочена към насърчаване на икономическия растеж на територията на МИГ Чирпан и повишаване конкурентноспособността на местната икономика чрез подкрепа за земеделието и хранително-вкусовата промишленост и създаване на възможности за диверсифициране на икономиката.

Приоритети за развитие

- Подобряване на капацитета, конкурентноспособността и ефективността в земеделието
- Диверсифициране на местната икономика, увеличаване на възможностите за заетост и повишаване на доходите

Цел 2 е насочена към подобряване на средата за живот на територията чрез диверсификация и подобряване на услугите, подобряване на привлекателността на местата за живот и качеството на човешките ресурси.

Приоритети

- Подобряване на достъпа до основни услуги за населението и повишаване на тяхното качество;
- Повишаване привлекателността на местата за живот

- Подобряване на възможностите за удовлетворяване на духовните потребности и утвърждаване на местната идентичност;
- Подобряване качеството на човешките ресурси и местния капацитет.

4.2.Обвързаност с цели в други планови и стратегически документи – местни, регионални и национални

Целите на Стратегията за местно развитие на територията на МИГ Чирпан са обвързани с целите, дефинирани в Националния стратегически план за развитие на селските райони и отразени в ПРСР 2007 – 2013 г., като е отчетена и спецификата на територията.

Първата цел на СМР допринася за изпълнението на първата и третата цел на НСПРСР. Втората цел на СМР допринася за изпълнението на третата цел на НСПРСР.

Целите на СМР осъществяват принос към изпълнението на стратегическите цели на Националната стратегическа референтна рамка (НСРР) 2007 – 2013, както следва:

- достигане и поддържане на висок икономически растеж чрез динамична икономика из знанието в съответствие с принципите на устойчивото развитие;
- повишаване на потенциала на човешкия капитал и достигане на равнища на заетостта, доходите и социалната интеграция, осигуряващи високо качество на живот.

Целите на СМР са обвързани и допринасят за постигане на стратегическите и специфичните цели и приоритетите на Общинския план за развитие на община Чирпан.

4.3.Специфични цели

Постигането на двете цели на СМР е обвързано с постигането на следните специфични цели:

- Подпомагане модернизиранието на производството и въвеждането на иновации в земеделските стопанства на територията;
- Подобряване на ефективността и конкурентноспособността на предприятията в хранително-переработвателната промишленост;
- Насърчаване на диверсификацията на местната икономика чрез подпомагане на новосъздадени и съществуващи неземеделски микропредприятия,
- Опазване и възстановяване на местното природно и културно наследство;
- Подобряване на достъпа на населението до социални услуги и услуги, свързани със свободното време и отдиха;
- Подобряване на облика на населените места на територията;
- Насърчаване на развитието на МИГ и повишаване информираността, уменията и активността на местните хора за участие в процеса на прилагане на Стратегията.

4.4.Цялостна стратегическа рамка

Цел 1:	Насърчаване на икономическия растеж и конкурентноспособността на икономиката		
Приоритети	Подобряване на капацитета, конкурентноспособността и ефективността в земеделието	Диверсифициране на местната икономика, увеличаване на възможностите за заетост и повишаване на доходите	
Специфични цели	Подпомагане модернизирването на производството и въвеждането на иновации в земеделските стопанства на територията	Подобряване на ефективността и конкурентноспособността на предприятията в хранително-переработвателната промишленост	Насърчаване на диверсификацията на местната икономика чрез подпомагане на новосъздадени и съществуващи неземеделски микропредприятия, подкрепа за земеделските производители за разнообразяване на дейността им и подкрепа за развитието на селския туризъм на територията
Мерки	111 Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания 121 Модернизирване на земеделските стопанства	123 Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти	311 Разнообразяване към неземеделски дейности 312 Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия

Цел 2:	Подобряване на средата за живот			
Приоритети	Подобряване на достъпа до основни услуги за населението и	Повишаване привлекателността на местата на живот	Подобряване на възможностите за удовлетворяване на духовните	Подобряване качеството на човешките ресурси и местния

	повишаване на тяхното качество		потребности и утвърждаване на местната идентичност	капацитет
Специфични цели	Подобряване на достъпа на населението до социални услуги и услуги, свързани със свободното време и отдиха	Подобряване на облика на населените места на територията	Опазване и възстановяване на местното природно и културно наследство	Насърчаване на развитието на МИГ и повишаване информираността, уменията и активността на местните хора за участие в процеса на прилагане на Стратегията
Мерки	321 Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	322 Обновяване и развитие на населените места;	323 Опазване и подобряване на селското наследство	431-1 Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност в териториите на избрани и одобрени МИГ

5. Описание на интервенции

5.1.Общи изисквания по мерките от СМР

За всички мерки в СМР от ПРСР 2007 – 2013 се прилагат:

- изискванията за допустимост на дейностите, разходите и кандидатите/получателите на помощта, и размерът (интензитетът) на финансовата помощ, определени в съответните мерки, както и изискванията по прилагане на мярка 41 - съобразно актуалния текст на ПРСР;

- изискванията по чл. 11 ал. 5 от Наредба 23 от 18 декември 2009 г., респективно, изискванията за допустимост на дейностите, разходите и кандидатите/получателите на помощта, както и размерът (интензитетът) на финансовата помощ, определени в актуалните текстове на наредбите, определящи условията и реда за подпомагане по съответните мерки.

Към всички мерки от СМР се прилагат и всички изисквания на българското законодателство, свързани със съответните дейности по мерките.

Помощта ще се отпуска в съответствие с условията и правилата на Регламент на Комисията (ЕС) 1998/2006, за минимална помощ (de minimis) за мерките от ос 3, с изключение на публични инвестиции, при които общините са получатели на помощта (бенефициенти). Общата публична помощ, отпускана на един получател (бенефициент) през който и да е период от три финансови години от всички източници на помощ предвид правилата за минимална помощ (de minimis) не трябва да превишава 200 000 евро.

Когато дейностите включват инвестиционна подкрепа, задължително ще се изисква положително решение за оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС), освен в случаите, когато такава не се изисква от Закона за опазване на околната среда.

Всички проекти, попадащи в територии от НАТУРА 2000, преди одобрението им ще бъдат проверявани за съответствие с разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие и съответните подзаконови нормативни актове за неговото прилагане, както и предвидените ограничения в решенията за определяне на местата и планове за управлението им.

Работата в защитени територии и/или със защитени видове изисква съгласуване и разрешение от компетентните органи в България (МОСВ). Допускат се *in-situ* и *ex-situ* дейности, но също при спазване на националното природозащитно законодателство и след получаването на всички предвидени по закон разрешителни от компетентните органи (МОСВ и др.).

Правила за допустимост за инвестиционна подкрепа

Допустимите инвестиционни разходи са ограничени до:

- (а) изграждане или подобрене на недвижима собственост;
- (б) закупуване на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, до пазарната стойност на активите;

(в) финансиране на закупуването чрез финансов лизинг на нови машини и оборудване (включително компютърен софтуер), до пазарната стойност на актива и при условие, че бенефициентът ще стане негов собственик не по-късно от датата на подаване до Разплащателната агенция на заявката за окончателно плащане по отношение на съответния актив;

(г) общи разходи, свързани с разходите по точки (а), (б) и (в), като хонорари за архитекти и инженери, консултантски услуги, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензии. Общите разходи не могат да надхвърлят 12% от общата сума на допустимите разходи за инвестицията. Общите разходи може да са възникнали до 1 година преди кандидатстването.

Прилагат се и следните условия:

- Дейностите по проектите трябва да се осъществяват на територията на МИГ.
- При дейности за строителство/реконструкция, кандидатите трябва да представят технически проект на етапа на кандидатстване, с изключение на мерки **321 и 322**, при които изготвянето на технически проект може да е част от инвестиционния проект;
- Заявленията за подпомагане, когато е приложимо, следва да са в съответствие с действащото българско законодателство в областта на инвестиционното проектиране и разпоредбите на Закона за устройство на територията.
- Когато проектите предвиждат инвестиции със стопанска цел, всички кандидати трябва да представят бизнес план – мерки **121, 123, 311, 312**.
- Разходите, свързани с изготвянето на бизнес-планове, се подпомагат като част от общите разходи, посочени по т. г). Те ще бъдат възстановени на база действително извършени разходи и не могат да превишават 1% от общите допустими разходи за инвестиции по мярка **121** при проекти, касаещи само машини и оборудване за обработка на почвата и за прибиране на реколтата, включително трактори и комайни и 5% от общите допустими разходи за инвестиции по мерки **121, 123, 311 и 312** при други проекти;
- Инвестиционните проекти по мерки **321 и 322** трябва да са съобразени с приоритетите на Общинския план за развитие 2007-2013.

Авансови плащания при инвестиционна подкрепа

Получателите на инвестиционна подкрепа могат да поискат от Разплащателната агенция авансово плащане в размер до 20% от публичната подкрепа за инвестицията. Авансово плащане се извършва след учредяване на банкова гаранция в полза на Разплащателната агенция, в размер на 110% от размера на авансовото плащане. Срокът на валидност на банковата гаранция трябва да покрива срока на договора по проекта между получателя и МИГ, удълен с шест месеца. Гаранцията се освобождава, когато Разплащателната агенция установи, че сумата на одобрените за плащане разходи, съответстващи на публичната подкрепа за инвестицията, надхвърля сумата на авансовото плащане.

Авансови плащания са допустими само за инвестиционни проекти. Авансови и/ли междинни плащания се извършват при условие, че са предвидени в проекта и са одобрени

от Разплащателната агенция и МИГ. Авансово плащане се допуска при условие, че неговият размер надвишава левовата равностойност на 2000 евро. Авансово плащане може да бъде заявено не по-късно от три месеца от датата на сключване на договора за изпълнение на проекта. По отношение на авансовите и междинните плащания, както и окончателните плащания, се прилагат условията и редът, описани в Наредба 23 от 18 декември 2008 г.

Авансови плащания се допускат за следните мерки:

- 121 Модернизиране на земеделските стопанства
- 123 Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти
- 311 Разнообразяване към неземеделски дейности
- 312 Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия;
- 321 Основни услуги за икономиката и населението в селските райони;
- 322 Обновяване и развитие на селата.
- 323 Опазване и подобряване на селското наследство, когато има предвидени инвестиционни дейности по смисъла на чл.55 от Регламент 1974, 2006

Недопустими разходи

Следните разходи не са допустими за подкрепа:

разходи за данъци, с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от бенефициенти, различни от лицата, освободени от данък съгласно Чл. 4 (5), алинея (1) от Шестата Директива на Съвета 77/338/ЕИО от 17 май 1977г. относно хармонизацията на законодателството на страните членки за данъците върху оборота – Обща система за данък добавен стойност: единна основа за оценка;

(б) разходи за лихви по кредити, глоби, неустойки, банкови такси, гаранции;

(в) закупуване на употребявани машини и оборудване;

(г) закупуване на лизинг на недвижима собственост и при случаите на закупуване на лизинг на машини и оборудване (включително компютърен софтуер) - на други разходи свързани с лизинговия договор, като печалбата за лизинговата компания, разходите по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи. Разходите за закупуване чрез финансов лизинг на машини, съоръжения и оборудване не са допустими, когато ползвателят на помощта не става собственик на съответния актив до датата на подаване на заявката за окончателно плащане за същия актив;

(д) принос в натура;

(е) разходи, направени преди датата на подписване на договора за финансово; подпомагане, с изключение на общи разходи по мерките за инвестиционни дейности;

(ж) общи разходи, свързани с инвестицията, извършени по-рано от една година от подаване на заявлението за подпомагане;

- (з) текуща поддръжка на активи, получили инвестиционна подкрепа;
- (и) строителство/реконструкция на инфраструктура за лов, скално катерене и голф;
- (й) разходи за закупуване на права за производство на земеделска продукция;
- (к) разходи за закупуване на животни за земеделски дейности. Разходи за закупуване на коне са допустими при *неземеделските инвестиции* и когато животните не се използват за селскостопански цели. Не са допустими и разходи за дейности, свързани с развъждане на животни;
- (л) разходи за закупуване и засаждане на едногодишни растения;
- (м) разходи за закупуване на недвижими имоти;
- (н) инвестиции, отнасящи се до обикновена замяна;
- (о) разходи за дейности, подпомагани по друг проект или програми на Европейския съюз;
- (п) мита, акцизи, такси
- (р) разходи, платени в брой, с изключение на разходи за застрахователни премии и допустимите разходи за управление на МИГ (оперативни разходи) по чл. 39, ал. 2, т. 3, 6, 8, 9 и 11 от Наредба 23 от 18.12.2009 .

Не се предоставя финансова помощ за изграждане и обновяване на инфраструктура и закупуване на оборудване за лов, скално катерене и голф, дейности в сектор рибарство и аквакултури и хазарт.

Не се предоставя финансова помощ на кандидати/ползватели на помощта, за които бъде установено наличие на изкуствено създадени условия и/или функционална несамостоятелност на инвестицията, целящи получаване на предимство в противоречие с целите и условията на съответната мярка.

В случаите на проекти, включващи строително-монтажни работи, не се предоставя финансова помощ за дейности, извършени преди посещението на място от МИГ, с изключение на предварителните разходи за консултации, хонорари за правни услуги, архитекти и инженери.

По отношение на разходите, свързани с възлагане на външни изпълнители и/или доставчици се прилагат изискванията на чл. 12а и, където е приложимо, ЗОП и НВМОП.

Допустими получатели на финансова помощ по СМР

1. Земеделски производители, регистрирани по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители (ДВ, бр. 10 от 1999 г.);
2. Земеделски стопани, регистрирани в Интегрираната система за администриране и контрол;
3. Собственици на гори;
4. Признати организации на производители;

5. Лица, регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за занаятите;
6. Общини на територията на съответната МИГ;
7. Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел;
8. Читалища, вписани по Закона за народните читалища;
9. Граждански дружества, учредени по Закона за задълженията и договорите – само за мярката по чл. 52, т. б, т. ii от Регламент № 1698/2005 г. (Мярка 322, дейност 3)
10. Местни подразделения на вероизповедания, регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 на Закона за вероизповеданията;
11. Физически лица.

Кандидатите трябва да имат постоянен адрес - за физическите лица, и седалище - за еднолични търговци и юридическите лица на територията на МИГ.

Не са допустими за подпомагане юридически лица или еднолични търговци, имащи клон на територията на МИГ, ако юридическите лица или едноличните търговци, открили клона, нямат седалище на територията на МИГ.

Кандидатите се подпомагат при условие, че:

- Нямат изискуеми задължения към ДФ „Земеделие”
- Кандидатите – еднолични търговци и юридически лица, регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите и Закона за юридическите лица с нестопанска цел, не са в открито производство по обявяване в несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност;
- Кандидатите – еднолични търговци и юридически лица, регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите и Закона за юридическите лица с нестопанска цел, не са в производство по ликвидация;
- Нямат изискуеми публични задължения към държавата, с изключение на общини;
- Едноличните търговци, юридическите лица – търговци, и кооперациите са вписани в Търговския регистър към Агенцията по вписванията.

5.2. Мерки и дейности:

5.2.1. Код на мярката: 111

Наименование на мярката

Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания

Описание на целите

- Да подпомогне регистрираните земеделски производители да продължават да се занимават на по-професионално ниво с дейността си;

- Да се разшири познанието за агроекологичните схеми и оттук и броят на кандидатстващите по 214 мярка и/или занимаващи се с агроекология;
- Да се подобри човешкият потенциал в земеделието и горското стопанство чрез разпространение на знания и придобиване на нови умения;
- Да се повишат техническите и икономическите знания и умения в областта на управлението и бизнеса, новите технологии, качеството и безопасността на продуктите, устойчивото управление на природните ресурси и биологичното производство.

Обективна предпоставка за включването на тази мярка е наличието на целева група ангажирани с дейности в селското и горското стопанство, чиито знания, умения и цялостна информираност не са на необходимото професионално равнище според тяхната собствена оценка. Отчитайки своята недостатъчна подготвеност в редица аспекти (управление, счетоводство, маркетинг, технологии, информационни технологии, агроекология, екологични изисквания и т.н.) целевата група самоограничава дейността като обем и качество на продукцията. Дейностите по мярката ще дадат възможност на местните фермери да получат необходимото обучение, за да произвеждат земеделска продукция по по-ефективен и конкурентоспособен начин. Чрез професионалното обучение ще се увеличат възможностите за придобиване и на нови знания на заетите в земеделието и горския сектор. В условията на увеличаваща се специализация на земеделието и горското стопанство е важно фермерите и горските стопани да имат добра икономическа и техническа квалификация в областта на новите технологии, биологичното земеделие и устойчивото използване на природните ресурси.

Обхват на мярката

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на действие на СМР.
2. Обхват на инвестициите по мярката – мярката предоставя помощ за обучение чрез курсове и чрез информационни дейности в областта на земеделието и горите на земеделски производители, регистрирани по Закона за подпомагане на земеделските производители, както и на заетите в техните стопанства.
3. Специални условия, свързани с обхвата на мярката:
 - а) Не са допустими за подпомагане курсове за инструкция или обучение:
 - които са част от редовни програми или системи за обучение по земеделие и горско стопанство за средни или висши училища (съгласно чл.21 от Регламент на Съвета 1698/2005);
 - които не са свързани със земеделието и горите.
 - б) Участието в обучението на пълнолетните лица, заети в селското и горското стопанство, е безплатно.

Допустими кандидати

Организации, които провеждат курсове и информационни дейности.

Организациите, провеждащи курсовете и информационните дейности, могат да бъдат публични или частни институции в системата на професионалното образование и обучение, регистрирани по Закона за професионалното образование и обучение.

За обучение само чрез информационни дейности са допустими и неправителствени организации, научни институти, браншови съюзи и консултантски фирми и с предмет на дейност в областта на селското и горското стопанство, управлението на земите и околната среда.

Допустими дейности

Организациите, които ще провеждат курсове и информационни дейности, разработват проекти за обучение и кандидатстват за финансова помощ. Проектът за обучение съдържа: учебни програми за всеки курс или информационна дейност; планиран брой обучаеми; бюджет на планираните разходи; график на планираните курсове и информационни дейности.

А. Допустими курсове и информационни дейности:

1. Курсовете трябва да бъдат:
 - 1.1. Дългосрочни с продължителност 150 часа
 - 1.2. Краткосрочни с продължителност 30 часа
2. Информационните дейности могат да са с продължителност от 6 до 18 часа (те трябва да са с продължителност 18 часа за одобрени бенефициенти по мярка 214 „Агроекологични плащания”, за които обучението е необходимо) и в следните форми:
 - 2.1. Семинари, информационни сесии или работни срещи;
 - 2.2. Информационните дейности могат да се допълват с изготвяне и разпространение на брошури.

Във всеки курс трябва да бъде предвидена най-малко една учебна група с минимален брой от 7 обучаеми и максимален брой от 30 обучаеми, които се обучават по едно и също време и място по учебната програма на даден курс. Във всеки курс трябва да бъде предвидено провеждане на практическо обучение от най-малко 10% от общия брой на часовете. Обученията могат да предвиждат практически занятия и полеви визити, включително извън територията на МИГ, ако не може да се демонстрира на място.

Във всяка информационна дейност трябва да бъде предвиден минимален брой от 10 и максимален брой от 60 участници, които се обучават по едно и също време и място по учебната програма на дадена информационна дейност.

Б. Съдържание на курсовете/информационните дейности

За всеки курс/информационна дейност трябва да се обоснове тема и да се представи подробна програма на курса/информационната дейност. Всички курсове и информационни дейности трябва да са свързани с една или няколко от следните основни теми:

- Технически (нови техники и технологии, въвеждане на иновационни практики и др.),

- Икономически (законодателство, счетоводство, управление, маркетинг и др.),
- Резултати от изследвания (разпространение на резултати от завършени научно-приложни изследователски проекти в областта на селското стопанство и горите да подходящи ползватели)
- Информационни технологии (работа с компютър, запознаване със средства за комуникации и информация и др.),
- Базово обучение по проблеми на опазване на околната среда в земеделието/горите (замърсяване на водите от нитрати, почвена ерозия, промени в климата, био-разнообразие и др.),
- Устойчиво управление на природните ресурси в съответствие с европейското законодателство (включително кръстосано съответствие и прилагането на управление на стопанствата, съвместимо с поддържането и подобряването на ландшафта и др.);
- Повишаване на основните знания за агро-екологичната мярка на национално/регионално ниво, различните схеми за подкрепа и възможните комбинации между тях;
- Специфични допълнителни програми за обучение за отделни агроекологични пакети по мярка 214.

Информационните дейности за тези одобрени кандидати по мярка 214 „Агроекологични плащания”, за които е необходимо участие в основна агро-екологична информационна дейност, са по следните основни теми:

- Повишаване на знанията за основните изисквания в областта на опазване на околната среда (почви, води, промени в климата, биоразнообразие и др).;
- Допълнителна информация за агро-екологичните схеми, които бенефициентите избират, насочена към подобряване на уменията и капацитета на фермерите за изпълнение на определени пакети, както и тяхното разбиране за съотносимите изисквания за управление и други задължения по схемите;
- Представяне пред фермерите на информация за мониторинга на резултатите от прилагането на избраните от тях агроекологични дейности.

Учебната програма за обучението чрез курсове и информационни дейности трябва да има следната структура:

1. Обосновка за провеждането на курсовете/информационните дейности
2. Учебно съдържание,
3. Обяснителни и методически бележки,
4. Списък и професионални автобиографии на лекторите (преподавателите),
5. Описание на базите за практическо обучение.

В учебната програма на курсовете се включват следните задължителни под-теми

- за дългосрочните курсове - Управление на земеделско стопанство – минимум 30 часа
- за всички курсове:
 - Базово обучение по опазване на околната среда в земеделието/горите – минимум 6 часа;
 - При обучение в сектор растениевъдство - условия за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние - минимум 2 часа; правила за добра земеделска практика, съгласно изискванията на чл.4 на Директива на Съвета 91/676/ЕЕС от 12.12.1991 г., отнасяща се за защита на водите от замърсявания с нитрати, предизвикани от земеделски източници – минимум 2 часа;
 - При обучение в сектор животновъдство – условия за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние - минимум 2 часа; хигиена и хуманно отношение към животните – минимум 2 часа; правила за добра земеделска практика, съгласно изискванията на чл.4 на Директива на Съвета 91/676/ЕЕС от 12.12.1991 г., отнасяща се за защита на водите от замърсявания с нитрати, предизвикани от земеделски източници – минимум 2 часа.

Информация за курсовете и информационните дейности, предлагани от одобрените за финансиране проекти, ще се публикува посредством различни информационни канали. Обучаемите ще избират курс или информационна дейност според интересите и нуждите си и ще подават заявления за включване в обучение до обучаващите организации.

Организациите, отговарящи за провеждането на курсове ще записват обучаемите като спазват предимства в следния ред:

- бенефициенти с одобрени проекти по мярка 112 „Създаване на стопанства на млади фермери”;
- бенефициентите с одобрени проекти по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране”.

Одобрените бенефициенти по мярка 214 „Агроекологични плащания” ще бъдат записвани с предимство в специфичните информационни дейности, отнасящи се до мярката.

Допустими разходи

1. Предварителни разходи за разработване на учебната програма, извършени не по-рано от една година преди датата на подаване на заявлението за подпомагане и ненадвишаващи 5 % от стойността на преките разходи за провеждане на обучението;
2. Преки разходи за провеждане на обучението, които включват:
 - а) възнаграждения за преподавателите;
 - б) пътни за преподавателите;
 - в) пълен пансион или дневни разходи за преподавателите в размер не повече от

левовата равностойност на 20 евро;

г) нощувки за преподавателите в размер не повече от левовата равностойност на 30 евро;

д) наем на учебни помещения (вкл. дидактически материали и оборудване);

е) осигуряване на учебни материали, свързани с обучението;

ж) разходи за издаване на брошури, съобразени с обосновката на информационната дейност, само в случаите, когато издаването на брошури допълва информационните дейности по проекта. Разходите за издаване на брошури не могат да надвишават 10% от останалите допустими преки разходи за провеждане на обучението;

з) пътни за обучаваните;

и) пълен пансион за обучаваните в размер не повече от левовата равностойност на 20 евро;

к) нощувки за обучаваните в размер не повече от левовата равностойност на 30 евро;

3. Административни разходи за организация и управление на обучението, на стойност до 20 % от общата стойност на одобрените преки разходи

Недопустими разходи

1. Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0
2. Разходи за закупуване на обзавеждане, оборудване, превозни средства;
3. издаване на брошури, които не съответстват на изискванията на чл. 50, ал. 1 и 2 от Наредба № 23 от 14.07.2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания" от ПРСР 2007 - 2013 г.

Финансови параметри за проектите

Размерът на финансовата помощ за обучението на едно лице се формира на база брой обучавани в една дейност и допустими разходи по мярката.

Максимално допустимата помощ за обучението на едно лице е:

- левовата равностойност на 1750 евро за обучение чрез курсове от 150 часа;
- левовата равностойност на 350 евро за обучение чрез курсове от 30 часа;
- левовата равностойност на 210 евро за обучение чрез информационни дейности;

Размер на финансовата помощ

100% от общите допустими разходи

Критерии за избор на проекти:

- Приложимост и качество на учебната програма
- Професионален опит на предложените преподаватели

- Съответствие на условията и оборудването на изискванията за обучение
- Финансови условия на предложението

Предимство имат:

1. Проекти, които са насочени към или включват обучаеми, които имат спечелен проект по мярка 112 или 214;
2. Проекти по темите базово обучение по опазване на околната среда в земеделието и устойчиво управление на природните ресурси в съответствие с европейското законодателство;

Минимална помощ/държавни помощи Неприложимо условие за тази мярка

5.2.2. Код на мярката: 121

Член, касаещ мярката:

Член 20 (b) (i) и чл.26 от Регламента на Съвета (ЕС) 1698/2005г.

Член 17 и точка 5.3.1.2.1 на Анекс II от Регламент на Комисията (ЕС) 1974/2006г.

Наименование на мярката

Модернизиране на земеделските стопанства

Описание на целите

- Да подобри цялостната дейност и конкурентоспособност на земеделските стопанства чрез модернизиране на производствените условия и въвеждането на нови процеси и технологии, целящи производство на качествени земеделски продукти;
- Да подобри опазването на околната среда;
- Идентифициран е потенциал за модернизиране и развитие на сектора чрез дейности, които да допринесат за подобряване на капацитета и конкурентоспособността на отделните земеделски производители и на сектора като цяло. Има в наличност необработваема или изоставена земеделска земя, има налице и традиции и готовност за инвестиране на усилия във възстановяването и развитието на сектора.

Интересът и изявените нагласи в процеса на създаване на стратегията дават увереност, че изпълнението на шпрокетите по тази мярка ще допринесе и за създаването на повече и стабилни работни места и ще стимулира като цяло социално-икономическия растеж в района.

Обхват на мярката

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на действие на СМР

2. Обхват на инвестициите по мярката - материални и нематериални активи, които:

- а) Отговарят на стандартите на Общността, отнасящи се до съответната инвестиция (или са изпълнени в края на периода на подпомагане, в случаи на инвестиции за прилагане стандартите на Общността).
- б) Подобряват цялостната дейност на земеделското стопанство

3. Специални условия, свързани обхвата на инвестициите:

- Мярката е отворена за всички сектори включени в Приложение I на Договора за създаване на ЕО с изключение на сектор „Тютюн”.
- Капацитетът на техниката и оборудването за обработка на почвата и прибиране на реколтата подкрепяни по мярката, трябва да бъдат в съответствие с размера на обработваната от земеделския производител земя.
- Разходите свързани с нематериални активи за достигане съответствие с международни признати стандарти са избираеми само тогава, когато са част от по-широк инвестиционен проект, а не са самостоятелен проект.

Допустими кандидати

Земеделски производители, регистрирани по реда на Наредба № 3 от 1999 г., съгласно изискванията на Наредба № 8 от 3 април 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка „Модернизиране на земеделските стопанства” от ПРСР 2007 – 2013.

- икономическият размер на земеделското стопанство на кандидата да бъде поне 1 икономическа единица (ИЕ);
- кандидатите да използват земеделски площи с размер не по-малък от 1 ха или 0,5 ха за трайни насаждения и/или лозя, с изключение на кандидатите, които са били одобрени за подпомагане по мярка "Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране" от ПРСР;
- юридическите лица да са получили минимум 50 % от общия доход за предходната година от земеделски дейности, преработка на земеделска продукция и/или услуги, директно свързани със земеделски дейности, включително от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности и услуги;
- юридическите лица да са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;
- едноличните търговци и юридическите лица - търговци, да са вписани в търговския регистър към Агенцията по вписванията;
- юридическите лица да са функционирали най-малко 6 месеца преди датата на подаване на заявлението за подпомагане и да имат за предходната финансова година минимум левовата равностойност на 3500 евро доход от земеделски дейности, преработка на земеделска продукция и/или услуги, директно свързани със земеделски дейности, включително от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности и услуги

Допустими дейности

Подкрепата по мярката ще бъде предоставяна за материални и/или нематериални инвестиции:

Материални инвестиции (индикативен списък):

1. Строителство или обновяване на сгради и друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство на ниво стопанство, включително такава използвана за опазване на околната среда (например, *торосъбирателни площадки, складове за съхранение на биомаса, недвижима собственост за обработване на отпадъчни води/утайки, съоръжения за съхранение на силаж, и т.н.*).
2. Закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за:
 - опазване на околната среда,
 - съхранение, подготовка за продажба, преработка и маркетинг на земеделска продукция от стопанството,
 - подобряване на енергийната ефективност.
1. Създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове (за производство на мед) и други бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на био-енергия.
2. Инвестиции за съоръжения (например, *транспортни средства, съоръжения за рационализиране на подвижното пчеларство, за съхраняване и първична преработка на мед/пчелните продукти, развъдни клетки, технологични линии, и т.н.*) и съответно оборудване необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки.
3. Закупуване на специализирани земеделски транспортни средства, такива като камиони цистерни за събиране мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукцията, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици, и т.н.
4. Инвестиции за напоителни съоръжения и оборудване за рехабилитация/подобряване на съществуваща мрежа в стопанството, включително *нови тръбопроводи, системи за капково напояване, инсталации за дъждуване, малки помпени станции, техники/съоръжения за съхраняване/опазване на водата, и т.н.*

Нематериални инвестиции:

1. Достигане на съответствие с международно признати стандарти³, такива като:
 - Въвеждане на системи за управление в земеделските стопанства (напр. *ISO 9000: 2005; ISO 9001: 2000; ISO 14001: 2004 (EMAS); ISO 22000: 2005; ISO/TR 10013: 2001; ISO 19011: 2002; ISO 27001; системи за управление базирани на информационни технологии, и др.*);

³ Инвестиции за достигане на съответствие с международно признати стандарти, които също са задължителни по законодателството на ЕС и са допустими за подкрепа, съгласно условията на мярката, относно достигането на съответствие с нововъведените стандарти на Общността

- Подготовка за сертификация по НАССР (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки)⁴;
 - Въвеждане на *Добри производствени практики* (ДПП) в земеделските стопанства .
2. Закупуване на ноу-хау, патенти права и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта.
 3. Закупуване на софтуер.
 4. Общи разходи свързани с предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги (*предмет на ограниченията за общи разходи, определени в Раздел 5.1.2 на ПРСР*).

Допустими разходи

1. Строителство или обновяване на сгради и друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство на ниво стопанство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда, включително торосъбирателни площадки, складове за съхранение на биомаса, недвижими активи за третиране на отпадъчни води/утайки, съоръжения за съхранение на силаж;
2. Закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за:
 - а) опазване компонентите на околната среда;
 - б) подобряване на енергийната ефективност;
 - г) съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;
3. Създаване и/или презасаждање на трайни насаждения, включително:
 - а) трайни насаждения от десертни лозя;
 - б) медоносни дървесни видове за производство на мед;
4. Инвестиции, включително закупувани чрез финансов лизинг, за пчеларство: транспортни средства и съоръжения, в т. ч. съоръжения за рационализиране на подвижно пчеларство, за съхраняване и първична преработка на пчелен мед и други пчелни продукти, технологични линии, цялостно пчеларско оборудване и оборудване за развъждане на пчели майки;
5. Закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, включително камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукция, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;
6. Инвестиции за напоителни съоръжения и оборудване, включително закупувани чрез финансов лизинг, за рехабилитация и/или подобряване на съществуваща мрежа в

⁴ Сертифицирането по НАССР не е допустим разход по мярката.

стопанството, включително нови тръбопроводи, системи за капково напояване, инсталации за дъждуване, малки помпени станции, технически средства и съоръжения за съхраняване и/или опазване на водата;

7. Достигане на съответствие с международно признати стандарти, като:

а) въвеждане на системи за управление в земеделските стопанства като ISO 9000: 2005; ISO 9001: 2000; ISO 14001: 2004 (EMAS); ISO 22000: 2005; ISO/TR 10013: 2001; ISO 19011: 2002; ISO 27001; системи за управление, базирани на информационни технологии, и др.;

б) подготовка за сертификация по HACCP (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки);

в) въвеждане на Добри производствени практики в земеделските стопанства;

8. Закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

9. Разходи, свързани с проекта, в т. ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, придобиване на ноу-хау, патентни права и лицензии, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявление, така и по време на неговото изпълнение

Допустими за финансова помощ са разходи и дейности, извършени след подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на разходи, свързани с проекта по т. 9, ако са извършени не по-рано от една година преди датата на подаване на заявлението за подпомагане. Допустимите разходи по т. 9 не могат да превишават 10 % от допустимите разходи по т. 1 до 8 вкл. Допустимите разходи за изработка на бизнес план като част от свързаните с проекта разходи не могат да превишават 5 % от допустимите разходи (по т. 1 до 8 вкл.) и 1 % от допустимите разходи в случай на проекти само за машини и оборудване за обработване на почвата и за прибиране на реколтата, включително трактори и комбайни.

Недопустими разходи

1. Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0
2. Оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховки;
3. Изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;
4. Търговия на дребно;
5. Сертификация по HACCP и по други международно признати стандарти.

Финансови параметри на проектите

Минималният размер на проектите е левовата равностойност на 5 000 евро.

Максималният размер на проектите е левовата равностойност на 100 000 евро.

Размер на финансовата помощ

- 60% от общите допустими разходи за млади фермери (над 18 и под 40 годишна възраст) в обхвата на местата по Натура 2000;
- 50% от общите допустими разходи за млади фермери в други части райони;

- 50% от общите допустими разходи за други земеделски производители в обхвата на местата по Натура 2000;
- 40% от общите допустими разходи за останалите земеделски производители в други райони.

Финансовата помощ се увеличава с 10 % за:

1. инвестиции, директно свързани с производството на мляко;
2. инвестиции в сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на земеделското стопанство на кандидата;
3. инвестиции на ниво стопанство във водоспестяващи технологии, вкл. съоръжения за съхранение на водата, и пречистване на отпадъчни води от производството.

Критерии за избор на проекти

Кандидатите представят бизнес план по образец съгласно Приложение № 5 от Наредба № 8 от 3 април 2008 г., с подробно описание на планираните инвестиции за период не по-малък от 5 години, а в случаите на създаване на трайни насаждения ли извършване на строително-монтажни работи – за 10-годишен период. Бизнес планът трябва да доказва икономическа жизнеспособност и да показва значително подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство на кандидата. При закупуване на техника за обработка на почвата и прибиране на реколтата в бизнесплана трябва да бъде посочен размерът на земята, за който техниката ще бъде използвана. Кандидатът се задължава да обработва земя с размер не по-малък от посочения за петгодишен период след датата на сключване на договора за отпускане на финансова помощ.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точният броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване:

- 1) Проекти на земеделски производители, които са под 40-годишна възраст към датата на кандидатстване. За кандидатите – юридически лица възрастта ще се изчислява на база средна възраст на персонала за кооперациите и възраст на мажоритарния собственик/ци за фирмите.
- 2) Проекти на производители, които преработват продукцията от стопанството.
- 3) Проекти, съдържащи инвестиции, необходими за извършване на конверсия към биологично земеделско производство.
- 4) Проекти, съдържащи елементи на иновация – въвеждане на нов продукт или техника/технология за територията.

Минимална помощ/държавни помощи

Неприложимо условие за тази мярка

5.2.3. Код на мярката: 123

Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти

Член, касаещ мярката:

Член 20 (b) (iii) и чл.28 от Регламента на Съвета (ЕС) 1698/2005г.

Член 19 и точка 5.3.1.2.3 от Приложение II от Регламент на Комисията (ЕС) 1974/2006 г.

Описание на целите

- Да подобри цялостната дейност, икономическата ефективност и конкурентоспособност на предприятията от хранително-преработвателната и горската промишленост на територията чрез по-добро използване на факторите за производство, въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, подобряване на качеството и безопасността на храните;
- Да подпомогне опазването на околната среда

Подкрепата за модернизиране и повишаване на ефективността и производителността ще спомогне за добавянето на стойност към земеделските и горските продукти, произвеждани на територията и ще допринесе за развитието на местната икономика, а като се създават нови работни места, създават се възможности за по-добра хармонизация с туристическия сектор. Независимо, че бенефициенти по тези дейности са малки и средни предприятия, а не земеделски производители, прилагането им ще окаже положително въздействие и върху конкурентоспособността на продуктите на самите земеделски производители.

В процеса на изработване на стратегията е изразена готовност и нагласа от страна на активни и инициативни предприемачи за възстановяване и обновяване на технологични процеси за преработка и съхранение на земеделска и горска продукция.

Обхват на мярката

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на действие на СМР

2. Обхват на инвестициите по мярката:

Подпомагат се проекти, които водят до подобряване на цялостната дейност на предприятието чрез:

- а) внедряване на нови и/или модернизиране на наличните мощности и подобряване на използването им, и/или
- б) внедряване на нови продукти, процеси и технологии, и/или
- в) намаляване на себестойността на произвежданата продукция, и/или
- г) постигане на съответствие със стандартите на Общността, и/или
- д) подобряване на сътрудничеството с производителите на суровини, и/или
- е) опазване на околната среда (включително намаляване на вредните емисии и отпадъци), и/или
- ж) увеличаване на производството и използването на енергия от възобновяеми енергийни източници, и/или

- з) подобряване на безопасността и хигиенните условия на производство и труд, и/или
- и) подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост, и/или
- й) подобряване на възможностите за производство на биологични храни чрез преработка на първични земеделски биологични продукти, и/или
- к) подобряване на защитата и хуманното отношение към животните.

Финансова помощ се предоставя за извършване на инвестиции в следните сектори:

1. мляко и млечни продукти, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на продукти, наподобяващи/заместващи мляко и млечни продукти;
2. месо и месни продукти;
3. плодове и зеленчуци, включително гъби;
4. пчелен мед, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на продукти, наподобяващи/заместващи пчелен мед и пчелни продукти;
5. зърнени, мелничарски и нишестени продукти, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на хляб и тестени изделия;
6. растителни и животински масла и мазнини, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на маслиново масло;
7. технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на тютюн и тютюневи изделия, захар и сладкарски изделия;
8. готови храни за селскостопански животни (фуражи);
9. гроздова мъст, вино и оцет;
10. производство на енергия чрез преработка на първична и вторична биомаса от растителни и животински продукти.

Продуктите от допустимите за финансова помощ сектори, за чиято преработка и/или маркетинг се кандидатства, трябва да са описани в приложение № 1 по чл. 32 от Договора за създаване на ЕО.

Финансова помощ се предоставя и за преработка и/или маркетинг на горски продукти, като финансовата помощ е за инвестиции, свързани с използване на дървесината като суровина, и е ограничена до работни операции, извършвани преди индустриалната преработка и без производството на мебели, съгласно приложение № 2 към Наредба № 18 от 26 юни 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярката „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти” по ПРСР 2007 – 2013. Финансова помощ за преработка и/или маркетинг на горски продукти се предоставя само за микропредприятия.

Не се предоставя финансова помощ за:

- преработка и/или маркетинг на риба и рибни продукти.

- дейности, включени за подпомагане в оперативните програми на организации на производители на плодове и зеленчуци, признати съгласно условията и разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2200/96 на Съвета от 28 октомври 1996 г. относно общата организация на пазара на плодове и зеленчуци (ОВ L 297, 21.11.1996 г., и Българско специално издание: глава 03, том 20);
- дейностите по раздел II, глава III от Регламент № 479/2008 на Съвета от 29 април 2008 г. относно общата организация на пазара на вино (ОВ L 148, 6.VI.2008 г.);
- дейностите по чл. 8 (1) от Регламент (ЕО) № 865/2004 на Съвета от 29 април 2004 година относно общата организация на пазара на маслиново масло и трапезни маслини и за изменение на Регламент (ЕИО) № 827/68 (ОВ L 161, 30.4.2004 г., и Българско специално издание: глава 03, том 58);
- дейностите по чл. 6 от Регламент (ЕО) № 1952/2005 на Съвета от 23 ноември 2005 година относно общата организация на пазара на хмел и за отмяна на Регламенти (ЕИО) № 1696/71, (ЕИО) № 1037/72, (ЕИО) № 879/73 и (ЕИО) 1981/82 (ОВ L 314, 30.11.2005 г., и Българско специално издание: глава 03, том 67);
- дейностите, предвидени в Регламент (ЕО) № 320/2006 на Съвета от 20 февруари 2006 година за установяване на временна схема за реструктуриране на захарната индустрия в Общността и за изменение на Регламент (ЕО) № 1290/2005 относно финансиране на Общата селскостопанска политика (ОВ L 58, 28.2.2006 г., и Българско специално издание: глава 03, том 70).

Допустими кандидати

Еднолични търговци или юридически лица, които са:

1. микро-, малки или средни предприятия;
2. междинни предприятия.

Кандидатите за финансова помощ трябва да са с не повече от 25 на сто държавно или общинско участие.

В случай че кандидатът преработва само собствени земеделски продукти в продукти от приложение № 1 по чл. 32 от Договора за създаване на ЕО, е допустим за финансова помощ по тази мярка, ако над 50 на сто от неговия доход за предходната година е от преработка на земеделски продукти.

Допустими дейности

1. Изграждане и/или модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производство, преработка и/или маркетинг, включително събаряне на стари сгради и производствени съоръжения;
2. Закупуване и инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга, включително чрез финансов лизинг, в т.ч. за:
 - а) преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване, сушене и съхраняване на суровините или продукцията;
 - б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси;
 - в) опазване компонентите на околната среда;

- г) подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;
3. Закупуване на специализирани транспортни средства, свързани с подобряване на производството, осигуряване на суровини и реализация на продукцията;
4. Постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Общността съгласно приложение № 4 на Наредба № 18 – само за микропредприятия. Съответствието със стандартите трябва да бъде достигнато в рамките на 36 месеца от датата, на която стандартите са влезли в сила, съгласно националното законодателство, но не по-късно от датата на подаване на заявката за окончателно плащане.
5. Покриване на международно признати стандарти за:
- а) въвеждане на системи за управление на предприятията като ISO: ISO 9001:2000; ISO 14001:2004 (EMAS); ISO 900; ISO/TR 10013:2001; ISO 19011:2002; ISO 27001; системи за управление, базирани на информационни технологии и др.;
 - б) подготовка за сертификация по HACCP (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки);
 - в) въвеждане на Добри производствени практики в предприятията;

Не се подпомагат като самостоятелен проект дейности:

- 1. за събаряне на стари сгради и производствени съоръжения;
- 2. за нематериални инвестиции за постигане на съответствие с международно признати стандарти;
- 3. включващи единствено маркетинг на продукт/продукти, с изключение на случаите, когато кандидатът е пазар на производители и/или когато тези продукти са получени в резултат на преработка, извършена от кандидата.

Допустими разходи

Допустими за финансова помощ са разходи за:

- 1. Изграждане и/или модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производство, преработка и/или маркетинг, включително събаряне на стари сгради и производствени съоръжения;
- 2. Закупуване и инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга, включително чрез финансов лизинг, в т.ч. за:
 - а) преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване, сушене и съхраняване на суровините или продукцията;
 - б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси;
 - в) опазване компонентите на околната среда;
 - г) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието, както и за продажба в случай на преработка на първична и вторична биомаса от растителни и животински продукти от приложение № 1;

д) подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;

3. Закупуване на специализирани транспортни средства, свързани с подобряване на производството, осигуряване на суровини и реализация на продукцията, включително чрез финансов лизинг;

4. Изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са за нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг;

5. Материални инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Общността съгласно приложение № 4 на Наредба № 18, включително чрез финансов лизинг;

6. нематериални инвестиции за покриване на международно признати стандарти за:

а) въвеждане на системи за управление на предприятията като ISO: ISO 9001:2000; ISO 14001:2004 (EMAS); ISO 900; ISO/TR 10013:2001; ISO 19011:2002; ISO 27001; системи за управление, базирани на информационни технологии и др.;

б) подготовка за сертификация по HACCP (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки);

в) въвеждане на Добри производствени практики в предприятията;

7. Закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

8. Разходи, свързани с проекта, като разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, технико-икономически оценки и анализи, маркетингови стратегии, разработване на бизнесплан, придобиване на ноу-хау, патенти и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на дейностите по проекта.

Допустимите разходи по т. 8 не могат да превишават десет на сто от допустимите разходи по т. 1 до 7 вкл.

Разходите за изработка на бизнесплан не могат да превишават пет на сто от допустимите разходи по т. 1 до 7 вкл.

Разходите за строителен надзор не могат да превишават едно на сто от допустимите разходи по т. 1 до 7 вкл.

Разходите за предпроектни проучвания не могат да превишават две на сто от допустимите разходи по т. 1 до 7 вкл.

Разходите за консултантски услуги (с изключение на разходите по изготвяне на бизнес план), придобиване на ноу-хау, патенти и лицензи, правни услуги и др., извършени преди подаването на заявлението, не могат да превишават 1,5 на сто от допустимите разходи по т. 1 до 7 вкл.

Разходите за консултантски услуги (с изключение на разходите по изготвяне на бизнес план), придобиване на ноу-хау, патенти и лицензи, правни услуги и др., извършени след подаването на заявлението, не могат да превишават 1,5 на сто от допустимите разходи по т. 1 до 7 вкл.

Разходите за изготвяне на технически и работен проект в случаите на строително-монтажни дейности, както и разходите за инвеститорски и архитектурен контрол по реализирането им, координиране на строителния процес до неговото завършване и въвеждането на обекта в експлоатация, не могат да превишават тези съгласно Наредба № 1 от 2004 г. за определяне на минимални цени в устройственото планиране и инвестиционното проектиране.

Недопустими разходи

1. Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0
2. Разходи за изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;
3. Търговия на дребно;
4. Разходи за сертификация по НАССР (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и по други международно признати стандарти;

Финансови параметри на проектите

Минималният размер на проектите е левовата равностойност на 10 000 евро;

Максималният размер на проектите е левовата равностойност на 20 000 евро

Размер на финансовата помощ

1. 50% от общите допустими разходи по проекта за микро-, малки и средни предприятия;
2. 25% от общите допустими разходи по проекта за междинни предприятия.

Финансовата помощ е в размер на 60 % от общите допустими разходи по проекта за микро-, малки и средни предприятия, а за междинни предприятия е в размер 35 % от общите допустими разходи по проекта за инвестиции във:

1. сектор мляко и млечни продукти;
2. сгради и оборудване в сектора производство на енергия чрез преработка на първична и вторична биомаса от растителни и животински продукти;
3. сгради и оборудване за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за покриване на собствените енергийни нужди на предприятието;
4. сгради и оборудване, свързани с пречистване на отпадъчните води от производството;
5. сгради и оборудване с цел подобряване на енергийната ефективност на предприятието.

Критерии за избор на проекти

Кандидатите представят бизнесплан по образец съгласно приложение № 3 на Наредба № 18 за период не по-малък от 5 години, който показва икономическа устойчивост на инвестицията. Бизнес планът се представя на хартиен и електронен носител, като таблиците, включени в него, са във формат "xls". В случаите на строително-монтажни работи срокът на бизнес плана е най-малко 10 години. Бизнеспланът трябва да показва подобряване на цялостната дейност на предприятието на кандидата чрез постигане на една или повече от целите по мярката.

Кандидатът трябва да докаже наличието на суровинна база и пазарен потенциал за първата прогнозна година от бизнес плана. Това изискване се счита за изпълнено при условие, че:

1. кандидатът е представил предпроектно проучване в случай на изграждане на ново предприятие;

2. кандидатът на предприятие, преработващо краве мляко, е осигурил най-малко 75 на сто от предвиденото за преработка краве мляко за първата прогнозна година от бизнес плана от производители на краве мляко, които имат удостоверение за индивидуална млечна квота за производство на краве мляко;

3. кандидатът на предприятие извън т. 2 е осигурил най-малко 50 на сто от суровините за първата прогнозна година от бизнес плана;

4. кандидатът е осигурил реализация на най-малко 50 на сто от готовата продукция за първата прогнозна година от бизнес плана.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване:

- 1) Проекти на микропредприятия;
- 2) Проекти, предвиждащи инвестиции, насочени директно към опазване на околната среда.
- 3) Проекти, съдържащи елементи на иновация – внедряване на нови продукти, процеси и технологии на територията;

Минимална помощ/държавни помощи

Финансова помощ за преработка и/или маркетинг на горски продукти и за преработка на продукти от приложение № 1 в продукти извън приложение № 1 се предоставя в съответствие с условията и разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност към минималната помощ (ОВ, L 379, 28.XII.2006 г., и Българско специално издание: глава 08, том 05) (Регламент (ЕО) № 1998/2006).

Инвестиция за преработка на продукти от приложение № 1 по чл. 32 от Договора за създаване на ЕО в продукти от приложение № 1 е тази, при която над 75 на сто от приходите от дейността или дейностите, свързани с използването на тази инвестиция, са от реализирани продукти от приложение № 1, за всяка една прогнозна година от бизнес плана.

В случаите извън тези по горния параграф общият размер на минималната помощ, предоставена на едно предприятие, е не повече от левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години.

5.2.4. Код на мярката: 311

Член, касаещ мярката

Чл. 52 (а) (i) и чл. 53 от Регламент на Съвета (ЕС) N°1698/2005г.

Член 35 и т. 5.3.3.1.1 от Приложение II на Регламент на Комисията (ЕС) N° 1974/2006

Наименование на мярката

Разнообразяване към неземеделски дейности

Описание на целите

- Насърчаване на разнообразяването към неземеделски дейности;
- Насърчаване на създаването на възможности за заетост и на повишаване на доходите на населението;
- Насърчаване на развитието на интегриран туризъм на територията.

На територията има голям брой земеделски производители, чието подпомагане за развиване на неземеделски дейности ще улесни навлизането им или разширяването на дейностите в сектори с потенциал за пазарен растеж. Това ще доведе до допълнителен доход за земеделските стопани и ще помогне за смекчаването на проблема с недостатъчната заетост.

Обхват на мярката

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на действие на СМР.

2. Обхват на инвестициите по мярката - мярката предоставя безвъзмездна помощ на земеделски производители за инвестиции в неземеделски дейности.

Не се предоставя финансова помощ за инвестиции във:

1. производство и преработка на земеделски продукти, посочени в приложение № 1 към Наредба № 30 от 11 август 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка „Разнообразяване към неземеделски дейности” от ПРСР 2007 – 2013;
2. производство, преработка и търговия на риба, рибни продукти и аквакултури;
3. въгледобив;
4. стоманодобив;
5. производство на синтетични влакна;
6. залагания и хазарт;
7. финансови услуги и операции с недвижими имоти;
8. сухопътни превози на товари с товарни автомобили за други лица срещу възнаграждение;
9. производство и продажба на биогорива от биомаса;

10. производство и продажба на енергия от възобновяеми източници (слънчева, вятърна, водна, геотермална), с капацитет на инсталацията над един мегават;
11. производство и продажба на биоенергия при преработка на суровини от собственото земеделско стопанство, с капацитет на инсталацията над един мегават;
12. изграждане и/или обновяване на инфраструктура или закупуване на оборудване за голф, скално катерене и лов;
13. посочени в чл. 3, ал. 4 от Наредба № 18 от 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти" по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. (ДВ, бр. 61 от 2008 г.) в случаите, когато кандидатът е микропредприятие по смисъла на Закона за малките и средните предприятия;
14. развъждане на животни.

Допустими кандидати

Еднолични търговци (ЕТ) и юридически лица (ЮЛ), които:

1. са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;
2. са регистрирани като земеделски производители по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители (ДВ, бр. 10 от 1999 г.) и/или като тютюнопроизводители по Закона за тютюна и тютюневите изделия;
3. са микро, малко или средно предприятие по смисъла на чл. 3 от Закона за малките и средните предприятия;
4. имат приход минимум 50 % през предходната година на кандидатстването от земеделска дейност, преработка на земеделска продукция и/или услуги, директно свързани със земеделски дейности, включително от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности и услуги;
5. са вписани в Търговския регистър към Агенцията по вписванията.

За едноличните търговци, които не са регистрирани или са регистрирани през годината, предхождаща годината на кандидатстване, като земеделски производители по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители и/или като тютюнопроизводители, регистрирани по реда на Закона за тютюна и тютюневите изделия, се признават обстоятелствата по т. 2 и 4 като физически лица.

Допустими дейности

Предоставя се подкрепа за инвестиции в неземеделски дейности и свързани с тях услуги в области като:

- *Развитие на селски туризъм:*

- Туристическо настаняване и осигуряване на храна на туристите (включително семейни хотели, къмпинги и съоръжения, и т.н.);

В случаи на проекти за туристическо настаняване (ново строителство или подобрения) се подпомагат инвестиции в места за настаняване с не повече от 20 помещения за гости (в съответствие с Приложение №1 от НАРЕДБА за категоризиране на средствата за подслон, местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения - обн., ДВ, бр. 2 от 07.01.2005 г. към Закона за туризма).

- Развитие на туристическите услуги, които предлагат на посетителите възможности за спорт и отдих или са насочени към хобита и други дейности за свободното време (езда, колоездене, фототуризм) и специализиран туризъм за любители на природата – наблюдение на птици, животни, пеперуди, растения и т.н.);
- Туристически услуги, свързани с опазване и експониране на места с исторически, културен, природен или образователен интерес (стари изби, мелници, ферми, изложения на закрито и открито), и т.н.
- *Местно занаятчийство:*
 - o Занаятчийски дейности (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности).
- *Развитие на социални услуги за населението в селските райони;*
 - o Грижи за деца, за възрастни хора и т.н.;
- *Преработка и маркетинг на земеделски продукти, които не се подпомагат по мярка 123 и крайният продукт не е включен в Приложение I на Договора за създаване на ЕО;*
- *Създаване/обновяване или подобрение на работилници за поддръжка и ремонт на машини и съоръжения:*
- *Производство и продажба на възобновяема енергия:*
 - o слънчева, вятърна, водна, геотермална енергия и т.н. (с изключение производството на био-горива);
 - o био-енергия, в случай на преработка на суровини от собственото земеделско стопанство ;

Капацитетът на инсталациите по тази мярка не трябва да надвишава 1 мегават.

Подпомагат се инвестиции и в други сектори, с изключение на първична преработка на земеделски продукти, рибарство и аквакултури, секторите за преработка и маркетинг допустими за подпомагане по мярка 123, въгледобив, стоманодобив, производство на синтетични влакна, хазарт, финансови услуги и посредничество в недвижими имоти и сектори и дейности, определени в чл.1 от Регламент на Комисията (ЕС) 1998/2006 от 15 декември 2006 година относно прилагането на чл. 87 и 88 от Договора за "минимална помощ".

Допустими разходи

Допустими за финансово подпомагане са разходите, предназначени за постигане целите на проекта:

1. изграждане и/или реконструкция или ремонт на сгради, и/или помещения и друга недвижима собственост;
2. закупуване на транспортни средства за неземеделски дейности, пряко свързани с дейността, включително чрез финансов лизинг;
3. закупуване на машини, съоръжения и оборудване, включително и компютърен софтуер и специализирана техника до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг;
4. закупуване на коне за неземеделска дейност;
6. общи разходи:

а) свързани с консултации, хонорари за правни услуги, архитекти, инженери
Консултациите се състоят от разработване на бизнес план, включващ предпроектни изследвания и маркетингови стратегии, окомплектоване на пакета от документи и консултантски услуги, свързани с изпълнението, и отчитане на дейностите по проекта до изплащане на помощта.

б) разработване на продукти, разработване и въвеждане на системи за управление, разработване и разпространение на рекламни и информационни материали, придобиване на патентни права и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на дейностите по проекта.

Общите разходи не могат да надвишават 12% от стойността на допустимите разходи по т. от 1 до 4. Разходите за консултации не могат да надхвърлят 5% от стойността на допустимите разходи по т. от 1 до 4.

Недопустими разходи

Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0.

Финансови параметри на проектите

Минималният размер на проектите е левовата равностойност на 5 000 евро;

Максималният размер на проектите е левовата равностойност на 20 000 евро

Размер на финансовата помощ

70% от общите допустими разходи

Критерии за избор на проекти

Кандидатите представят бизнес план по образец за период не по-малък от 5 години. Бизнес планът трябва да доказва икономическа жизнеспособност и устойчива заетост за период 5 години, а в случаите на строително-монтажни работи - за 10 години, водещи до реализиране на целите на мярката.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване:

- 1) Проекти за развитие на интегриран селски туризъм;

- 2) Проекти, представени от жени
- 3) Проекти, представени от млади хора (до 40 г. възраст). За кандидатите – юридически лица възрастта ще се изчислява на база възраст на мажоритарния собственик/ци.
- 4) Проекти, съдържащи иновационни за територията предложения;

Минимална помощ/държавни помощи

Финансовата помощ по тази мярка се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на минималната помощ (ОВ, L 379 от 28.12.2006). Финансовата помощ за един ползвател не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години. Финансовата помощ за един ползвател за проекти в сектор "сухопътен транспорт" не може да надхвърля левовата равностойност на 100 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години.

5.2.5. Код на мярката: 312

Член, касаещ мярката

Чл. 52 (а) (ii) и чл. 54 от Регламент на Съвета (ЕС) N°1698/2005г.

Т. 5.3.3.1.2 от Приложение II на Регламент на Комисията (ЕС) N° 1974/2006

Наименование на мярката

Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия

Описание на целите

- Насърчаване на растежа и създаване на нови работни места в неземеделски микропредприятия ;
- Насърчаване на предприемачеството, създаването на възможности за заетост и на повишаване на доходите на населението в територията;
- Насърчаване на развитието на интегриран туризъм в територията.

Потребността от подпомагане и насърчаване на инициативата на неземеделските предприемачи от малък мащаб се изяснява още на етапа на проучване и анализ на ситуацията, както и в процеса на разработване на стратегията. Има инициатива и потенциал за разнообразяване и разширяване на икономическата инициатива в сферата на производството и услугите, включително туризма.

Подкрепата за инвестиции за стартиращи и развитието на съществуващи микропредприятия е важен инструмент за подобряване на конкурентоспособността и потенциала за създаване на заетост, което е пряко насочено към преодоляването на основния проблем на територията – високата безработица. Настоящата мярка се разглежда като основен механизъм за постигане целите на стратегията, предвид както на типа

инвестиции, които се подпомагат, така и поради факта, че по време на подготовката и консултирането на стратегията се заяви значителен интерес към дейностите по тази мярка.

Обхват на мярката

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на действие на СМР.

2. Обхват на инвестициите по мярката - мярката подпомага неземеделски микропредприятия за инвестиции за създаване или развитие на неземеделски дейности.

“Неземеделски дейности” са дейности, които не включват производство, преработка и съхранение на земеделски продукти. “Земеделски продукти” са продуктите:

а) включени в Приложение I по чл. 32 от Договора за създаване на Европейската общност, с изключение на онези продукти, обхванати от Регламент на Съвета (ЕС) № 104/2000 от 17 декември 1999 г. относно съвместното организиране на пазара на рибни и аквакултурни продукти;

б) попадащи под шифър 4502, 4503 и 4504 от Комбинираната номенклатура (изделия от корк);

в) имитиращи или заместващи мляко и млечни произведения, съгласно чл. 3, параграф 2 от Регламент на Съвета № 1897/87.

Не се предоставя финансова помощ за инвестиции във:

- производство и преработка на земеделски продукти, посочени в приложение № 1 към Наредба № 29 от 11 август 2008 г. за условията и реда за предоставяне на финансова помощ по мярка „Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия” от ПРСР 2007 – 2013 г.;
- производство, преработка и търговия на риба, рибни продукти и аквакултури;
- въгледобив;
- стоманодобив;
- производство на синтетични влакна;
- залагания и хазарт;
- финансови услуги и операции с недвижими имоти;
- сухопътни превози на товари с товарни автомобили за други лица срещу
- възнаграждение;
- производство на биоенергия с цел продажба в случаите на преработка на продукти (суровини), които попадат в приложение № 1 към Наредба № 29 от 11 август 2008 г. за условията и реда за предоставяне на финансова помощ по мярка „Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия” от ПРСР 2007 – 2013 г.;
- производство и продажба на енергия от възобновяеми източници с капацитет на инсталацията над един мегават;
- изграждане и/или обновяване на инфраструктура или закупуване на оборудване за голф, скално катерене и лов;

- посочени в чл. 3, ал. 4 от Наредба № 18 от 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти" по ПРСР 2007 - 2013 г.
- развъждане на животни.

Допустими кандидати

Физически лица, еднолични търговци (ЕТ) и юридически лица (ЮЛ), които:

- са микропредприятия по смисъла на чл. 3, ал. 3 от Закона за малките и средните предприятия;
- имат седалище или постоянен адрес за физическите лица на територията на действие на СМР;
- не са регистрирани като земеделски производители по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители (ДВ, бр. 10 от 1999 г.), като земеделски стопани в Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) и/или като тютюнопроизводители по Закона за тютюна и тютюневите изделия и не извършват земеделска дейност;
- са регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за занаятите.

Като физически лица могат да кандидатстват само регистрираните по Закона за занаятите и само за дейността, за която са регистрирани.

Допустими дейности

Предоставят се инвестиции за неземеделски дейности.

Описание на типовете дейности:

Подпомагат се инвестиции и свързани с тях външни услуги по маркетинг и мениджмънт за развитие на дейности в неземеделски сектори като:

- Преработвателна промишленост - производство на мебели, леко машиностроене и т.н.
- Услуги:
 - а) развитие на дейности, свързани с развитието на устойчив туризъм: туристическо настаняване и осигуряване на храна на туристите (включително семейни хотели, къмпинги и съоръжения, и т.н.); развитие на туристически услуги, които предлагат на посетителите възможности за спорт и отдих или са насочени към хобита и други дейности за свободното време (езда, колоездене, фототуризм) и специализиран туризъм за любители на природата – наблюдение на птици, животни, пеперуди, растения и т.н.); туристически услуги, свързани с опазване и експониране на места с исторически, културен, природен или образователен интерес (стари изби, мелници, ферми, изложения на закрито и открито, атракциони, сбирки и др.), и т.н.

В случаи на проекти за туристическо настаняване (ново строителство или подобрения) се подпомагат инвестиции в места за настаняване с не повече от 20 помещения за гости (в съответствие с Приложение №1 от НАРЕДБА за

категоризиране на средствата за подслон, местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения - обн., ДВ, бр. 2 от 07.01.2005 г. към Закона за туризма).

б) Занаятчийски дейности (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности).

в) социални грижи и здравеопазване (социални услуги, грижи за деца, за възрастни хора, здравни услуги, вкл. мобилни услуги);

г) транспортни услуги за населението в територията;

д) създаване и развитие на консултантски и бизнес услуги,

е) Създаване/обновяване или подобрене на работилници за поддръжка и ремонт на машини и съоръжения;

Подпомагат се инвестиции и в други сектори, с изключение на посочените в раздел „Обхват на мярката”, секторите за преработка и маркетинг допустими за подпомагане по мярка 123 на ПРСР, сектори и дейности, определени в чл.1 от Регламент на Комисията (ЕС) 1998/2006 от 15 декември 2006 година относно прилагането на чл. 87 и 88 от Договора за "минимална помощ".

Допустими разходи

1. изграждане и/или реконструкция или ремонт на сгради, и/или помещения и друга недвижима собственост;

2. закупуване на транспортни средства за неземеделски дейности, пряко свързани с дейността, включително чрез финансов лизинг;

3. закупуване на машини, съоръжения и оборудване, включително и компютърен софтуер и специализирана техника до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг;

4. закупуване на коне за неземеделска дейност;

5. общи разходи:

а) свързани с консултации, хонорари за правни услуги, архитекти, инженери. Консултациите се състоят от разработване на бизнес план, включващ предпроектни изследвания и маркетингови стратегии, окомплектоване на пакета от документи и консултантски услуги, свързани с изпълнението, и отчитане на дейностите по проекта до изплащане на помощта. Тези разходи не могат да надхвърлят 5% от стойността на допустимите разходи по т. 1 - 4. Финансова помощ за тези разходи се предоставя в случаите, когато са извършени не по-рано от една година преди датата на подаване на заявлението за подпомагане

б) разработване на продукти, разработване и въвеждане на системи за управление, разработване и разпространение на рекламни и информационни материали, придобиване на патентни права и лицензи, необходими за изготвяне и изпълнение на дейностите по проекта, както и разходи за изработване на информационна табела или билборд.

Общите разходи не могат да надвишават 12 % от стойността на допустимите разходи по т. 1 - 4.

Недопустими разходи

Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0

Финансови параметри на проектите

Минималният размер на проектите е левовата равностойност на 5 000 евро;

Максималният размер на проектите е левовата равностойност на 45 000 евро

Размер на финансовата помощ

70% от общите допустими разходи

Критерии за избор на проекти

Всички предложения за проекти се проверяват дали отговарят на критериите за допустимост. Предложенията за проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по приоритетните критерии, изброени по-долу.

Кандидатите представят бизнес план по образец за период не по-малък от 5 години. Бизнес планът трябва да доказва икономическа жизнеспособност и устойчива заетост за период 5 години, а в случаите на строително-монтажни работи - за 10 години, водещи до реализиране на целите на марката.

Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират, като се дава приоритет на:

- 5) Проекти, подадени от новосъздадени микропредприятия (независими и регистрирани до една година преди кандидатстването);
- 6) Проекти, представени от жени
- 7) Проекти, представени от млади хора (до 40 г. възраст);
- 8) Проекти за развитие на интегриран устойчив туризъм;
- 9) Проекти, съдържащи иновационни за територията предложения;

Минимална помощ/държавни помощи

Финансовата помощ по тази мярка се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на минималната помощ (ОВ, L 379 от 28.12.2006). Финансовата помощ за един ползвател не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години. Финансовата помощ за един ползвател за проекти в сектор "сухопътен транспорт" не може да надхвърля левовата равностойност на 100 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години.

5.2.6. Код на мярката: 321

Член, касаещ мярката:

Член 52 (b) (i) и 56 от Регламент на Съвета (ЕС) N° 1698/2005г.

Т. 5.3.3.2.1 от Приложение II на Регламент на Комисията (ЕС) N° 1974/2006

Наименование на мярката

Основни услуги за населението и икономиката в селските райони

Описание на целите

- Да се подобри достъпът на населението до културни, спортни и свързани със свободното време и отдиха услуги;
- Да се подобри достъпът на населението до социални услуги;
- Да се подобри достъпът до услуги, свързани с информационните и комуникационни технологии.

Демографската картина за територията на МИГ Чирпан е сравнително неблагоприятна в сравнение с много райони и общини на страната. Преодоляването на тази тенденция изисква мерки за задържане на хората в активна възраст на територията и намаляване на тенденцията за обезлюдяване може да се постигне преди всичко с оживяване на икономическите отрасли и създаване на работни места.

Спецификата на района, обаче е такъв, че е критично необходима и значителна грижа за условията на живот в населените места и достъпът до услуги за населението - спортни съоръжения, места за отдих и културни занимания и др.

Обхват на мярката

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на действие на СМР.
2. Обхват на инвестициите по мярката - мярката предоставя подкрепа за инвестиции, целящи подобряване на основни услуги за населението и икономиката. Подкрепата е за създаване на основни услуги, отнасящи се до едно селище или група от населени места и свързаното с това обезпечаване/рехабилитация на местна малкомащабна инфраструктура.

Допустими кандидати

- Община Чирпан;
- Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по ЗЮЛНЦ
- Читалища, регистрирани по Закона за Народните читалища.

Допустими дейности

Финансова помощ се предоставя за инвестиции в инфраструктура, обзавеждане и/или оборудване за:

- 1) Изграждане или рехабилитация и оборудване на инсталации/мощности за производство на топлинна и/или електрическа енергия за сгради общинска собственост и/или сгради, които предоставят различни обществени услуги, от възобновяеми енергийни източници; изграждане на разпределителна мрежа за биогорива или произведена от биомаса или други възобновяеми източници топлинна/електрическа енергия

- 2) Инвестиции за подобряване на енергийната ефективност на общински или други сгради, използвани за предоставяне на обществени услуги;
- 3) Изграждане на нови или подобряване на съществуващи центрове за предоставяне на културни услуги (културни центрове, театри, библиотеки), включително създаването на мобилни такива;
- 4) Изграждане или подобряване на центрове за отход, свободно време и спорт (вкл. спортни, младежки центрове и др.);
- 5) Изграждане или подобряване на центрове за социални услуги:
 - а) грижи за деца (детски ясли и градини), включително специализиран транспорт;
 - б) грижи за възрастни хора и хора с увреждания (дневни центрове и др.), включително специализиран транспорт;
- 6) Изграждане или подобряване на центрове предоставящи услуги базирани на използването на информационни и комуникационни технологии (здравни съвети, подпомагане на бизнеса, общински услуги, др.), включително създаването на мобилни центрове;

Следните дейности няма да се подпомагат:

- Реконструкция/рехабилитация на паметници на културата от национално значение, обявени за такива от Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН);
- Инфраструктура за ширококолов достъп до интернет;
- Инвестиции в държавни сгради за обучение и здравеопазване;
- Инвестиции за голф, скално катерене, лов и риболов

Допустими разходи

1. Изграждане и/или реконструкция или ремонт на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост:

- а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-ремонтните и строително-монтажните дейности;
- б) непредвидени разходи в размер до 5 % от стойността на одобрените разходи по буква "а";

2. Закупуване на нови машини, съоръжения, обзавеждане и оборудване, включително и компютърен софтуер и специализирана техника, до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг;

3. Закупуване на книги, аудио- и видеоматериали до пазарната им стойност, ако са част от инвестиция за предоставяне на нова услуга, включително чрез финансов лизинг;

4. Разходи за закупуване на превозни средства до пазарната им стойност за осигуряване на услугите за дейностите по т. 3, 5 и 6, включително чрез финансов лизинг;

5. Общи разходи, свързани с консултации, разходи за архитекти и инженери, включващи разходите за предпроектни проучвания, подготовка на идеен и/или работен/технически

проект, по смисъла на Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, разходите за изготвяне на доклад за оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите, строителен надзор, такси, анализ на икономическите и социалните ползи, необходими за подготовката, изпълнението и отчитането на дейностите по проекта, както и разходи за изработване на информационна табела или билборд.

Консултациите, включени в т. 5, включват изготвяне на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)/екологична оценка, хонорари за правни услуги, окомплектоване на пакета от документи за кандидатстване, както и консултантски услуги, свързани с изпълнението и отчитане на дейностите по проекта до изплащане на помощта.

Разходите за консултации не могат да надхвърлят 3 % от разходите по т. 1, буква "а", т. 2, 3 и 4.

Недопустими разходи

1. Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0
2. Разходи за наем на земя и сгради;
3. Оперативни разходи, включително за поддръжка (текущ ремонт), наем и застраховка;
4. Обезщетения за отчуждаване на имоти, както и обезщетения по чл. 209 и 210 ЗУТ;
5. Общи разходи, направени по-рано от една година от датата на кандидатстване;

Финансови параметри на проектите

Минималният размер на проектите е левовата равностойност на 5 000 евро.

Максималният размер на проектите е левовата равностойност на 50 000 евро.

Размер на финансовата помощ

- 100% от общите допустими разходи за проекти на общината;
- 100% от общите допустими разходи за проекти на юридически лица с нестопанска цел и на читалища за негенериращи приходи проекти в обществен интерес;
- 70% от общите допустими разходи за други проекти на неправителствени организации и на читалища.

Критерии за избор на проекти

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване:

- 1) Проекти, представени от неправителствени организации и читалища;
- 2) Проекти, предоставящи услуги извън общинските центрове;
- 3) Проекти, предоставящи услуги, насочени към деца и младежи до 30 г.

Минимална помощ/държавни помощи

Финансовата помощ по тази мярка се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на минималната помощ (ОВ, L 379 от 28.12.2006). Финансовата помощ за един ползвател не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години, с изключение на публични инвестиции, при които получател на помощта е общината.

5.2.7. Код на мярката: 322

Член, касаещ мярката:

Чл. 52 (b) (ii) от Регламент на Съвета (ЕС) N° 1698/2005г.

т. 5.3.3.2.2 от Приложение II на Регламент на Комисията (ЕС) N° 1974/2006

Наименование на мярката

Обновяване и развитие на населените места

Описание на целите

Да се подобри привлекателността на средата за живот в населените места от територията.

Демографската картина за територията на МИГ Чирпан е тревожна в сравнение с други райони и общини на страната. Преодоляването на тази тенденция може да се постигне преди всичко с оживяване на икономическите отрасли и създаване на работни места.

Спецификата на района, обаче е такъв, че е критично необходима и значителна грижа за условията на живот в населените места – физическото им обновяване, осветление, озеленяване и т.н..

Обхват на мярката

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на действие на СМР.

2. Обхват на инвестициите по мярката - мярката предоставя подкрепа за инвестиции в паркове, зелени площи, улици, площади, тротоари и улично осветление, и обновяване на сгради в населените места от територията на МИГ.

Допустими кандидати

- Община Чирпан
- Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по ЗЮЛНЦ
- Читалища, регистрирани по Закона за народните читалища
- Местни поделения на вероизповедания, регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 от Закона за вероизповеданията или признати за юридически лица по силата на чл. 10 от същия закон, за дейности по т. 3
- Граждански дружества на физически и/или юридически лица, основани с цел извършване на строителни работи във връзка с обновяване на фасадите на частни

сгради и външни прилежащи пространства, включени в интегриран план за обновяване на населеното място, за дейности по т. 4

Допустими дейности

1. Рехабилитация на обществени зелени площи – паркове и градини, детски площадки и съоръженията към тях;
2. Реконструкция и ремонт на обществени сгради с историческо и културно значение, и подобряване на прилежащите пространства, включително вертикална планировка;
3. Реконструкция и ремонт на сгради с местно религиозно значение и подобряване на прилежащите пространства, включително вертикална планировка;
4. Ремонт на фасади на частни сгради и прилежащи пространства, както и вертикална планировка (ако са включени в интегриран план за обновяване на населеното място);
5. Реконструкция и изграждане на улична мрежа, тротоари, площи, осветление на територията на населеното място;
6. Изготвяне на планове за обновяване на населеното място⁵, ако планът включва някоя от инвестиционните дейности изброени по-горе.

Следните дейности няма да се подпомагат:

- Реконструкция/рехабилитация на паметници на културата от национално/световно значение (обявени за такива от НИНКН);
- Изготвянето на общи устройствени планове, съгласно разпоредбите на ЗУТ.

Допустими разходи

1. За реконструкция/рехабилитация или ремонт на сгради и/или помещения и друга недвижима собственост, в т. ч. паркове и градини, детски площадки и съоръженията към тях; изграждане, реконструкция или ремонт на улична мрежа, тротоари, площи, улично осветление; реконструкция, реставрация и ремонт на сгради с религиозно значение и подобряване на прилежащите пространства, включително вертикална планировка:

а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-ремонтните и строително-монтажните дейности;

б) непредвидени разходи в размер до 5 % от стойността на одобрените разходи по буква "а";

2. За закупуване на съоръжения (до пазарната им стойност), включително чрез финансов лизинг;

3. За изготвяне на интегрирани планове за обновяване на населеното място;

4. Общите разходи, свързани с консултации, за архитекти и инженери, в т.ч. разходите за предпроектни проучвания, подготовка на идеен и/или работен/технически проект, в обхват съгласно Наредба № 4 от 2001 г., за изготвяне на доклад за оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите, строителен надзор, такси, анализ на икономическите и социалните ползи, необходими за

подготовката, изпълнението и отчитането на дейностите по проекта, както и разходи за изработване на информационна/и табела/и или билборд/ове.

Консултациите, включени в т. 4, включват изготвяне на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)/екологична оценка, хонорари за правни услуги, окомплектоване на пакета от документи за кандидатстване, както и консултантски услуги, свързани с изпълнението и отчитането на дейностите по проекта до изплащане на помощта.

Разходите за консултации не могат да надхвърлят 3 % от разходите по т. 1, буква "а" и т. 2.

Недопустими разходи

1. Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0
2. Наем на земя и сгради;
3. Оперативни разходи, включително за поддръжка (текущ ремонт) и застраховка;
4. За обезщетения за отчуждаване на имоти, както и обезщетения по чл. 209 и 210 ЗУТ;
5. Общи разходи, направени по-рано от една година от датата на кандидатстване;
6. За доставка на оборудване, обзавеждане на сгради;
7. За изработване на информационни табели или билбордове със стойност, надвишаваща 15 000 лв.

Финансови параметри за проектите

Минималният размер на проектите е левовата равностойност на 10 000 евро;

Максималният размер на проектите е левовата равностойност на 85 000 евро.

Размер на финансовата помощ

- 100% от общите допустими разходи за проекти на общината;
- 100% от общите допустими разходи за проекти на юридически лица с нестопанска цел, на читалища и на местни поделения на вероизповеданията за негенериращи приходи проекти в обществен интерес;
- 70% от общите допустими разходи за други проекти на неправителствени организации и читалища,
- 50% от общите допустими разходи за проекти на граждански дружества на юридически и физически лица, основани с цел обновяване на фасадите на частни сгради и прилежащите им пространства.

Критерии за избор на проекти

Когато средствата по мярка 322 се използват за подготовката на План за обновяване на населеното място, след неговото изготвяне всички проекти имащи отношение към него, следва да са съобразени с него.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване:

- 1) Проекти, които се изпълняват на територията на населените места, различни от общинския център
- 2) Наличие на технически/работен проект, приложен към заявлението за подпомагане.

Минимална помощ/държавни помощи

Финансовата помощ по тази мярка се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на минималната помощ (ОВ, L 379 от 28.12.2006). Финансовата помощ за един ползвател не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години, с изключение на публични инвестиции, при които получател на помощта е общината.

5.2.8. Код на мярката: 323

Член, касаещ мярката:

Чл. 57 от Регламент (ЕО) N 1698/2005 на Съвета

Чл. 52 (б) (iii) от Регламент (ЕО) N 1698/2005 на Съвета

Наименование на мярката

Опазване и подобряване на селското наследство

Подмярка 323А Опазване и възстановяване на природно наследство

Описание на целите

- Повишаване на информираността по отношение на проблемите на природната среда и популяризиране на природното наследство;
- Създаване на условия и управленска рамка за опазване на елементи от природното наследство
- Опазване на природни елементи неделима част от селския пейзаж.

Опазеното биологично разнообразие и множеството територии с природозащитен статус по Закона за защитените територии или по Закона за биологичното разнообразие са важна предпоставка за създаването на нови условия за подобряване на привлекателността на района, както и за създаване и усвояване на нови потенциални атракции за посетителите на района.

Опазването на природното наследство има също за цел и да подобри самочувствието и гордостта на местните жители като стопани на ценни и уникални територии.

Природно наследство са природните ресурси, използвани от настоящите поколения, и по-специално земните физически, биологически и геоложки формации, хабитати, застрашени видове животни и растения с научна, консервационна или естетическа стойност.

Обхват на мярката

1. Географски обхват - цялата територия на действие на СМР.
2. Обхват на инвестициите - мярката подкрепя материални и нематериални инвестиции, насочени към опазване и/или подобряване на природното наследство.

Допустими кандидати

- Юридически лица регистрирани по ЗЮЛНЦ;
- Община Чирпан;
- Земеделски производители, регистрирани по Наредба № 3 и земеделски стопани, регистрирани в ИСАК;
- Лица, регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите и Закона за занаятите;
- Читалища, регистрирани по Закона за народите читалища;

Допустими дейности

- Подготовка и прилагане на програми за информиране за проблемите на околната среда и устойчивото развитие:
 - а) Подготовка на програма;
 - б) Подготовка на информационни материали
 - в) Организиране и провеждане на информационни събития
- Инвестиции свързани с поддръжката, възстановяването и подобряването на природното наследство:
 - а) Прилагане на дейности от Заповеди или утвърдени Планове за управление на защитени територии, обявени по Закона за защитените територии:
 - проучвателни;
 - консервационни и възстановителни;
 - устройване и развитие инфраструктура на туристическите зони;
 - разработване на интерпретационни програми и подготовка на водачи и аниматори за тяхното прилагане.
 - б) Прилагане на дейности в защитени територии и зони от Натура 2000, които нямат одобрени Планове за управление, но са предвидени в заповедите им за обявяване, след съгласуване с компетентните органи:

- проучвателни;
- консервационни и възстановителни;
- устройване и развитие на туристическа инфраструктура;
- разработване на интерпретационни програми и подготовка на водачи и аниматори за тяхното прилагане.

в) Дейности, свързани с опазване и възстановяване на популациите на видове, включени в Закона за биологичното разнообразие;

г) Дейности, свързани с опазване и възстановяване на местообитанията, включени в закона за биологичното разнообразие;

е) Дейности, свързани с опазването на територии, животни, растения, природни образувания, които не са защитени със закон, но са от особено значение за местната общност, свързани със селския фолклор и обичаи, или са част от селския пейзаж.

- Дейности за опазване и възстановяване на традиционния селски пейзаж:

а) Почистване от ТБО;

б) Премахване/добавяне на характерни елементи;

в) Реконструкция на съществуващи характерни елементи с цел възстановяване на традиционния селски пейзаж.

- Дейности, свързани с промоция на проектите

Допустими разходи

1. Разходи за поддръжка, подобряване или възстановяване на елементи/части от природното наследство или на места с висока природна стойност на територията
2. Разходи за подобрение на недвижимата собственост;
3. Разходи за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, до пазарната стойност на активите;
4. Разходи за изготвяне и разпространение на информационни и промоционални материали (брошури, плакати, табели и т.н)
5. Разходи за изготвяне и разпространение на интерпретационни програми и програми за информизиране
6. Разходи за подготовка (обучение) на водачи и аниматори за прилагане на интерпретационни програми и програми за информизиране .
7. Разходи за консервационни и възстановителни работи
8. Общи разходи (като хонорари за архитекти и инженери, консултантски услуги, предпроектни проучвания, изготвяне на технически проект, придобиване на патентни права и лицензии.) Общите разходи не могат да надхвърлят 12% от общата сума на допустимите разходи за инвестицията. Общите разходи може да са възникнали до 1 година преди кандидатстването,

Недопустими разходи

Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0

Финансови параметри на проектите

Минималният размер на проектите е левовата равностойност на 5 000 евро.

Максималният размер на проектите е левовата равностойност на 30 000 евро.

Размер на финансовата помощ

- 100% от общите допустими разходи за проекти на общината;
- 100% от общите допустими разходи за проекти на юридически лица с нестопанска цел и на читалища за негенериращи приходи проекти в обществен интерес;
- 70% от общите допустими разходи за други проекти на неправителствени организации и на читалища и проекти на други бенефициенти

Критерии за избор на проекти

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точният брой на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване:

- 1) Проекти, които се изпълняват на територията на населените места, различни от общинския център
- 2) Проекти за устройване и развитие на туристическа инфраструктура

Минимална помощ/държавни помощи

Финансовата помощ по тази мярка се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на минималната помощ (ОВ, L 379 от 28.12.2006). Финансовата помощ за един ползвател не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години, с изключение на публични инвестиции, при които получател на помощта е общината.

Под мярка 323Б Опазване и възстановяване на културното наследство

Описание на целите

- Да се укрепи селската общност като се включат местните знания и умения при създаването и осъществяването на културни проекти;
- Да се подобри околната среда в селата и да се подпомогне утвърждаването на чувство на принадлежност към местната общност;
- Да се съхрани, обнови и модернизира културната инфраструктура;

- Да се потърсят съвременни форми и начини за популяризиране на живото нематериално културно наследство.

Територията на МИГ Чирпан се оказва със значими ресурси в сферата на културното и историческото наследство – материално и нематериално наследство. Сега е важно да се обърне поглед и към това наследство и да се потърсят в него извори на самоидентификация, на гордост и ресурси за нови атракции за посетителите.

Обхват на мярката

1. Географски обхват - цялата територия на действие на СМР.

2. Обхват на инвестициите - мярката подкрепя инвестиции, насочени към опазване и/или възстановяване на материалното и нематериалното културно наследство, свързани с изследване, поддържане, възстановяване и подобряване на културните особености на населените места в селските райони или на селския ландшафт (например места с археологическа стойност, фолклорни празници и събори, етнографски/исторически сбирки, мелници и др.).

"Нематериално културно наследство" са нематериални изразни средства. Нематериалното културно наследство включва обичаите, формите на представяне и изразяване, знанията и уменията, а също и свързаните с тях инструменти, предмети и културни пространства, признати от общностите/групите (в някои случаи отделните лица) като част от тяхното културно наследство. Това нематериално културно наследство, предавано от поколение на поколение, се пресъздава постоянно от общностите и групите, в зависимост от тяхната обкръжаваща среда, тяхното взаимодействие с природата и тяхната история и формира чувството им за самобитност и приемственост, като по този начин способства за насърчаване на уважението към културното многообразие и творчество на човечеството.

Част от областите, в които се проявява нематериалното културно наследство са посочени по-долу :

- устни традиции и форми на изразяване, в т. ч. и езикът в качеството му на носител на нематериалното културно наследство;
- художествено-изпълнителско изкуство;
- социални обичаи, обреди и празненства;
- знания и обичаи, отнасящи се до природата, вселената;
- знания и умения, свързани с традициите в т.ч. традиционни занаяти и др.

“Материално културното наследство” са всички материални свидетелства, явяващи се изразни средства на културното развитие на обществото и които не се включват в определеното по-горе понятие “нематериално културно наследство”. Местната културна инфраструктура е понятие от сферата на материалното културно наследство. Под местна културна инфраструктура тук се има предвид обект от материалното културно наследство (сграда, паметник, съоръжение или други обекти на инфраструктурата), обслужващ или ползван за нуждите на местната общност в културната сфера.

Допустими кандидати

- Юридически лица регистрирани по ЗЮЛНЦ;

- Община Чирпан;
- Лица, регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите и Закона за занаятите;
- Читалища, регистрирани по Закона за народите читалища;

Допустими дейности

Проектите, кандидатстващи за подкрепа, могат да включват една или няколко от посочените в т.1 и т. 2 дейности или само дейности, включени в т. 2.

1. Инвестиции в материалното културно наследство

- Дейности по съхраняване, възстановяване и обновяване на културното наследство на района/ територията, като например:
 - създаване, съхраняване или обогатяване на сбирки (културно-исторически, етнографски и др.);
 - съхраняване, възстановяване, подобряване и почистване на обекти от културното наследство на района, както и на терените около тях (обекти с местно значение);
 - дейности по планиране и устройване на селския ландшафт;
 - информационни дейности като реклама, плакати, статии, радио и ТВ предавания, свързани с популяризиране на материалното културно наследство.
- Инвестиции в оборудване и/или обзавеждане на сгради/обекти от културното наследство на дадения район/територия (местна културна инфраструктура);
- Инвестиции в дребномащабна инфраструктура до обекти от културното наследство на района/територията. Обектите следва да са с местно значение.

2. Инвестиции в нематериалното културно наследство

- Проучвания и изработване на материали във връзка с идентификация и/или документиране и/или изследване, и/или съхраняване на елементи от нематериалното културно наследство;
- Дейности, свързани със съхранение и популяризиране на местния фолклор, на историческото и културното наследство на района/територията в т.ч. опазване на природните пространства и на мемориалните места, чието съществуване е необходимо за изразяване на нематериалното културно наследство;
- Популяризиране, предаване и възраждане на различните аспекти на културното наследство (например провеждане на различни мероприятия във връзка с местни културни обичаи и традиции - фестивали, събори и други събития, свързани с местното културно наследство, организиране на изложби, семинари, създаване на мрежа от присъединени към проекта институции – музеи, музейни сбирки, читалища, общини, неправителствени организации, както и частни лица/обекти, които подкрепят идеята за утвърждаването на селското наследство като определена културна ценност и др.);

- Осигуряване на признаване, уважение и популяризиране на нематериалното културно наследство сред обществеността посредством:
 - информационни дейности като реклама, плакати, статии, радио и ТВ предавания за нематериалното културно наследство;
 - програми за повишаване на заинтересоваността и информираността на обществото и по-специално на младежта за опазване на природните пространства и на мемориалните места, чието съществуване е необходимо за изразяване на нематериалното културно наследство;
 - неформални способи за предаване на знанията и информацията за местното културно наследство (напр. предаване на знания и умения, техники и технологии, свързани с опазването и развитието на традиционните занаяти и др.);
- Информиране на обществеността за опасностите, които заплашват културното наследство, както и за инициативите, осъществявани за неговото опазване;
- Дейности, свързани с промоция на проектите.

Проекти, предвиждащи дейности по т. 2, не трябва да се състоят изцяло и изключително в създаването и поддържането на интернет страници, производство на списания и вестници, организиране на конференции и срещи и публикации на изследвания и доклади. Проектите от такъв вид не са избираеми.

Допустими разходи

1. Разходи за проучвания, изследвания, разработване на програми:

- разходи за проучвания и изследвания във връзка с идентификация и/или документиране и/или съхраняване на елементи на културното наследство
- разходи за обмен на информация във връзка с местното културно наследство (закупуване на материали)
- разходи за разработване на програми за повишаване на знанията, за информиране и за обучение в областта на местното културно наследство
- разходи за изработване проекти (дизайн) на информационни материали, табели, билбордове и др. материали за популяризиране на дейността/проекта.

2. Преки разходи, необходими и произтичащи от изпълнението на дейността в т.ч:

- разходи за организиране и провеждане на информационни събития, мероприятия и програми за повишаване на заинтересоваността и информираността на обществото, включващи разходи за:
 - а) възнаграждения за лицата, пряко наети в организирането на такива дейности
 - б) транспортни разходи (превоз на хора, материали и инвентар до/от мястото на събитието);
 - в) наем на помещения за провеждане на предвидените мероприятия и събития

и/или разходи във връзка с организиране площадките/терените, на които ще се провеждат заложените в проектите дейности (ограждане, монтиране/изграждане на сцени и др.

г) наем на помещения във връзка с дейностите по информирание/промоция/обучения (вкл. наем за техника и оборудване);

е) осигуряване на учебни материали, и материали свързани с обучението.

3. разходи, свързани с прякото изпълнение на дейности по подобрене на недвижима собственост:

- разходи за съхраняване, възстановяване, почистване и обновяване на обекти от културното наследство;

- разходи за планиране и възстановяване/устройство на селския ландшафт;

- разходи за изграждане на дребномащабна инфраструктура до обекти от културното наследство на района/територията.

- непредвидени разходи в размер до 5 % от стойността на одобрените разходи по горните три точки

4. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови съоръжения, машини, обзавеждане и оборудване (включително компютърен софтуер), до пазарната стойност на активите;

5. Общи разходи, свързани с разходите по точки 3 и 4), като хонорари за архитекти и инженери, консултантации, предпроектни проучвания, изготвяне на технически проект, придобиване на патентни права и лицензии. Общите разходи не могат да надхвърлят 12% от общата сума на допустимите разходи за инвестицията. Общите разходи може да са възникнали до една година преди кандидатстването. Консултациите, включват изготвяне на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)/екологична оценка, хонорари за правни услуги, окомплектоване на пакета от документи за кандидатстване, както и консултантски услуги, свързани с изпълнението и отчитането на дейностите по проекта до изплащане на помощта.

6. Разходи за информирание и промоция

- Разходи за издаване, отпечатване и разпространение на информационни материали във връзка с културното наследство в района в т.ч брошури, статии, плакати и др.

- разходи за радио и ТВ предавания;

- разходи за изработване и монтиране на информационни табели и билбордове

Недопустими разходи

1) Всички разходи, посочени като недопустими в раздел 5.0

2) Разходи за строителство/изграждане на нови обекти (с изключение на дейностите по осигуряване на дребномащабна инфраструктура до обекти от културното наследство);

- 3) Разходи за обезщетения за отчуждаване на имоти, както и обезщетения по чл. 209 и 210 ЗУТ;
- 4) Разходи за изработване на информационни табели или билбордове със стойност, надвишаваща 15 000 лв.

Финансови параметри на проектите

Минималният размер на проектите е левовата равностойност на 5 000 евро.

Максималният размер на проектите е левовата равностойност на 50 000 евро.

Размер на финансовата помощ

- 100% от общите допустими разходи за проекти на общината;
- 100% от общите допустими разходи за проекти на юридически лица с нестопанска цел и на читалища за негенериращи приходи проекти в обществен интерес;
- 70% от общите допустими разходи за други проекти на неправителствени организации и на читалища и проекти на други бенефициенти

Критерии за избор на проекти

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точният броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване:

- 1) Проекти, включващи дейности както по т. 1, така и по т. 2
- 2) Проекти, които не генерират приходи и са в обществен интерес

Минимална помощ/държавни помощи

Финансовата помощ по тази мярка се предоставя при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на минималната помощ (ОВ, L 379 от 28.12.2006). Финансовата помощ за един ползвател не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на плащане и две предходни години, с изключение на публични инвестиции, при които получател на помощта е общината.

5.2.9. Код на мярката: 431-1

Членове, касаещи под-мярката

Чл. 63 (с) и 64 от Регламент на Съвета (ЕС) 1698/2005

Чл. 38 и т 5.3.4.3. от Приложение II на Регламент на Комисията (ЕС) 1974/2006

Наименование на мярката

Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност в териториите на избрани и одобрени Местни инициативни групи.

Описание на целите

- Да насърчи развитието на МИГ като силна и ефикасно действаща структура;
- Да осигури ресурси – човешки, технически и финансови, необходими за цялостното обезпечаване на дейностите на МИГ Чирпан и за прилагане на нейната стратегия за местно развитие;
- Да повиши информираността и уменията на местните жители относно подхода ЛИДЕР и да насърчи тяхното активно участие в процеса на прилагане на стратегиите за местно развитие.

Използването на подхода “отдолу-нагоре” за постигане на местно развитие в селските райони, основано на принципа на партньорство, изисква значителен местен капацитет за прилагане и наблюдение на стратегиите за местно развитие. В тази връзка е необходимо МИГ да бъдат подкрепени за техните оперативни разходи, за да се подпомогне изграждането на капацитет за прилагане и успешно изпълнение на стратегии за местно развитие. От изключителна важност е подпомагането на дейности, свързани с повишаване информираността за подхода ЛИДЕР и за придобиването на умения от широк кръг местни представители, изграждането на критична маса експерти – местни и външни, които да приемат задачата за оказване на по-продължителна подкрепа с цел успешно прилагане на стратегията за местно развитие и постигане на положителни промени на териториите на МИГ.

Обхват на мярката

Територията на МИГ Чирпан

Допустими кандидати:

МИГ Чирпан

Допустими дейности

- Дейности по управление на МИГ;
- Дейности по придобиване на умения и постигане на обществена активност за развитието на територията.

Допустими разходи

Допустими разходи за управление дейността на МИГ (оперативни разходи):

1. Разходи за заплати и други възнаграждения за персонала (изпълнителен директор, експерт/и по прилагане на дейностите по Стратегията за местно развитие, счетоводител, асистент и др.), в т. ч. социални и здравни осигуровки за персонала;
2. Разходи за експерти и други платени услуги, свързани с прилагането на стратегията, възнаграждения на експерти (възнаграждения на консултанти, външни експерти, одитори и др.);
3. Разходи за командировки на персонала съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с ПМС № 72 от 1986 г. (обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.; изм., бр. 21 от 1991 г., бр. 2 от 1994 г., бр. 62 от 1995 г., бр. 34 от 1997 г., бр. 40 от 1999 г. и бр. 2 от 2008 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС №

115 от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.; изм., бр. 80 и 86 от 2004 г., бр. 36 и 96 от 2005 г., бр. 2 от 2006 г., бр. 23 и 98 от 2007 г., бр. 64 от 2008 г. и бр. 10 от 2009 г.);

4. Разходи за наем на един офис;
5. Разходи за наем и/или закупуване на офис техника, в т. ч. правен и счетоводен софтуер и офис оборудване и обзавеждане;
6. Закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;
7. Разходи за наем и/или закупуване на лек автомобил с под 150 к. с. и с над 5+1 места;
8. Разходи за закупуване горива за лек автомобил;
9. Разходи за организиране срещи на МИГ;
10. Разходи за комуникация (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги), транспорт, топло- и електроенергия и други разходи, необходими за оперативното функциониране на офиса;
11. Разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и Европейската селска мрежа за развитие на селските райони.

Допустими разходи за дейности за придобиване на умения и постигане на обществена активност за развитието на територията :

1. Разходи за проучвания на съответната територия (териториални, икономически и социални анализи и други анализи и проучвания);
2. Разходи за осигуряване на информация за територията и за стратегията за местно развитие (изследвания, наблюдения и др.);
3. Разходи за обучение на екипа, ангажиран в прилагането на Стратегията за местно развитие;
4. Разходи за популяризиране, информиране и публичност:
 - а) разходи за създаване и поддръжка на интернет страница;
 - б) създаване и поддръжка на актуални новини;
 - в) публикации, печат, в т.ч. издаване на списание, публикации на резултати от дейността, на реклами за дейността, на покани за организирани събития;
 - г) отпечатване на брошури, рекламни материали, формуляри за кандидатстване, материали за обучение и други свързани с популяризиране дейността на МИГ;
 - д) реализиране на радио- и телевизионни предавания и реклами;
 - е) преводи;
 - ж) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на проекта;
 - з) други разходи за популяризиране, информиране и публичност;
5. разходи за организиране на обучение на местни лидери.

Недопустими разходи

1. Разходи за закупуване на техника или оборудване втора употреба;

2. Разходи за застраховки на дълготрайни активи (материални и нематериални), различни от придобитите със средства, отпуснати по тази наредба;
3. Разходи за осигурителни вноски и застраховки на персонала, които не са задължителни с нормативен акт;
4. Разходи за закупуване на земя и сгради;
5. Данък добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидати, различни от лицата, съгласно чл. 3, ал. 5 от Закона за данък върху добавената стойност;
6. Разходи за лихви, глоби и неустойки;
7. Свързани с договор за лизинг, като печалба за лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи;
8. Разходи за основна работна заплата на изпълнителния директор на МИГ, надвишаващи 6 минимални работни заплати за страната на месец;
9. Разходи за основна работна заплата на останалия персонал на МИГ, надвишаващи 4 минимални работни заплати за страната на месец;
10. Разходи за командировки в страната на персонала на МИГ, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната;
11. Разходи, платени в брой, с изключение на допустимите разходи за управление на МИГ (оперативни разходи) т. 3, 6, 8, 9 и 11 - разходите по чл. 39, ал. 2, т. 3, 6, 8, 9 и 11 от Наредба 23 от 18.12.2009 .
12. Разходи за нощувки в страната, надвишаващи 100 лв.;
13. Разходи за командировки в чужбина на персонала на МИГ, надвишаващи определените в Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина;
14. Разходи за закупуване на повече от един лек автомобил.

Финансови параметри за проектите

388 580 евро

Размер на финансовата помощ

100 % от общите допустими разходи.

Критерии за избор на проекти

Неприложимо

5.3.Процедури за изпълнение на стратегията (роли и отговорности на отделните органи на МИГ и техните партньори, процедури и др.)

Публикуване на покани за кандидатстване с проекти на територията на МИГ

1. Разработване на формуляри, ръководства за кандидатстване, методология и критерии за оценка, покани за кандидатстване, контролни листове, проекто-договор с бенефициентите и др. – до 4 месеца след подписване на договора за всички мерки.

Експертите по прилагане на СМР отговарят за разработването на необходимите документи. Разработените документи се одобряват от Изпълнителния директор и се утвърждават от УС на МИГ.

2. Публикуване на покани за набиране на проектни предложения

Организирането на всички дейности, свързани с публикуването на обяви са отговорност на Изпълнителния директор.

- До 5 месеца след подписване на договора се публикуват покани за набиране на проектни предложения по всички достъпни за бенефициентите от територията мерки. Продължителността на всяка покана е между 3 и 6 месеца. Конкретният срок за всяка покана по всяка от мерките ще бъде определен от изпълнителния директор с оглед степента на готовност на потенциалните бенефициенти;
- Поканите се публикуват в минимум един местен вестник, излъчват се в минимум една местна електронна медия, поставят се на видно място пред офиса на МИГ, публикуват се на електронната страница на МИГ;
- Всяка покана съдържа следната информация: наименование на МИГ и номер на Договора за прилагане на СМР, име и номер на мярката, допустими бенефициенти, допустими дейности, изисквания към кандидатите и дейностите, минимален и максимален бюджет на проектите, интензитет на помощта, административните изисквания към заявленията, критерии за избор на проектите, общия бюджет, за който се кандидатства с проекти по тази покана, периода за набиране на проекти по тази покана, срок, място и начин за подаване на проектните предложения, информация за достъп до формуляр и ръководство за кандидатстване, лице за контакти;
- Броят на следващите покани след първата покана ще бъде определен въз основа на наличния бюджет по мерките и по предложение на изпълнителния директор ще бъде одобряван от УС;
- След публикуването на поканите, документите за кандидатстване (покана, формуляр, ръководство) се изпращат за информация по електронна поща на съответния отговорен служител в Областната разплащателна агенция.

Информирание, консултиране и подпомагане на потенциалните кандидати за подготовката на проекти

Разработване на План за информационни и консултационни дейности, съобразно графика за отваряне на мерките.

Разработването на плана е основна задача на експертите по прилагане на стратегията. Планът се одобрява от изпълнителния директор, който го предлага за утвърждаване от УС. Планът включва дейности по информирание, консултиране и подпомагане на потенциалните кандидати и график за прилагането им, който се актуализира при необходимост, по същата процедура, по която става първоначалното утвърждаване на плана. Минимален списък на дейности, които ще се включват в плана:

а) мобилни информационни дни – информационни срещи с потенциални кандидати във всички населени места от територията

б) консултации на място, по заявка на бенефициенти,

г) график за срещи с конкретни групи потенциални бенефициенти / обучения по конкретни мерки,

д) възможности за консултации със „секторни” експерти,

е) приемен график за консултации в офиса на МИГ

ж) изработване и разпространение на информационни материали;

з) други

Информирането, консултирането и подпомагането на потенциални кандидати ще се извършва от експертите на МИГ, както и от външни експерти/организации. Определянето на външните експерти/организации ще се извършва съгласно процедурата, определена в чл. 40 на Наредба № 23.

Приемане и регистрация на заявления за кандидатстване и поддържане на база данни за постъпилите проекти

1. Подаване на заявления за кандидатстване:

а) заявленията се подават в офиса на МИГ от лицето, законно представляващо кандидата

б) по пощата с обратна разписка или чрез куриерска пратка с обратна разписка;

И в двата случая заявленията следва да постъпят в офиса на МИГ преди изтичането на крайния срок, определен в поканата по съответната мярка.

Заявленията се подават в един екземпляр на хартиен носител и едно електронно копие на диск, които са запечатани в плик. На плика следва да бъдат посочени името на кандидата, адрес и друга контактна информация, номера и наименованието на мярката, по която се подава заявлението.

2. Приемане на проектните предложения:

- Проектите ще се приемат от офис-асистента или асистента по логистика, а в тяхно отсъствие от друг служител на МИГ, определен със заповед на ИД и ще се записват в нарочен Регистър на постъпилите проектни предложения.
- Регистърът включва: входящ регистрационен номер, дата и час на регистрация, име и номер на мярката, номер на поканата, наименование на проекта, име на кандидата, пол и възраст на кандидата/собственика или представляващия юридическото лице, име и подпис на служителя на МИГ, регистрирал заявлението;
- Регистърът съществува в хартиен и електронен формат, като електронният формат на **Регистъра представлява база данни за постъпилите проекти по стратегията**. В нея по-нататък се отразява състоянието и движението на заявленията;

- Служителят на МИГ, приел проектното предложение, нанася входящия регистрационен номер и датата и часа на получаване върху плика, съдържащ заявлението. Когато заявлението е подадено лично в офиса на МИГ, служителят предоставя на лицето, подало заявлението, разписка, съдържаща датата и часа на приемане, регистрационния номер и подписа на служителя.
- Заявления, постъпили в офиса на МИГ след крайния час на изтичане на срока, посочен в поканата, или в незапечатан плик или в плик с нарушена цялост, се връщат на подателя незабавно и не се вписват в регистъра;
- След регистрацията на заявлението пликът се прибира за съхранение в определен за това шкаф. Шкафът, съдържащ заявленията, следва да се заключва, като достъп имат само изпълнителният директор и асистентът по логистика.
- До два дни след изтичане на срока на съответната покана за набиране на заявления, списъкът на регистрираните заявления с имената на проектите и кандидатите се поставя на видно място в офиса на МИГ и се публикува на електронната страница на МИГ.

Оценка за административно съответствие и допустимост на кандидати, дейности и разходи, включително проверка за основателността на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия

1. Подготовка – до две седмици експертите по стратегията заедно с техническия асистент изготвят общ доклад до изпълнителния директор, който представя обобщение за постъпилите проекти по мерки. Въз основа на доклада, изпълнителният директор издава заповед, с която разпределя проектите между персонала на МИГ за извършване на оценка за административно съответствие и допустимост, определя конкретни срокове и начина на представяне на резултатите, изискванията и критериите за успешно преминаване етапа на административното съответствие и допустимост (оценка „да” на всяко изискване в контролния лист). Ако постъпилият брой проекти е твърде голям, изпълнителният директор следва да осигури допълнително външни експерти за извършване на оценката. За всеки проект трябва да бъде извършена оценка за административно съответствие и допустимост от двама души. Лицата, които ще участват в оценката, подписват декларации за липса на конфликт на интереси по смисъла на § 1 т. 6 на допълнителната разпоредба на Наредба № 23. Задължително се разработва контролен лист – общ, или при необходимост адаптиран към всяка мярка.

2. Изпълнителният директор може да стартира процедура за оценка на административното съответствие и допустимост един или няколко пъти, съобразно броя на получените предложения, включително преди крайния срок на поканата, но не по-късно от две седмици след изтичане на срока на съответната покана, като:

- организира сесия за отваряне на предложенията – сесията е публична, предварително обявена, канят се местни медии, кандидатите, подали проекти, УС на МИГ. Представя се общия доклад и заповедта за оценката. В сесията участват минимум трима от членовете на персонала на МИГ. В ситуации, когато това не е възможно, УС на МИГ може да определи до едно лице от своя състав, което да замести член на персонала на МИГ за провеждане на сесията по отварянето.

Изготвя се протокол, в който се вписват присъстващите, опис на отворените предложения и наличието на всички основни документи (формуляр, бизнес план, опис на документите, CD и др.), съгласно поканата. При установяване на липса на определените основни елементи, този факт се отбелязва в протокола и заявлението се отхвърля.

3. Оценката за административно съответствие и допустимост се извършва в офиса на МИГ в определените срокове. Оценителите проверяват заедно, попълват и подписват контролен лист за всеки проект, въз основа на който се определя резултатът от оценката на административното съответствие на заявлението и допустимостта на кандидата, дейностите и разходите, включително проверка за основателността на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия.

В процеса на оценка от кандидатите може да се изискват писмено разяснения и допълнителна информация относно постъпилите документи, което се отразява в протокола. Изготвя се финален протокол за всички проекти по мерки, подписан от изпълнителния директор, като се определят преминалите и непреминалите проекти. Контролните листове се прилагат към протокола.

- Преминалите оценката за административно съответствие и допустимост проекти, протоколът и приложените към него контролни листове се съхраняват в офиса на МИГ и се предават за техническа оценка.
- Отхвърлените проекти от оценката за административно съответствие се връщат на кандидатите с предавателен протокол.

Техническата оценка и класиране на проектопредложенията

- Техническата оценка на заявленията се извършва по обявените в поканата критерии и методология. Изпълнителният директор издава заповед, с която определя независимите оценителите от одобрения от УС списък. Независимите оценители работят в офиса на МИГ.

Оценителите подават декларация за липса на конфликт на интереси до Изпълнителния директор. В случай на наличие на конфликт на интереси, оценителят се замества с друго лице от списъка с оценители, съгласно Заповед на ИД.

Всеки проект се оценява независимо от двама оценители, които задължително провеждат съвместно обсъждане преди да изготвят заключителната си оценка. Оценителите предават оценителните листи на изпълнителния директор, а техническият асистент изготвя финална оценка, която представлява средноаритметична стойност от личните оценки на оценителите, като документът съдържа и индивидуалните оценки. Техническият асистент подрежда в низходящ ред всички оценени проекти по съответната мярка, като освен точките се отбелязва и стойността на проекта. Въз основа на този документ ИД подготвя доклад за Комисията по избор на проекти. В комисията за избор на проекти се внасят само проекти, които са събрали най-малко 50% от общия брой точки. Останалите проекти се връщат с протокол на кандидатите, като те следва да се запознаят с оценката и слабостите. Проектите могат да бъдат преработени и подадени при следваща покана.

Подготовка и провеждане на заседания на Комисията за избор на проекти

По всяка покана се сформира отделна Комисия за избор на проекти (КИП) с решение на УС. В състава на комисията участват членовете на УС и външни експерти, които не се намират в ситуация на конфликт на интереси във връзка с разглежданите проекти. На заседанията на КИП присъстват и оценителите, извършили техническата оценка на разглежданите проекти.

За свикването на всяко заседание се издава заповед от изпълнителния директор на МИГ, която определя датата на заседанието, дневния ред, поканата, по която са набрани предложенията, проектите, преминали оценката за административно съответствие и допустимост, както и резултатите от техническата оценка за всеки проект по мерки. Заповедта определя поканените външни експерти за участие в Комисията за избор на проекти, както и резервни членове.

Изпълнителният директор на МИГ изпраща покана до членовете на УС и определените в заповедта външни експерти, както и до оценителите, извършили техническата оценка на разглежданите проекти, минимум две седмици преди заседанието на Комисията, като прилага заповедта за свикване на Комисията.

В срок до пет работни дни след получаване на поканата участниците в комисията потвърждават участието си и подписват декларации за липса на конфликт на интереси или си правят отвод, ако такъв конфликт е налице. В последния случай Изпълнителният директор изпраща нови покани на определените в заповедта резервни участници.

УС с решение потвърждава окончателния състав на КИП.

Комисията не може да заседава в състав по-малко от 5 души. Комисията има председател, който следи за реда и правилата и не участва в гласуването. Председателят на КИП се определя с решението на УС. Комисията има кворум в случай, че в заседанието участват поне трима от членовете на УС и двама външни експерти. Ако поради непредвидени причини на заседанието не се яви необходимият брой членове, заседанието се отлага до момента, в който е възможно осигуряването на необходимия кворум.

- На заседанията на Комисията задължително се водят Протоколи, към които се прилагат контролните листове от техническата оценка. Проектите се представят по мерки, един по един, като оценителите представят мотивите за индивидуалните си оценки. В протокола се изписват коментарите за всеки проект. Ако комисията установи фактически грешки, пропуски в техническата оценка или наличие на големи разминавания в индивидуалните оценки - над 10 т. за определен критерий, Комисията може да поиска арбитражна оценка и оставя проекта за следващо заседание.

Комисията провежда гласуване за всяка мярка, за всеки един проект по отделно. Един проект се счита за предварително одобрен, ако за него са гласували с мнозинство от $\frac{3}{4}$ участниците в заседанието на Комисията. Спорни проекти, които и след арбитражната техническа оценка събират 50% точки като средноаритметично следва да бъдат допуснати за финансиране. Изключения могат да се правят само при явни фактически неточности (като документи или обстоятелства), известни на комисията, но незабелязани или останали скрити за оценителите (например документи с невярно съдържание, претенция

за въвеждане на иновативна практика, която всъщност е представена на територията и др.) Протоколите се подписват от всички присъствали на съответното заседание членове на КИП.

Работата на комисията за избор на проекти завършва с протокол на предварително избраните проекти, класирани в низходящ ред.

Изпращане на информация за одобрените от Комисията проекти в ОРА ,

Информация до МЗХ и РА за одобрени и отхвърлени проекти

- В срок до една седмица след провеждане на заседанието на Комисията за избор на проекти към МИГ Изпълнителният директор на МИГ изпраща до ОРА информация за предварително избраните проекти.
- Информацията се състои от: протокол от заседанието на Комисията за избор на проекти с приложени копия от контролните листове, копия от контролните листове от оценката за административно съответствие и допустимост, кратко резюме на всеки проект, което съдържа информация, която подлежи на проверка от Областното звено на РА, доклад на изпълнителния директор за процеса на оценка, заверено копие на проектното предложение (заявление и придружаващи документи)
- Областното звено на Разплащателната агенция проверява съответствието с процедурите, описани в Стратегията, критериите за допустимост на кандидата, критериите за допустимост на проекта и на планираните разходи.
- Областната Разплащателна агенция одобрява и/или отхвърля предложенията, които не съответстват на определените правила/процедури за допустимост и уведомяват писмено изпълнителния директор МИГ за резултатите от направената от тях проверка. В случай на частично неодобрение на разходите, Областната Разплащателна агенция уведомява изпълнителния директор за необходимостта от частично намаление на разходите, преди подписване на договор. Ако частичното намаление на разходите обаче създава условия за неизпълнение на определени дейности, респективно заложили цели на проекта, ИД следва да внесе проекта за заседание на комисията за избор и по нейна преценка да се направи нова техническа оценка преди сключване на договор. Изпълнителният директор следва да свика ново заседание на Комисията за избор на проекти за запознаване и обсъждане на становището на Областната Разплащателна агенция и утвърждаване на финалния списък с бенефициенти, с които ще се сключи договор.

ИД изпраща информация до МЗХ и ОРА за одобрените и отхвърлените проекти.

Писмено информироване на кандидатите за одобрение или отхвърляне на проекта

- Изпълнителният директор на МИГ уведомява писмено всички кандидати за резултатите от финалното решение на Комисията за избор на проекти.
- В писмата за уведомяване на одобрените кандидати се определя дата за подписване на договор;
- В писмата за уведомяване на неодобрените кандидати се посочват причините за неодобрение и възможностите за подпомагане за бъдещо кандидатстване.

Сключване на договори с одобрените кандидати и промени в договорите

- В срок до един месец след получаване на становището от ОРА се подписват договори с одобрените кандидати.
- Договорите се подготвят от персонала на МИГ.
- Договорите се подписват в три екземпляра – един за одобрения кандидат, един за МИГ и един за ОРА. От името на МИГ договорът се подписва от Председателя на УС след предварително съгласуване от Изпълнителния директор.
- Част от договорите с бенефициентите са задължителните изисквания за публичност и видимост на предоставяната подкрепа от ЕЗФРСР.
- Към договорите, сключени между МИГ и бенефициентите, се прилагат изготвени формуляри за отчети на бенефициентите към МИГ и контролни листове за проверки на място.
- Възможностите и процедурите за изменения в договора трябва да са предвидени в договора. При настъпване на изменения, те се представят за проверка за съответствие и одобрение в ОРА.

Наблюдение на изпълнението на проектите

- МИГ извършва наблюдение на техническото и финансовото управление на договорените проекти, като изисква периодични отчети от бенефициентите, посещава проекта на място с цел емпирично верифициране на прогреса и докладването в отчетите, преглежда събраната документация на проекта, следи за точното изпълнение на дейностите, както са одобрени.
- Наблюдението се извършва чрез проверка на документите на проектите, техническите и финансови отчети по проектите, формулиране на становище за одобрение или неодобрение на дейности и разходи
- Изготвянето на становищата за одобрение или неодобрение на дейности и разходи остава задължение на персонала на МИГ, като финалното становище се утвърждава от изпълнителния директор и се изпраща на ОРА.

Посещения на място и последваща проверка

- Като част от процеса на наблюдение на проектите членове на персонала на МИГ/изпълнителя на техническа помощ извършват посещение на място за наблюдение на изпълнението на дейностите по проекта съгласно договора, констатираат напредъка или възникнали проблеми в изпълнението/отчитането и подпомагат бенефициентите за своевременното им отстраняване.
- Посещения на място се извършват регулярно съгласно изготвен общ график за всички договорени проекти, утвърден от ИД.
- Проверките на място се съгласуват с ОРА и техните процедури. При заявено желание от страна на ОРА, представители на МИГ, определени от ИД, придружават нейни представители в посещенията на място.

- Резултатите от проверките на място се отразяват в контролни листове, които са приложени към договорите с бенефициентите, към които се прилага снимков материал.
- От посещенията на място се изготвят протоколи, съдържащи констатациите и препоръките, към които се прилагат контролните листове. Протоколът се подписва от проверяващите и от представителя/ите на бенефициента.
- Изводите и препоръките от посещенията на място са основа за планиране на последващото наблюдение на проектите и посещения на място с оглед своевременното и точно отстраняване на слабости и непълноти, както и предотвратяване възникването на последващи проблеми.

Подпомагане на одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до РА и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението

- МИГ осигурява помощ на бенефициентите при подготовка на заявките за плащания до РА и окомплектоване на документацията за внасяне в ОРА.
- За извършване на подпомагането се договаря график, съгласно който експертите на МИГ извършват предварителна консултация с бенефициента относно неговите предпочитания, правят преглед на подготвените от бенефициента документи, предоставят указания за коригиране на непълноти и неточности.
- Становищата на МИГ за одобрение/неодобрение на дейностите и разходите се изпращат в ОРА като приложение на заявките за плащания от бенефициентите.

Изготвяне и представяне на годишен доклад за изпълнението на СМР (до 15.02. на следващата календарна година), други доклади и справки до УО

ИД организира изготвянето на проект за годишен доклад за изпълнението на СМР като всеки от членовете на екипа, съобразно своята компетентност (експертите по прилагане на дейностите по СМР относно дейностите и счетоводителят относно финансовата част) подготвят съответната част. ИД изготвя окончателен проект, който внася за обсъждане в УС. УС приема доклада.

ИД организира изготвянето на други доклади и справки, поискани от УО на ПРСР и ги внася за одобрение от УС.

Своевременно информиране на УО на ПРСР за възникнали проблеми при изпълнение на СМР.

ИД информира УС за възникнали проблеми при изпълнение на СМР. УС преценява кои проблеми могат да бъдат разрешени от УС и решава дали да се информира УО. Председателят на УС уведомява УО за възникнали проблеми, които не могат да бъдат разрешени от УС.

Използване на административните разходи на МИГ и средствата за придобиване на умения и придобиване на обществена активност - отнася се само за мярка 431-1.

- След одобрение от УО на ПРСР на годишния план за изпълнение на дейностите и разходите за управление на МИГ и за придобиване на умения и постигане на обществена активност, МИГ прилага дейностите съгласно определения график и използването на административните разходи на МИГ става по реда и условията на Глава трета от Наредба 23;
- С цел навременно и качествено извършване на всички планирани дейности МИГ ще допълва капацитета на своя персонал с външни изпълнители или експерти, както е предвидено в чл. 39, ал. 2, т. 2 и ал.3 от Наредба 23., като се спазват и условията на чл.40 от Наредба 23, ако има такива случаи.

Външните експерти и независимите оценители са предварително избрани по критерии, предложени от Изпълнителния директор и одобрени от УС на МИГ в срок до два месеца след подписване на договора за прилагане на стратегията.

- Изпълнителният директор разработва критериите за избор съответно на външните експерти и на независимите оценители въз основа на съдържанието на мерките в СМР, така че да се създаде разширен списък от експерти, включително оценители, които да могат да осигурят необходимата експертиза за подготовка и оценка на проекти, подпомагане на бенефициенти, информиране на различни групи, обучения и др. Критериите трябва да осигуряват експерти с достатъчен опит, желание да работят в по-изостанали райони, да пътуват и да са в състояние да се включват в изпълнение на задачи чрез кратко предизвестие. Основен принцип е и осигуряването на обективност, публичност и прозрачност и постигане на дългосрочно консултиране, на база добро познаване на територията и местните хора.

5.4. Осигуряване на балансирано прилагане на стратегията

Балансираното прилагане на стратегията се осигурява още в процеса на нейното създаване. Балансът на дейностите и бюджетите е осигурен не под формата на равномерно разпределение на ресурсите между възможните мерки, а по отношение на реалната ситуация в територията – проблеми, потребности, реална готовност и интерес за участие при реализацията на стратегията.

В стратегията са залегнали мерки по първа и по трета ос. Темата за опазване на околната среда, която е основна за ос две е адресирана в значителна степен чрез дейности по мярка 121 и 123, в които се очаква да има изпълнение на дейности, свързани с подобряване на околната среда. По мерки 312, 321 и 322 също се адресира темата за опазване на околната среда, а мярка 323 А е изцяло посветена на проекти, свързани с опазването и социализацията на природното наследство на територията.

За да се осигури балансирано прилагане на стратегията във времето, но също така и с оглед да се „учат уроци” и се постига по-висока ефективност се реши да се разпределят усилията по следния начин:

- Всички покани ще обхващат всички мерки от стратегията до изчерпване на ресурса по всяка от мерките. Поканите ще са с определени бюджети, за да се даде възможност повече бенефициенти да се подготвят за следващи покани.
- Първата година още през първите месеци да се обяви първа пилотна покана по всички предвидени в стратегията мерки;
- Същата година (2011 да се обяви и втора покана), с което да се осигури възможност за договаряне на по-голям ресурс от стратегията още през първата година;
- Публикуването на следващите покани ще се съобрази с текущата оценка на изпълнението на вече договорените проекти ;
- Задълбочен анализ на процеса и успешността на договарянето и изпълнението на проектите през първата година с оглед определяне на точното време за обявяване на третата покана през второто тримесечие на втората година с оглед договарянето да се извърши през третото тримесечие. Така още през втората година ще има възможност да се направи анализ и да се планират действия, които да осигурят максимално ефективно усвояване на ресурсите през третата година.
- Предвижда се и това се залага в задачите на експертния екип на МИГ да се поддържа активна комуникация с потенциалните кандидати с проекти, за да се идентифицират навреме затрудненията и проблемите и да се подпомага тяхното решаване и преодоляване.

СМР предвижда подкрепа за различни типове бенефициенти при спазване на съответните изисквания по мерки от ПРСР, респективно Регламент (ЕО) 1698/2005. Публичният бенефициент на територията на МИГ Чирпан е община Чирпан. Както е отразено в описателната част на стратегията, има достатъчен потенциален брой бенефициенти от страна на бизнеса – земеделски производители и търговски дружества, както и не много на брой, но активни в дейността си НПО и читалища.

Бенефициент	Мярка
Община	321, 322, 323
Стопански сектор – земеделски производители	121, 311, 323
Стопански сектор - микропредприятия	123, 311, 312, 323
Неправителствен сектор – НПО	111, 321, 322, 323
Неправителствен сектор – читалища	321, 322, 323

Очакваното съотношение на усвояване на средствата от трите групи бенефициенти е логично и в значителна степен отговаря и на техните възможности за собствени инвестиции.

- Публичен сектор - 40%
- Стопански сектор – земеделски производители и микропредприятия 40%
- НПО и читалища - 20%

6. Подробен финансов план

6.1. Индикативно разпределение на средствата по оси, по мерки и по години:

Код на мярката	Име на мярката	ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОСИ, МЕРКИ И ГОДИНИ					
		Общ публичен принос за	Общ публичен принос за	Общ публичен принос за	Общ публичен принос за	Общо за периода на Стратегията	
		2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.		
		лева	лева	лева	лева	лева	%
4.1.1. Мерки насочени към конкурентоспособността (в това число мерките от ос 1 на ПРСР)		0.00	500000.00	410000.00	180000.00	1090000.00	27.88%
111	Обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания	0	40,000	40,000	20,000	100000.00	2.56%
121	Модернизиране на земеделските стопанства	0	400,000	300,000	130,000	830000.00	21.23%
123	Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти		60,000	70,000	30,000	160000.00	4.09%
4.1.2. Мерки насочени към околната среда/стопанисване на земята (в това число мерките от ос 2 на ПРСР)		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00%
4.1.3. Мерки насочени към качеството на живота/разнообразяване (в това число мерките от ос 3 на ПРСР)		0.00	840000.00	800000.00	420000.00	2060000.00	52.69%
311	Разнообразяване към неземеделски дейности	0	70,000	50,000	20,000	140000.00	3.58%
312	Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия		100,000	100,000	80,000	280000.00	66.67%
321	Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	0	150,000	150,000	85,000	385000.00	9.85%
322	Обновяване и развитите на населените места	0	400,000	400,000	175,000	975000.00	24.94%
323	Опазване и подобряване на селското наследство	0	120,000	100,000	60,000	280000.00	7.16%
4.2.1. Между-териториално и транс-гранично сътрудничество						0.00	0.00%
4.3.1. Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия		0.00	280000.00	180000.00	300000.00	760000.00	19.44%
1.	Административни разходи (управление на МИГ) – до 60 % от разходите по М431	0	160,000	100,000	160,000	420000.00	10.74%
2.	Придобиване на умения и постигане на обществена активност на територията – минимум 40% от разходите по М431	0	120,000	80,000	140,000	340000.00	8.70%
ОБЩО ЗА ЦЯЛАТА СТРАТЕГИЯ:		0.00	1620000.00	1390000.00	900000.00	3910000.00	100%

Забележка: В сивите полета се попълва общата стойност на публичния принос за мерките по 4.1.1., 4.1.2. и 4.1.3., както и за мярка 4.2.1. и мярка 4.3.1. При сумирането общо за цялата стратегия се събират стойностите/процентите от сивите полета.

6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по оси, по мерки и по години:

Съставянето на бюджета и разпределението на средствата по оси отразява разбирането на МИГ за подходите при управлението, както на организацията, така и на самата стратегия.

Разпределението на бюджета по оси и мерки е резултат от многобройни обсъждания с участието на реалните бенефициенти, които се очаква да са реалните изпълнители на мерките по стратегията.

Колкото до разпределението по години, се позоваваме на вече представени виждания:

- Всички покани ще обхващат всички мерки от стратегията до изчерпване на ресурса по всяка от мерките. Поканите ще са с определени бюджети, за да се даде възможност повече бенефициенти да се подготвят за следващи покани.
- Първата година още през първите месеци да се обяви първа пилотна покана по всички предвидени в стратегията мерки;
- Същата година (2011 да се обяви и втора покана), с което да се осигури възможност за договаряне на по-голям ресурс от стратегията още през първата година;
- Публикуването на следващите покани ще се съобрази с текущата оценка на изпълнението на вече договорените проекти ;
- Задълбочен анализ на процеса и успешността на договарянето и изпълнението на проектите през първата година с оглед определяне на точното време за обявяване на третата покана през второто тримесечие на втората година с оглед договарянето да се извърши през третото тримесечие. Така още през втората година ще има възможност да се направи анализ и да се планират действия, които да осигурят максимално ефективно усвояване на ресурсите през третата година.
- Предвижда се и това се залага в задачите на експертния екип на МИГ да се поддържа активна комуникация с потенциалните кандидати с проекти, за да се идентифицират навреме затрудненията и проблемите и да се подпомага тяхното решаване и преодоляване.

Средствата по мярка 4.3.1. са разпределени по години неравномерно и това е направено целенасочено, за да отрази реалните потребности. През първата година практически ще се закупи цялото допълнително необходимо оборудване, включително автомобил. Пак през първата година ще е необходимо привличането на значим екип от външни експерти, които да подпомогнат разработването на документите за прилагане на всички мерки по стратегията – наръчници, формуляри, методики за оценка, за мониторинг и т.н.

През следващите години тези разходи ще са сравнително равномерно разпределени. **В бюджета са отразени средствата така, както ще бъдат изразходвани през годините. Планирането и заявяването им ще става в съответствие със съответните нормативни разпоредби.**

Съгласно указанията, в бюджета за 2013 година са предвидени практически средствата, които ще покрият и трите години – от 2013 до 2015 г.

7. Мониторинг и оценка

7.1. Рамката за мониторинг и оценка, в т. ч. въпроси, на които да отговаря оценката, индикатори за мониторинг и оценка, основни показатели, нива които се преследват:

МИГ Чирпан ще осъществява процес на наблюдение и оценка за отчитане на напредъка в прилагането на Стратегията за местно развитие. Целта на тези дейности е контрол на качеството на изпълнението на СМР като се осигурява информация за финансовите параметри и резултатите от прилагането на СМР. На базата на тези наблюдения ще е възможно да се отчита нейното изпълнение, както и да се вземат решения и предприемат мерки за промени в дейността на МИГ или актуализация на СМР.

Въз основа на получената в процеса на наблюдение информация, МИГ изготвя годишна оценка, която е част от годишния доклад на МИГ.

Оценката ще дава отговор на следните въпроси:

- До каква степен е усвоен заложеният бюджет по мерки;
- Доколко балансирано върви прилагането на мерките;
- До каква степен са обхванати територията на МИГ и различните приоритетни групи бенефициенти;
- До каква степен изпълнението на подпомогнатите проекти допринася за постигането на целите на СМР;
- Какви проблеми са налице в процеса на прилагане на договорените проекти;
- Какви проблеми са налице в процеса на администриране на стратегията;
- Какви мерки следва да бъдат предприети.

За целите на мониторинга на изпълнение на стратегията ще бъде използвана следната система от индикатори:

ИНДИКАТОРИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЦЯЛОСТНОТО ПРИЛАГАНЕ НА СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по СМР:		50	
	Брой подадени заявления за подпомагане	Брой	120	База данни на МИГ (съгласно процедурите, т. 5.2)
	Стойност на подадените заявления	Лв.	6 000 000	База данни на МИГ
	Брой на одобрените заявления	Брой	50	Протоколи от заседания на комисията за избор, база данни на МИГ
	Стойност на одобрените заявления	Лв.	3 200 000	Протоколи от заседания на комисията за избор, база данни на МИГ

				даннина МИГ
	Брой на сключените договори	Брой	50	База данни на МИГ
	Стойност на сключените договори	Лв.	3 200 000	База данни на МИГ
	Брой на подадените искания за плащане	Брой	12	База данни на МИГ
	Стойност на подадените искания за плащане	Лв.	3 900000	База данни на МИГ
	Брой на одобрените искания за плащане	% от подадени искания	12	База данни на МИГ
	Стойност на одобрените искания за плащане	Лв.	3 900 000	База данни на МИГ
	Брой на успешно приключилите проекти	% от сключени договори	50	База данни на МИГ
	Стойност на успешно приключилите проекти	Лв.	3 200 000	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по СМР	Брой	40	База данни на МИГ
	Дял на постъпилите заявления за подпомагане, подадени от млади хора (до 40 г.)	% от подадените заявления	50%	База данни на МИГ
	Дял на постъпилите заявления за подпомагане, подадени от жени	% от подадените заявления	50%	База данни на МИГ
	Брой проектни предложения, консултирани от МИГ (консултации, организирани или осъществени от МИГ)	Брой	120	Отчети на МИГ
	Брой информационни дейности за оживяване на територията, проведени от МИГ	Брой	30	Отчети на МИГ
Резултат	Създадени работни места	Брой	37	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Участници, завършили успешно обучение	Брой	120	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки

	Жени, завършили успешно обучение	Брой	60	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой обучени земеделски производители, собственици на гори и заети в техните стопанства	Брой	40	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой новосъздадени неземеделски микропредприятия	Брой	5	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Дял от населението на територията, обхванато от проекти, свързани с подобряване на достъпа до услуги	%	60%	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Дял от населението на територията, което се ползва от подобрената среда	%	80%	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой подобрени обекти на местното селско наследство	Брой	10	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Дял от населението, обхванато с информационни дейности, свързани с опазване и подобряване на селското наследство	%	60%	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 111 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	3	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	1	База данни на МИГ
	Брой на участниците в курсове и/или информационни дейности	Брой	50	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой на получените дни	Брой	150	Документи на проектите,

	обучение			отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
Резултат	Дял на участниците, които успешно са преминали курсовете /информационни дейности в областта на земеделието и/или горите	%	100	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Дял на курсовете и информационните дейности с основна тема: базово обучение по проблеми на опазване на околната среда в земеделието/горите и/или Устойчиво управление на природните ресурси в съответствие с европейското законодателство	%	30%	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой стопанства, в които е подобрена дейността в резултат на обученията	Брой	10	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 121 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	6	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	6	База данни на МИГ
	Общ обем на инвестициите	Лв.	830 000	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
Резултат	Общ брой на създадените работни места	Брой	10	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 123 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	4	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	4	База данни на МИГ
	Общ обем на инвестициите	Лв.	160 000	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
Резултат	Общ брой на създадените работни места	Брой	8	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 311 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	5	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	4	База данни на МИГ
	Общ обем на инвестициите	Лв.	140 000	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
Резултат	Общ брой на създадените работни места	Брой	5	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 312 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	6	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	6	База данни на МИГ
	Общ обем на инвестициите	Лв.	280 000	Документи на проектите, отчети на

				бенефициентите, протоколи от извършени проверки
Резултат	Общ брой на създадените работни места	Брой	10	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 321 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	8	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	5	База данни на МИГ
	Брой проекти, предоставящи мобилни услуги	Брой	1	База данни на МИГ, документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
Резултат	Население в селските райони, което се ползва от подобрените услуги	Процен т	80%	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой създадени работни места	Брой	4	Документи на проектите бенефициентите, протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 322 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	8	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	6	База данни на МИГ
	Дял на селата, където се изпълняват дейностите	% от селата на територи ята	60%	База данни на МИГ, документи на проектите
Резултат	Население, което се ползва от подобрената среда	% от населени ето на	80%	Документи на проектите, отчети на бенефициентите,

		територи ята		протоколи от извършени проверки
--	--	-----------------	--	------------------------------------

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 323 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	15	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	15	База данни на МИГ
	Брой защитени територии/зони или исторически обекти, в които са извършени дейности	Брой	10	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
Резултат	Брой подобрени обекти на местното селско наследство	Брой	10	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой проведени информационни кампании	Брой	10	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Дял от населението, обхванато с информационни дейности	%	50%	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 431-1 ОТ СМР				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой консултирани потенциални бенефициенти	Брой	100	Отчети на МИГ
	Брой на участниците в дейностите по информиране	Брой	200	Отчети на МИГ
	Брой подадени заявления за кандидатстване	Брой	120	База данни на МИГ
	Дял на одобрените заявления за кандидатстване	%	50%	База данни на МИГ

7.2. Оценка от външни експерти, по желание, външен счетоводен одит, ако е необходимо:

В годината на приключване на СМР (2015 г.) МИГ възлага на външни експерти изготвянето на оценка за прилагането на стратегията. За целта Изпълнителният директор изготвя предложение, което се утвърждава от УС на МИГ, след което изпълнителният директор организира осигуряването на външни експерти/одитори, съгласно описаната процедура в т. 5.2 и изискванията на Наредба 23 на МЗХ от 18 декември 2009 г.

МИГ ще възложи извършването на оценка от външни експерти и/или външен счетоводен одит и междинно в периода на прилагане на стратегията – през втората година.

7.3. Процедури за Годишните доклади за напредъка:

В съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2, т. 15 и 16 от Наредба № 23 на МЗХ от 18.12.2009 г. МИГ ще разработва и представя пред управляващия орган годишни доклади за отчитане изпълнението на СМР. Въз основа на резултатите от наблюдението ще се изготвя годишна оценка, която става основа на годишния доклад. ИД отговаря за организирането на необходимите дейности по изготвянето на годишните доклади и за тяхното финализиране и окомплектоване. Годишните доклади се утвърждават от УС и се представят на УО на ПРСР до 15 февруари на следващата каленарна година.

7.4. Процедура за обновяване на стратегията:

Съгласно чл. 22 ал. 1 от Наредба № 23 на МЗХ от 18.12.2009 г., промяна в одобрената СМР се допуска:

1. По отношение на финансовите й параметри
2. По отношение на процедурите за изпълнение на стратегията
3. При промяна на условията за допустимост, определени в мерките от ПРСР или наредбите за тяхното прилагане
4. При промяна в приложимите регламенти

Предложението за обновяване на стратегията, ако се наложи такова, ще се изготви на база на годишните доклади от ИД, който го представя за одобрение на УС, при получаване на одобрение, внася предложението до Управляващия орган, съпроводени от изискваните придружителни документи.

ИД предлага предложение за промяна във финансовите параметри на СМР при следните случаи:

- При договаряне на целия бюджет на СМР, за увеличаване на финансовата помощ по стратегията в размер до 25% от първоначално одобрения бюджет;
- При необходимост от прехвърляне на бюджети по мерки;
- Въвеждане на нулев бюджет по мярка поради настъпили обстоятелства, довели до липса на интерес;

- Други обстоятелства, които предполагат изменения във финансовите параметри (размерите на финансовата помощ по години, по оси и по мерки)

8. Съобразеност с хоризонталните политики на ЕС за:

8.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:

Принципът за равенство между половете ще бъде последователно интегриран в прилагането на стратегията. В критериите за избор на проекти, където е уместно, са заложиени предимства за проекти, разработени и предложени от жени, с оглед насърчаване постигането на равнопоставеност. При разработването на процедурите за прилагане на СМР е заложен индикатор за наблюдение, с помощта на който ще бъде наблюдаван балансът между представителите на двата пола и резултатите от усилията за равно включване.

Включването на всички групи от населението на територията на МИГ се гарантира чрез консултативните и промоционални дейности в процеса на разработване и, впоследствие, на прилагане на СМР. Представители на всички общности участваха в консултациите при изготвянето на стратегията. При нейното прилагане ще бъдат положени специални усилия, за да се осигури информация и насоки за подпомагането по начин, който да гарантира достъпа и насърчи участието на представители на всички групи от населението на територията.

Равнопоставеността между жените и мъжете и избягването на дискриминацията са взети предвид още в етапа на разработване на СМР и ще бъдат последователно отстоявани в процеса на нейното прилагане. Всички мерки от СМР ще бъдат отворени за всички бенефициенти на равна основа, без оглед на техния пол, раса, етническа и религиозна принадлежност, възраст, увреждания. Провеждането на информационни дейности, консултирането и подпомагането на потенциалните бенефициенти от територията ще бъде организирано с оглед осигуряване на равен достъп на всички бенефициенти и насърчаване включването на по-слабо представените и/или по-изолирани групи, като процесът и постигнатите резултати ще се наблюдават чрез индикаторите за мониторинг.

8.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):

Устойчивото развитие е дългосрочно развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да ограничава и нарушава възможността на бъдещите поколения да посрещат своите собствени потребности. Устойчивото развитие обединява два основни стремежа: постигане на икономическо развитие, осигуряващо нарастващ жизнен стандарт и опазване и подобряване на околната среда. ЕС се стреми към устойчив икономически растеж, повече и по-добри работни места и по-голяма сплотеност, но по начин, който съхранява света около нас за бъдещите поколения.

Като цяло, шансът за подобряване на социално-икономическата ситуация на територията на МИГ Чирпан е изцяло обръщане и придържане към принципите на устойчивото развитие. Условията на района, все още останал един от изключително малкото райони на българското Черноморие с неунищожена природа, разкритите напоследък ценни исторически паметници, както и съществуващите икономически практики в района – всички тези условия изискват придържане именно към принципите на устойчивото развитие.

СМР си поставя за цел подобряване качеството на живот на територията като се основава на интегрирано разбиране за качество на живот, изцяло основаващо се на концепцията за устойчиво развитие и отразено в набора на приоритетите и специфичните цели на стратегията. Предвидените в СМР мерки са насочени към насърчаване на икономическото развитие на територията от една страна, но и насърчаване опазването и възстановяването на природното и културно наследство и утвърждаването на местната идентичност.

Благоприятните екологични условия са съществен фактор, влияещ на социално-икономическото развитие. В този смисъл опазването на културното и природното наследство е интегрирана в СМР чрез въвеждането на общи изисквания и планирането на директни интервенции:

- Проекти, предвиждащи инвестиционни предложения, за които се изисква ОВОС по реда на ЗООС, те ще се одобряват само след положително решение и при съобразяване с препоръките от извършената оценки;
- Проектите, попадащи в територии от екологичната мрежа НАТУРА 2000, преди одобрението им ще бъдат проверявани за съответствие с разпоредбите на ЗБР и съответните подзаконови нормативни актове, както и предвидените ограничения в решенията за определяне на местата и планове за управлението им.
- Мерките 121, 123, 311, 312 и 313 са насочени към икономическия растеж в района.
- Мерките 321 и 322 са изцяло посветени на подобряване на социалната реалност на местните хора.
- Мярка 323 изцяло е посветена на опазване, възстановяване и експониране на природното и културното наследство.

8.3. Насърчаване на заетостта и конкурентноспособността:

Целите и приоритетите на СМР, респективно планираните интервенции, са директно насочени към насърчаване на заетостта и конкурентноспособността. Чрез мерки 121, 123, 312 и 313 СМР ще подкрепя дейности, които пряко водят до създаването на нови работни места и/или повишаване на конкурентноспособността на микропредприятията на територията. Подобряването на достъпа до услуги по мярка 321 също създава предпоставки за разкриването на нови работни места.

Подобряването на конкурентноспособността на отделните икономически субекти е основна цел на четири от седемте мерки, залегнали в стратегията. Конкурентноспособността на района като цяло ще се постигне именно с прилагането на интегрирания характер на цялата стратегия – мерките за икономически растеж и опазване на селското наследство в комбинация с мерки за подобряване на услугите за населението и посетителите и подобряване на местната инфраструктура.

8.4. Съответствие с програмите на Структурните фондове:

Интервенциите по структурните фондове на ЕС (Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд (ЕСФ) и Кохезионния фонд (КФ) в България се осъществяват по линия на седем оперативни програми (ОП).

Втората цел на СМР – Подобряване на средата на живот – и специално първият и вторият и приоритет, съответстват и допълва основната цел на **ОП „Регионално развитие”** (ЕФРР) - подобряване качеството на живот и работната среда с по-добър достъп до основни услуги и нови възможности за повишаване на регионалната конкурентоспособност и устойчиво развитие. Планираната в СМР подкрепа по мерки 312 и 323 ще осъществи принос към изпълнението на специфичната цел на приоритетна ос 3 Развитие на туризма. Прилагането на СМР като цяло ще допринесе и за изпълнението на специфичната цел по приоритетна ос 4 Местно развитие и сътрудничество: да се даде възможност на по-малките общини да участват в процесите на развитие на страната и да се насърчат регионалните и местни иновации чрез междурегионален обмен. Проектите по СМР, насочени към развитие на интегриран селски и екотуризм, както и проектите, съдържащи иновационни за територията предложения, специално се насърчават като получават предимство при класирането, с което се увеличават възможностите за принос към общата цел на ОПРР и специфичните цели по приоритетни оси 3 и 4.

Вторият приоритет от първата цел на СМР и планираните интервенции по мерки 123 и 312 съответстват на общата цел на **ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”** - развитие на динамична и конкурентоспособна икономика и специфичните цели - насърчаване на иновациите и повишаване на ефективността на предприятията и подобряване на бизнес средата.

Третият приоритет по втората цел на СМР и планираните интервенции по мярка 323а съответстват на главната стратегическа цел на **ОП „Околна среда”** - подобряване, запазване и възстановяване на естествената околна среда и развитие на екологичната инфраструктура, и третата специфична цел - опазване на биоразнообразието и защита на природата.

Четвъртият приоритет от втората цел на СМР съответства на втората специфична цел на **ОП „Административен капацитет”** – подобряване на човешките ресурси и повишаване на квалификацията на служителите в държавната администрация, съдебната система и структурите на гражданското общество.

Приложение 1

Таблица 1: ОБЩИНИ/ТЕРИТОРИИ, КОИТО ПОПАДАТ В ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ

	Наименование	Население	Територия в кв. м.	Гъстота на населението
ЗА ЦЕЛИЯ МИГ	МИГ Чирпан (Забележка: Попълва се наименованието на МИГ)	23 470 (Забележка: Попълва се цялата територия на МИГ)	522,870 (Забележка: Попълва се цяла- та територия на МИГ)	44,9 (Забележка: Попълва се цялата територия на МИГ)
Община 1	Чирпан	23 470	522,870 (кв.км)	44,9 (жители на кв.км)
град	Чирпан	16355		
село	Винарово	383		
село	Воловарово	1		
село	Гита	723		
село	Димитриево	220		
село	Държава	153		
село	Зетъово	1291		
село	Златна ливада	154		
село	Изворово	126		
село	Малко Тръново	294		
село	Могилово	197		
село	Осларка	42		
село	Рупките	406		
село	Свобода	1168		
село	Спасово	437		
село	Средно градище	201		

село	Стоян - Заимово	67		
село	Целина	284		
село	Ценово	205		
село	Яворово	538		
село	Яздач	225		

Таблица 2

Сравнителни показатели (площ, население и гъстота на населението)

Година	Област/Община	Площ Кв.км	Население	Гъстота на населението
2001г	Република България	111 001	7928901	71,4
	Област Стара Загора	5 151,124	368771	71,6
	Община Чирпан	522,870	25828	49,4
2005г	Република България	111 001	7718750	69,5
	Област Стара Загора	5 151,124	360203	69,9
	Община Чирпан	522,870	24727	47,3
2009г	Република България	111 001	7563710	68,1
	Област Стара Загора	5 151,124	350925	68,1
	Община Чирпан	522,870	23470	44,9

Източник: НСИ

Приложение 2

СПИСЪК НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СДРУЖЕНИЕ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ЧИРПАН”

№	Име, презиме, фамилия/ Наименование	Организаци я (ако е приложимо)	Сектор	Позиция и сфера на опит/експертиза
1.	Таня Тотева	СНЦ УН към ТСС „Найден Стоянов”	неправителств ен сектор	Осъществяване на програми в областта на образованието
2.	Митко Пенев Пенчев	ЕТ ЕЛИТ Митко Пенев	икономически сектор	Млекопреработване
3.	Йордан Иванов Николов	Физическо лице	публичен сектор	Кмет на село от общината
4.	Слави Тодоров Стайков	Физическо лице	аграрен сектор	Агроном
5.	Паньо Христов	ЗК Съгласие, с. Зетъво	аграрен сектор	Управленски опит в селското стопанство
6.	Русен Желязков	Дионис ЕООД	икономически сектор	Производство и търговия
7.	Мирослава Радевска	Физическо лице	икономически сектор	търговия
8.	Валентин Ангелов	Общински съвет – община Чирпан	публичен сектор	Общински съветник
9.	Стефан Тонев	Агротон ЕООД	икономически сектор	Производство и търговия със земяделска продукция
10.	Пенка Динева	НЧ с.Рупките	нестопански сектор	Читалищна дейност
11.	Нели Вълкова	ИПТП Чирпан	аграрен сектор	Управленски опит в селското стопанство
12.	Деница Колева	ЦОП – Чирпан	нестопански сектор	Социални услуги

13.	Милена Андонова	СНЦ Детелини	нестопански сектор	Социални услуги
14.	Васил Донеv	Община Чирпан	публичен сектор	Кмет на общината

**СПИСЪК НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА СДРУЖЕНИЕ
„МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ЧИРПАН”**

№	Име, презиме, фамилия	Организаци я, която представляв а (ако е приложимо)	Сектор	Позиция и отговорности
1.	Валентин Йорданов Ангелов	Общински съвет	публичен сектор	Председател на УС
2.	Паньо Христов Христов	ЗК Съгласие, с. Зетово	Земеделски производител	член
3.	Русен Желязков Желязков	Дионис ЕООД	Микропредпр иятие	член
4.	Слави Тодоров Стайков	Физическо лице	Земеделски производител	член
5.	Таня Генова Стоянова	СНЦ УН към ССТ”Найден Стойнов”Чир пан	неправителств ен сектор	член
6.	Васил Георгиев Донев	Община Чирпан	публичен сектор	член
7.	Милена Петкова Андонова	СНЦ Детелини	неправителств ен сектор	член

Общото събрание има следните функции и отговорности:

1. изменя и допълва устава;
2. избира и освобождава членовете и председателя на Управителния съвет и определя възнаграждението им;
3. приема и изключва членове;
4. взема решение за участие в други организации;
5. взема решение за преобразуване или прекратяване на сдружението;

6. приема основните насоки и програма за дейността на сдружението;
7. приема бюджета на сдружението;
8. взема решения относно дължимостта и размера на членския внос или на имуществените вноски;
9. приема отчета за дейността на управителния съвет;
10. отменя решения на другите органи на сдружението, които противоречат на закона, устава или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на сдружението;
11. взема и други решения, предвидени в настоящия Устав.

Управителния съвет има следните правомощия:

1. представлява сдружението чрез своя председател;
2. осигурява изпълнението на решенията на общото събрание;
3. разпорежда се с имуществото на сдружението при спазване изискванията на Устава;
4. подготвя и внася в общото събрание проект за бюджет;
5. подготвя и внася в общото събрание отчет за дейността на сдружението;
6. определя реда и организира извършването на дейността на сдружението и носи отговорност за това;
7. взема решение относно създаването на помощни органи и приема правила за тяхната работа;
8. определя структурата и щатното разписание на административния персонал на Сдружението, съгласно изискванията за минимален капацитет на финансиращите институции;
9. взема решения по всички въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган.

Във връзка с прилагането на СМР, Управителният съвет:

1. Приема Стратегия за местно развитие, с която да кандидатства за финансиране пред УО на ПРСР;
2. Прилага одобрената Стратегия за местно развитие, актуализира я при необходимост и организира нейното изпълнение при спазване на нормативните изисквания и договорните задължения към финансиращите институции;
3. Приема годишния план и разпределението на средствата за изпълнение на дейностите и разходите за управление и за придобиване на умения и постигане на обществена активност във връзка с прилагането на Стратегията за местно развитие;
4. Приема доклада за прилагане на Стратегията за местно развитие, изготвен от Изпълнителния директор;
5. Утвърждава критериите за избор на външни експерти, наемани от Сдружението;
6. Избира външни експерти за участие в Комисията за избор на проекти;
7. Извършва всички други действия, които са предвидени съгласно одобрената Стратегия за местно развитие.

Сдружение „Местна Инициативна Група Чирпан” се представлява от **Председателя на УС.**

Съгласно устава на Сдружението, Председателят има следните правомощия:

1. свиква и ръководи заседанията на управителния съвет;
2. организира и осигурява законосъобразното изпълнение на решенията на Общото събрание и на Управителния съвет;
3. изпълнява функциите на работодател по отношение на служителите на Сдружението в съответствие с трудовото законодателство;
4. периодически внася в управителния съвет отчети и информация за дейността на Сдружението;

Изпълнителният директор осъществява оперативното управление на Сдружението и има следните функции:

1. Организира и отговаря за изпълнението на решенията на Управителния съвет;
2. Ръководи и координира дейността на помощните органи на Сдружението;
3. Ръководи и координира дейността на персонала на Сдружението и наетите външни лица;
4. Съхранява архивите и организира деловодната дейност на Сдружението;
5. Осигурява организационно – техническото обслужване на дейността на органите на Сдружението.
6. Организира изготвянето на годишния план и разпределението на средствата за изпълнение на дейностите и разходите за управление и за придобиване на умения и постигане на обществена активност във връзка с прилагането на Стратегията за местно развитие и ги представя на Управителния съвет;
7. Подготвя и свиква заседанията на Комисията за избор на проекти;
8. Изготвя годишния доклад за прилагане на СМР.

Приложение 3

Данни към раздел 3 на състратегията

Механично движение на населението

ОБЩИНА	Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
България	2009	139098	64650	74448	154827	71082	83745	-15729	-6432	-9297
Чирпан	2001	805	370	435	958	449	509	-153	-79	-74
Чирпан	2004	487	218	269	579	260	319	-92	-42	-50
Чирпан	2005	583	256	327	575	266	309	8	-10	18
Чирпан	2006	297	140	157	429	208	221	-132	-68	-64
Чирпан	2007	502	259	243	594	280	314	-92	-21	-71
Чирпан	2008	394	187	207	498	223	275	-104	-36	-68
Чирпан	2009	441	208	233	554	254	300	-113	-46	-67

Източник: НСИ

Естествено движение на населението

ОБЩИНА	година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
		всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
България	2009	80956	41312	39644	108068	56849	51219	27112	15537	11575
Чирпан	2001	205	108	97	467	239	228			
Чирпан	2004	269	148	121	423	220	203	-154	-72	-82
Чирпан	2005	199	96	103	453	235	218	-254	-139	-115
Чирпан	2006	231	130	101	428	239	189	-197	-109	-88
Чирпан	2007	254	116	138	449	233	216	-195	-117	-78
Чирпан	2008	249	124	125	427	224	203	-178	-100	-78
Чирпан	2009	227	124	103	473	262	211	-246	-138	-108

Източник: НСИ

Население на територията по вид/разрез (под, във и над трудоспособна възраст)

Община Чирпан	Общо (Брой)			Под трудоспособна възраст (Брой)			В трудоспособна възраст (Брой)			Над трудоспособна възраст (Брой)		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
2006	24398	11824	12574	3700	1910	1790	13104	7053	6051	7594	2861	4733
2007	24111	11686	12425	3653	1894	1759	13069	7004	6065	7389	2788	2409
2008	23829	11550	12279	4175	2142	2033	12396	6347	6049	7258	3061	4197
2009	23470	11366	12104	3580	1859	1721	12856	6821	6035	7034	2686	4348

Източник: НСИ

Разпределение на населението по градове и села (към 31.12.2009г)

Община	Всичко	В градовете			В селата		
		всичко	мъже	жени	Всичко	мъже	жени
Чирпан	23470	16355	7974	8381	7115	3392	3723

Източник: НСИ

Население в Община Чирпан по етнически групи (данни към 1.03.2001 г.)

Население - Общо	Етническа група								Не се самооп- ределя	Непо- казан о
	Българ- ска	Турска	Ромска (циган- ска)	Руска	Арме- н-ска	Влаш- ка	Румън- ска	Друга		
26264	22374	2113	1552	32	-	-	-	8	109	76

Източник: НСИ

Население в Община Чирпан по вероизповедание (данни към 1.03.2001 г.)

Общо	Вероизповедание					Не се самооп- ределя	Непо- казано
	Източно право- славнo	Католи- ческо	Про- тестант- ско	Мюсюл- манско	Друг а		
26264	23694	37	277	1221	9	950	76

Източник: НСИ

Регистрирани безработни лица и равнище на безработица в Община Чирпан

Година (данни към 31.12)	Регистрирани безработни лица – брой	Равнище на безработица - %
2007г.	1232	11,19
2008г.	1247	11,33
2009г.	1583	14,38

Източник: Агенция по заетостта

Наети лица по трудов договор в избрани обобщени отрасли в Община Чирпан (брой)

Година	Селско, ловно и горско и рибно стопанство	Преработваща промишленост	Строителство	Търговия, ремонт на автомобили, лични вещи и стоки за домакинството	Хотели и ресторанти	Транспорт, складиране и съобщения	Операции с недвижими имоти и бизнесуслуги	Образование, здравеопазван е и социални дейности. личността
2005	483	1162	22	316	42	47	57	393
2006	523	1215	45	413	62	70	68	433
2007	337	1122	64	420	83	78	57	412
2008	542	1004	86	404	61	87	64	381

Източник: НСИ

Главните показатели, характеризиращи икономическото развитие на община Чирпан са дадени в таблиците по-долу.

Общи икономически показатели Община Чирпан. Нефинансов сектор. (хил.лв.)

год.	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от обичайна дейност	Нетни приходи от продажби	Разходи за обичайна дейност	Печалба	Загуба
2005	387	43940	64798	63659	64590	2944	2534
2006	437	45422	71651	70584	70534	3350	2578
2007	440	52508	87283	85040	83156	5468	1620
2008	494	103203	162292	138751	148808	12483	2930

Произведена продукция

Община Чирпан	Произведена продукция (хил.лв)	Брой отчетени предприятия от нефинансовия сектор
2001 г.	31532	555
2005 г.	43940	387
2008 г.	103203	494

Източник : НСИ

Средна годишна заплата на наетите лица (по трудово и служебно правоотношение)

ОБЩИНА	2005 година	2006 година	2007 година	2008 година
Чирпан	3039	3248	3877	4989

Източник: НСИ

Реализирани нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване община Чирпан (брой)

Година	Средства за подслон и места за настаняване		Хотели		Къмпинги		Хижи		Други места за краткосрочно настаняване	
	Общо	в т.ч. чуждестранци	Общо	в т.ч. чуждестранци	Общо	в т.ч. чуждестранци	Общо	в т.ч. чуждестранци	Общо	в т.ч. чуждестранци
2007 г.	3914	291	3914	291	-	-	-	-	-	-
2008 г.	1968	195	1968	195	-	-	-	-	-	-
2009 г.	1122	140	1122	140	-	-	-	-	-	-

Източник : НСИ

(-) няма случай

Защитени зони по Директива 92/43 на Съвета на ЕИО

Защитени зони по Директива 79/409 на Съвета на ЕИО

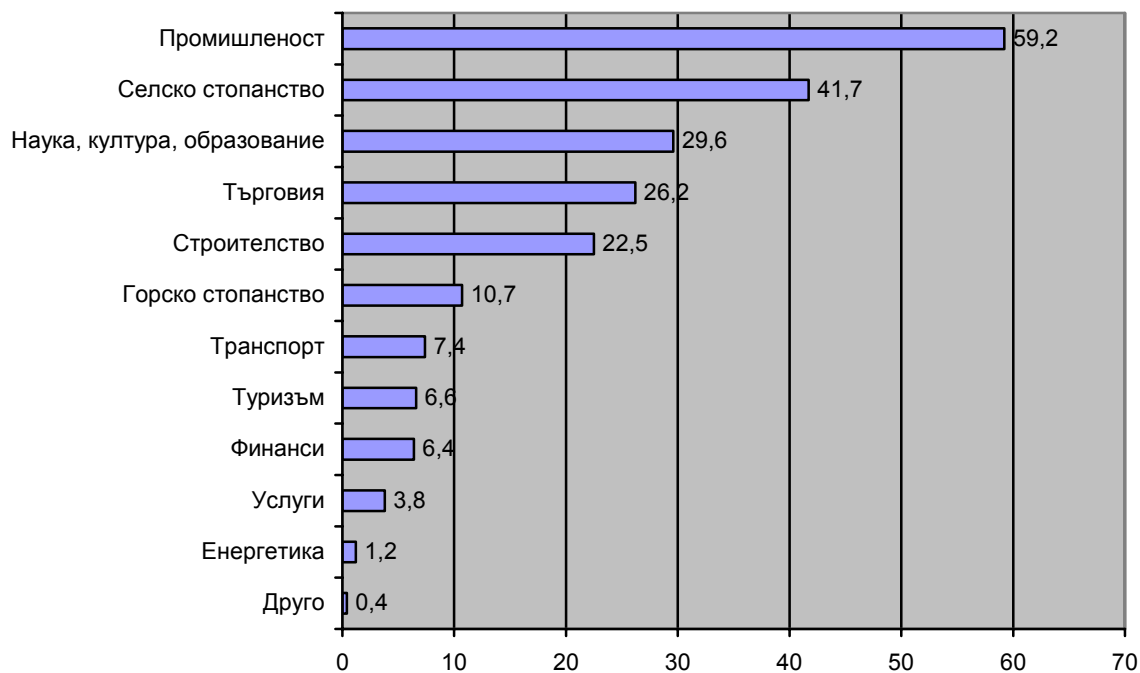

Емисии на вредни вещества в атмосферата (данни за 2009г)

Статистически зони, статистически райони, области и общини	Серни оксиди	Азотни оксиди	Неметанови летливи органични съединения	Метан	Въглероден оксид	Въглероден диоксид	Дву-Азотен оксид	Амоняк
България	701 042,4	94 684,4	15 613,9	458 590,2	36 529,4	40 220 034,8	6 686,2	1 568,6
Стара Загора	457 453,9	17 078,5	293,5	105 545,2	366,0	17 187 817,7	4 681,9	0,0
Община Чирпан	6,0	4,8	3,5	13,5	0,1	2 121,1	0,1	0,0

Източник : НСИ

Развитието на кои от посочените отрасли би било най-перспективно за община Чирпан?
(запитаните са давали повече от един отговор)

Обобщено данните за имотите публична общинска собственост

№ по ред	Предназначение	Брой
1.	Учебни заведения	8
2.	Детски градини	4
3.	Здравни заведения	17
4.	Читалищни сгради	13
5.	Културни заведения	6
6.	Спортни имоти	2
7.	Сгради на кметства	18
8.	Други обекти	15
9.	Водоснабдителни обекти	1
10.	Микроязовири	28
11.	Гробищни паркове	28

Разпределението им по вид и местонахождение е следното⁶:

№	Детски градини	АОС №	Кв....УПИ Кв.м	Адрес
1.	2.	3	4	5
	Гр.Чирпан:			
1	ЦДГ „Калина Малина”	53/05.02.98г	18/ I-422	Ул”А.Иванов”-22
2	Детска градина №5	173/10.11.99г	182/ I	Ул”Хр.Ботев”- 50
3	Детска градина”Слънце”	187/10.01.00г	103/ I	Ул”ПКЯворов”-8
	Селата:			
4	Детска градина	663/21.01.02	32/ III	С.Зетъво

Здравни заведения:

№	Здравни заведения	АОС №	Кв....УПИ	Адрес
1.	2.	3	4	5
	Гр.Чирпан:			
1	„МБАЛ- Чирпан”	182/15.12.99г	106/ I-949	Ул”Г.Димитров”-95
2	Поликлиника	167/ 21.06.99г	92/ V	Ул”Яворов”- 19
	Селата:			
3	Здравна служба	186/30.12.99г	69/ I-599	С.Свобода
4	Здравна служба	185/30.12.99г	21-ХП	С.М.Тръново
5	Здравна служба	201/28.04.00г	36/ X	С.Яворово
6	Здравна служба	192/15.02.00г	58/ V	С.Винарово
7	Здравна служба	230/20.09.00г	27/-IX	С.Яздач
8	Здравна служба	202/28.04.00г	29/ IX-195	С.Могилово
9	Здравна служба	183/15.12.99г	33/ VI-277	С.Зетъво
10	Здравна служба	191/19.01.00г	18/ I-251	С.Целина
11	Здравна служба	190/19.01.00г	31/ II	С.Зл.ливада
12	Здравна служба	200/28.04.00г	39/ I	С.Гита
13	Здравна служба	199/12.04.00г	26/пл.№239	С.Спасово
14	Здравна служба	229/20.09.00г	3/ XII	С.Рупките
15	Здравна служба	203/05.05.00г	18/ XII-193	С.Ср.Градище
16	Здравна служба	184/30.12.99г	29/ III	С.Изворово
17	Здравна служба	204/05.05.00г	26/VI	С.Димитриево

⁶ Програма за управление и разпореждане с имотите общинска собственост 2010

Спортни имоти:

№	Спортни имоти	АОС №	Кв....УПИ Кв.м	Адрес
1.	2.	3	4	5
	Гр.Чирпан:			
1	Градски плаж	116	127/ II и I	Ул”Д.Благоев”-2
2	Градски стадион	156	169/I	Ул”К.Цветаров”

Сгради на кметства:

№	Сгради на кметства	АОС №	Кв....УПИ	Адрес
1.	2.	3	4	5
	Гр.Чирпан:			
1	Община Чирпан	150	88/ V	Пл”Съединение”-1
	Селата:			
2	Кметство с.Свобода	702	90/XII 359	с.Свобода
3	Кметство с.М.Тръново	940	21-XIII	с.М.Тръново
4	Кметство с.Винарово	974	36/I	с.Винарово
5	Кметство с.Яздач	230	27/-IX	с.Яздач
6	Кметство с.Могилово	202	29/IX 195	с.Могилово
7	Кметство с.Зетьово	423	38/VI	с.Зетьово
8	Кметство с.Целина	191	18/I 251	с.Целина
9	Кметство с.Зл.ливада	190	31/II 158	с.Зл.ливада
10	Кметство с.Държава	915	25-VII	с.Държава
11	Кметство с.Осларка	273	8/X	с.Осларка
12	Кметство с.Димитриево	204	26/VI	с.Димитриево
13	Кметство с.Гита	226	70/IV 257	с.Гита
14	Кметство с.Спасово	977	50/ IX	с.Спасово
15	Кметство с.Рупките	229	3-XII	с.Рупките
16	Кметство с.Ср.Градище	975	17/VIII 93	с.Ср.Градище
17	Кметство с.Изворово	903	14/I	с.Изворово
18	Кметство с.Ст.Заимово	1245/29.05.06	2, I-110	с.Ст.Заимово
	Кметства без сгради: 1. с.Яворово			

Други обекти, ползуване за обществени услуги и непопадащи в изброените категории имоти⁷

№	Други обекти	АОС №	Кв....У ПИ	Адрес
	Гр.Чирпан			
3	РСПБЗН	147	54/І	Ул”д-рП.Генов”
4	Едноетажна сграда /обряден дом/	261	88/ІІ 1388	Ул”П.Неделчев”-1
5.	Склад ”ГО”	308	34/ХІим 503	Ул”Бр.Даскалови”
6	Домашен социален патронаж- 1780м2	1279	Кв.83/ ІІІ-1554	Ул”Бр.Албалах”
9	УПИ XXVI в кв 109 ”за озеленяване”-6045 кв.м.	196	109/XX VI	М-ст”Памуклука”
10.	Парк”д-р Т.Стоилов”	221	103/ІІІ	Ул”ПКЯворов” и Ул”Г.Димитров”
11.	Градска градина	255	99/І	Ул”ПКЯворов”
12	Парк”Памуклука”	506	109/І	М-ст”Памуклука”
13.	Парк”Памуклука”	514	107/І	М-ст”Памуклука”
14	Градинка-ул”В.Левски” 3670м2	987	174/ І	Ул В.Левски
15	Парк ”Еделвайс” 5215м	1113	150/ ІІ	До ХВК
	Селата:			
1	Парк с.Ср.Градище-2200 м2	1046/ 05	22а- І	с.Ср.Градище

⁷ Училищата и сградите в областта на културата са дадени по-долу. Данните са от Програмата за управление и разпореждане с общинската собственост 2010

Сградите в областта на културата, общинска собственост са⁸:

Читалищни сгради:

№	Читалищни сгради	АОС №	Предоставено със заповед №
1.	2.	3	5
1.	НЧ"Селски будилник" С. Зетъово	№165/21.06.99г	РД-09-147/28.06.1999г Реш.№223/09.07.98г
2	НЧ"Наука" с.Гита	№257/30.01.01г	РД-09-091/26.03.01 Реш.№223/09.07.98г
3.	НЧ"Пробуда" с. Яворово	№128/10.06.98	РД-09-294/22.10.1998г Реш.№223/09.07.98г
4.	НЧ"П.К.Яворов" с. Изворово	№903/09.03.04г	РД-09-149/15.04.04г Реш.№223/09.07.98г
5.	НЧ"Отец Паисий" с.М.Тръново	№118/05.06.98г	РД-09-215/29.07.98г
6.	НЧ"Хр.Ботев" с.Рупките	№241/30.10.00г	РД-09-204/10.05.04г Реш.№223/09.07.98г
7.	НЧ"Отец Паисий" с.Ср.Градище	№696/08.08.02г	РД-09-343/27.09.02г Реш.223/09.07.98г
8.	НЧ"Просвета" с.Димитриево	№895/09.03.04г	РД-09-207/10.05.04г Реш.223/09.07.98г
9.	НЧ"Просвета" с.Държава	№680/01.07.02г	РД-09-205/10.05.04г Реш.223/09.07.98г
10.	с.Винарово	№243/	РД-09-17/18.01.01 Реш.№223/09.07.98г
11.	с.Яздач	№230/	РД-09-188/16.06.01 Реш.№223/09.07.98г
12.	НЧ"Пробуждане" с.Спасово	№222/08.08.00г	РД-09-192/11.08.00г Реш.№223/09.07.98г
13.	НЧ"П.Стоянов" с.Свобода	№704/14.10.02г	РД-09-206/10.05.04г Реш.223/09.07.98г
	Села без читалищни сгради: 1. с.Ст.Заимово 2. с.Воловарово		

⁸ Данни от Програмата за управление и разпореждане с имотите общинска собственост 2010

	3. с.Ценово 4. с.Осларка 5. с.Целина 6. с.Зл.ливада 7. с.Могилово		
--	---	--	--

Културни центрове:

№	Културни заведения	АОС №	Кв....У ПИ Кв.м	Адрес
1.	2.	3	4	5
	Гр.Чирпан:			
1	Къща –музей”П.Яворов” Експозиционна зала	224/	60/ I	Ул”Крачолови”-
2	Яворов комплекс Исторически музей	248/	103/ VI	Ул”Г.димитров”-
	Селата:			
3	Етнографска къща-музей”	978/	28/ X	С.Спасово
4	Музей	1245/29.05.06	2/ I-110	С.Ст.Займово

№	Учебни заведения	АОС №	Кв....У ПИ	Адрес
1.	2.	3	4	5
	Гр.Чирпан:			
1	у-ще”Кл.Охридски”	53/05.02.98г	18/ I-422	Ул”А.Иванов”-22
2	у-ще”К.и Методий”	57/13.02.98г	81/III	Ул”Шарампол”-26
3	ЕСПУ”Яворов”	87/05.03.98г	99/III	Ул”ПКЯворов”-8
4	у-ще”Ал.Константинов”	95/18.03.98г	99/II 1270	Ул”Яворов”-6
5	У-ще”В.Левски”	111/26.05.98г	133/I	Ул”В.Левски”-23
	Селата:			
6	С.Свобода	701/14.10.02г	57/ IX	С.Свобода
7	С.Зетъово	307/06.06.01г	51/ пл.№40 0	С.Зетъово
8	С.Гита	304/20.04.01г	54/ I	С.Гита